

ЧЕТРДЕСЕТ ОДАБРАНИХ ХАДИСА О КУР'АНУ

الأربعون القرآنية

[Српски – Serbian – صربي]

**Ахмед бин Абдуррезак Мухаммед Ел-
Анкари**

الشيخ أحمد بن عبد الرزاق بن محمد آل إبراهيم العنقري

﴿﴾

Превод:

Елведин Авдовић

Рецензија:

Фејзо Радончић

Јасмина Радончић

ترجمة:

الودين أودوفيتس

مراجعة:

فيزو رادونتشيتش

ياسميننا رادونتسيتس

ПРЕДГОВОР

У име Аллаха, Милостивог, Самилосног

Хвала Аллаху, Племенитом, Милостивом, Силном, Узвишеном, Владару, Оном који својим знањем обухвата све, Који зна оно што ће бити и оно што је било, Који сваког тренутка одређује да се нешто догоди. Он је објавио Кур'ан и учинио га путоказом за човека, послао је Мухаммеда, мир над њим, са јасним доказима. Њему припада сва захвала и Он поседује најлепша имена и потпуна својства.

Захваљујем Му на Његовим небројаним благодатима, а са захвалношћу Њему повећава се Његово благодавање и Он узвраћа лепом захвалом Његовим робовима. Сведочим да нема другог божанства које заслужује да се обожава осим Њега Јединога, Који нема судруга ни у чему, Створитеља универзума, и сведочим да је Мухаммед, мир над њим, Његов роб и посланик, кога је Он послао свим људима и циннима.

Нека је Аллахов благослов на њега, његову породицу, његове другове, прву генерацију муслимана, и на оне који их следе у добру за сва времена, а затим:

Заиста је знање, Кур'ан и Суннет (Посланикова, мир над њим, пракса) њихово разумевање, преношење, најчаснији и најузвишенији циљ, најскупоценија жеља, најбоља опскрба, најбитнија и најпреча ствар. Узвишени Аллах је појаснио вредност, част и узвишеност оваквог знања, а о чему нас је обавестио Посланик, мир над њим, у многобројним предајама.

Довољно је почаст, благодати и положаја преносиоцу који се налази у ланцу преносилаца да његово име буде повезано са именом Посланика, мир над њим, упркос завидљивцима и инацијама. Ланац преносилаца је остао почаст народу Мухаммеда, мир над њим, и нешто са чиме је народ одликован у односу на остале људе.

Ово је књига „Четрдесет хадиса о Кур'ану“ са ланцем преносилаца писца овог дела до најбољег створења, Мухаммеда, мир над њим, нека су на њега непрекидни мир и благослов. Саветовали су ми следећи учењаци и професори да ово дело објавим са ланцем преносилаца као додатак делу: Абдур-Рахман ибн Абдул- -Хај Ел-Катани, Абдуллах ибн Салих Ел-Убејд, Али' ибн Мухаммед Теуфик Ен-Нехас. Такође, саветовао ме је наш учењак ханбелијске правне школе, Ибрахим ибн Сулејман Ет-Турки, Аллах га сачувао, кроз коментар ове књиге, откривајући ми тајне, скривена значења, појединости и детаље, како би преносилац спојио између предаје и примењеног знања.

Представио сам своје дело цењеном учењаку, хадиске науке Абдуллаху ибн Рахману Есс'аду, нека га Узвишени Аллах чува, па је подржао такву идеју и сложио се са наведеним учењацима.

Па, шта преостаје овом скромном трагаоцу за знањем осим да се покори жељама његових уважених учењака, иако не заслужујем тај положај и нисам достојан такве величине, као што је речено:

*„Ходам сакате ноге иза племенитих јахача,
надајући се да ми зарасте савијањем за њима.*

*Ако им се придружим након што су ме претекли, па
колико је срећних код Узвишеног Господара.*

А ако наставим сам, одсечен, у пустој земљи, нема сакатом греха у томе.“

Од Аллаха сам затражио помоћ и на Њега сам се ослонио, пловећи кроз дубине књига и залазећи у њихове најскривеније делове, вадећи бисере, рубине, драгуље, са дозволом Милостивог.

Уз хадисе сам спојио детаље, изведене користи, из чистих исламско правних знаности, према схватању исправних учењака, исправних следбеника овог народа, класичних и савремених. Разврстао сам свој коментар и учинио књигу погодном и пријатном за читање, сажетом, лако разумљивом.

Представио сам своју књигу четрдесеторици учењака нашег времена који имају ланце преносилаца до Посланика, мир над њим, и поставио сам услов да моја предаја буде спојена са читањем и слушањем. Обавезао сам се да ћу наводити по један или два ланца преносилаца Бухарије и Муслима, који морају бити спојени читањем и потпуним слушањем у свим генерацијама, како би преносиоцу било олакшано његово памћење, и како би се због мноштва понављања урезале у његов разум.

Знај да наши учењаци преносе књиге чисте Посланикове, мир над њим, праксе и да су повезани са племенитим великанима народа и да су њихове биографије забележене у највећим делима.

Своју књигу поклањам читаоцу почетнику, а она је подсетник ономе који има ланац преносилаца до Посланика, мир над њим:

„Људи поклањају сходно својим могућностима, па и ја поклањам колико могу. Поклањају пролазно, а ја поклањам оно што је трајно.“

На крају, чуо сам следеће стихове учењака Алемуддина Ел-Касима ибн Ахмеда Ел-Енделусија, од свог учењака, са ланцем преносилаца до писца:

„О, ти, који посматраш како си приступио мноштву оправдања, па и проницљиви брат се извињава.

И знај кад би човек живео дугим животом, ипак би га стигла смрт а био би мањкав.

Када те грешка савлада, отвори јој врата којим ћеш је оставити иза себе, то је боље.

Немогуће је видети у савришенству оне који улажу напоре. Мањкавост је у природи оног што постоји, она је неспорна код свих створења.“

Молим Аллаха Узвишеног за успех и награду, искреност у речима и делима. Молим Њега Слављеног и Узвишеног да нам опрости грехе, да опрости нашим родитељима, мојој породици, нашим учењацима, онима који су живи и онима који су отишли на будући свет, онима пред којима сам учио, и који су учили преда мном, свим муслиманима и муслиманкама, нека је мир и благослов на нашег веровесника Мухаммеда, мир над њим, на његову породицу и све другове. Ахмед ибн Абдур-Резак ибн Мухамед алу Ибрахим Ел-'Анкари.

Ријад, субота, 10.8.1433. хиџретске године.

Начин учења хадиса напамет

Прво, циљ учења хадиса напамет треба бити стицање знања и рад по њему и отклањање незнања од себе.

Друго, хадиси се разликују сходно њиховој дужини, а ти, драги брате, сигурно желиш чврсто да их запамтиш, а не слабо да их запамтиш па да се код тебе задрже један дан, а затим да оду у заборав.

Ово је олакшан начин учења хадиса напамет:

1. Један хадис понављај три пута исправљајући језичке грешке, ако их имаш, а затим понови читање десет пута мало бржим читањем.

2. Понови хадис од 10 до 20 пута, гледајући у њега и фотографски памтећи његов текст, а затим га понови од 10 до 30 пута без гледања.

3. Труди се да поновиш оно што си научио напамет у свим ситуацијама (стојећи, седећи, пре спавања, на путу до џамије). Сигурно ћеш видети плодове свог труда.

4. Буди марљив у понављању онога што си научио напамет стотину пута, и када год повећаш број понављања оног што си научио твоје памћење ће да буде чвршће.

Потребно је нагласити да се људи разликују у способностима памћења напамет, али у сваком је добро и свако ће добити своју награду, ако Аллах да.

Увод

Преноси се од владара правоверних, Ебу Хафса Омера ибн Ел-Хаттаба, да је казао: Чуо сам Аллаховог Посланика, мир над њим, када је казао:

“Заиста се дела цене према намерама и заиста ће сваки човек добити оно што је наумио својим делом, па ко буде пресељење учинио у име Аллаха и Његовог Посланика, његово је пресељење Аллаху и Посланику; а ко буде пресељење учинио због материјалне добити, или због жене да би се њоме оженио, његово пресељење је за оно за шта га је наумио.”¹

Појашњење:

Почео сам књигу овим хадисом по узору на наше прваке и следећи неоспорног учењака у хадису Ебу Абдуллаха Бухарију. Наши добри претходници, исправни следбеници, су волели да отпочну своја дела овим хадисом, као што је казао учењак Абдур-Рахман ибн Мехди, Аллах му се смилувао: „Ко буде хтео да напише књигу нека отпочне са хадисом који преноси Омер ибн Ел-Хаттаб, Бог био задовољан са њим („Заиста се дела цене према намерама...“).“ Због тога сам овако отпочео своју књигу „Четрдесет хадиса о Кур'ану“, упозоравајући себе, читаоца и трагаоца за знањем на искреност намера у свим делима, било да су јавна или тајна...

¹ Бележе Бухари и Муслим.

Прво поглавље: Предаје које су дошле о вредности учења Кур'ана и Његовог изучавања

Први хадис: Вредност међусобног изучавања Кур'ана

„Неће се скупити људи у некој од Аллахових кућа, како би учили Аллахову Књигу и међусобно је изучавали, а да се на њих неће спустити смирај и прекрити их милост, и анђели ће да их окруже, а и Аллах ће да их споменути код оних који су код њега. А кога успоре његова дела, неће га убрзати његово порекло.“²

Појашњење:

У овом часном хадису је упута сваком оном који жели висок положај, частан спомен, уздигнуто место у односу на друга створења, углед без овосветског положаја (власти), богатство без иметка, непобедивост без оружја, част без племенске лозе. Све наведено ће остварити због знања и дружења са ученим, а то су људи са којима дружења нису несрећна, већ је то башта од рајских башти, прекривају их анђели Милостивог, стиже их милост са сваког места, на њих се спушта смиреност и блаженост, и спомене их Племенити и Милостиви Господар, а затим им буде речено на крају сваког дружења: „Устаните, ваши греси су замењени опростом, то је награда од Милостивог и Самилосног.“

Значење појединих речи:

² Бележи Муслим, Ебу Давуд и други.

Аллахове куће – џамије. Назване су Аллаховим кућама из почасту према њима.

Читају – подучавају.

Аллахова Књига – Племенити Кур’ан, спуштени нестворени Аллахов говор, од Аллаха је потекао и Њему ће се вратити пред Судњи дан. Он је Аллахов истински говор, од Њега је чуо анђеоло Гаврило, мир над њим, без посредника, а од анђела Гаврила га је чуо Мухаммед, мир над њим, без посредника, а од Посланика, мир над њим, су га чули другови, Бог био задовољан са њима, и тако је пренет до нас мутеватир³ предајама.

Смиреност – блаженство, смирај.

Окужиће их анђели – са свих страна,

Аллах их спомене код оних који су код Њега, - тј. код анђела,

А кога успоре његова дела, - тј. ко буде имао мало дела,

Неће га убрзати порекло – тј. неће му порекло помоћи да достигне оне који су чинили добра дела, јер је такмичење до среће делима, а не пореклом.

Питање:

На који начин се одржава дружење (халка или скуп) са Кур’аном?

³ Мутеватир хадис у терминологији значи; хадис којег преноси многобројна скупина од многобројне скупине и немогуће је да су се договорили да слажу.

Одговор:

Дружење (халка или скуп) са Кур’аном се одржава на неколико начина:

Први начин: Скуп подучавања Кур’ану, при чему наставник учи одломак, а затим ученици читају једногласно пратећи га. Овај начин је дозвољен и похвалан.

Други начин: Скуп учвршћивања онога што је научено напамет, при чему први ученик учи, на пример, једну страницу а остали га прате (слушају), затим други учи страницу, затим трећи и тако редом. Нема сметње у таквом начину одржавања скупа, а нарочито је корисно за оне који су научили цео Кур’ан напамет и који желе да учврсте своје памћење Кур’ана, и ово је начин у којем се налазе многе користи за оне који су научили цео Кур’ан напамет, које сам споменуо у посебном делу “Хашџетул Италe.”

Трећи начин: Заједничко прелажење целог Кур’ана.

Скуп у којој први ученик чита један део Кур’ана, а затим други наставља где је први стао. На овакав начин су се одржавали скупови Кур’ана у Мекки и Басри у прошлости, и ово је учење њихове школе.

Споменуо је учењак Ибн Усејмин, Аллах му се смиловао, у коментару на 40 Невевијевих хадиса:

“Наши учењаци су одржавали скупове Кур’ана на овај начин, где би први читао, на пример, од поглавља Ел-Бекаре, затим други ученик други део, затим трећи ученик трећи део и тако редом, при чему један учи а остали слушају и прате. Они који слушају и прате имају

исту награду као и онај који учи, као што нам Аллах Узвишени наводи причу о Мојсију и Арону:

Услишена је молба ваша!" - Рече Он - "а вас двојица на Правоме путу останите и никако се за незналицама не поводите! (Кур'ан, Јунус, 89.)

Иако је само Мојсије упућивао молитву, мир над њим, као што Узвишени Аллах каже:

И Мојсије рече: "Господару наш! Ти си дао фараону и главешинама његовим богатства да у раскоши живе на овоме свету, па они, Господару мој, заводе са пута Твога! Господару наш, уништи богатства њихова и запечати срца њихова, па нека не верују док не доживе патњу несносну!" "Услишена је молба ваша!" - Рече Он. (Кур'ан, Јунус, 88-89.)

Аллах Узвишени је прихватио молитву обојице, јер је Мојсије молио, а Арон је говорио амин, нека је мир над њима. Због тога је прописано човеку да слуша Кур'ан док учач учи, и да падне лицем на тле када падне лицем на тле онај који учи Кур'ан.“

Четврти начин: Учење једним гласом и једном мелодијом.

Скуп у којој окупљени у њој уче нешто из Кур'ана једним гласом, једном мелодијом и повишеним тоном, са намером богослужења Аллаху Узвишеном и приближавања Њему. Ово је начин учења становника Шама (Сирије) у прошлости, и Магриба (Туниса и Мароко) у садашњости и још неких земаља. Овакви скупови нису подударне суннету (Посланиковој, мир над њим, пракси), нису их познавали другови, Бог био задовољан са њима, и немају потпоре у Шеријату

(исламском верозакону). Учење Кур’ана на овај начин је негирао учењак Малик становницима Шама (Сирије).

Казао је Зејд ибн Абидин Едимешки: „Казао ми је Малик ибн Енес: „Обавести ме како одржавате скупове код вас“, па сам га обавестио како то раде наши становници, па ми је рекао Малик: „Код нас су живели исељеници из Мекке и староседеоци Медине и нису познавали такав начин. Затим сам му казао: „Ово је непознато (необично)?“, рече: „Непознато је да један учи и да се људи скупљају око њега. То није у складу са нашим мишљењем.“

Рекли су Ебу Мусаб Ез-Зехри и Исхак ибн Мухамед Ел-Ферви: „Чули смо да Малик ибн Енес, говори: „Кружно заједничко окупљање после јутарње молитве ради учења Кур’ана је новотарија коју нису практиковали другови Аллаховог Посланика, мир над њим, нити учењаци после њих. Када би завршили молитву сваки од њих би сам за себе учио Кур’ан, спомињао би Аллаха, не би разговарали један са другим због заузетости спомињања Аллаха Узвишеног.“

Казао је Ибн Вехб: „Чуо сам Малика како говори: „Није била пракса учења Кур’ана у џамији (на горе споменути начин) наших добрих претходника. Први који је то увео био је Хаџац ибн Јусуф и ја то презирем.“

Кажем, Аллах да ми опрости: „Говор учењака Малика да је заједничко учење Кур’ана после јутарње молитве новотарија се односи на начин заједничког учења становника Магриба и Шама у прошлости.“

Користи хадиса:

Прва корист: споменуте благодати у хадису се не односе само на заједницу, већ и на појединца који учи Кур'ан и спомиње Аллаха Узвишеног.

Друга корист: благодати сакупљања у џамијама и школама у којима се учи и подучава знање.

Трећа корист: прописаност скупа (начини учења) у џамијама.

Четврта корист: у хадису је одговор ономе који тврди да су скупови за учење Кур'ана у џамијама новотарија.

Пета корист: говор Посланика, мир над њим: „**да се међусобно подучавају**“ упућује на дозволу изградња школа, института и одржавању курсева ради учења Кур'ана напамет.

Шеста корист: говор Посланика, мир над њим: „**да се подучавају међусобно**“, у њему је доказ да се знање не узима осим на предавањима и скуповима знања.

Седма корист: говор Посланика, мир над њим: „**да се подучавају међусобно**“, у њему је милост једних према другима, и помагање у заједничком поправљању ствари и заједничкој борби против незнања.

Осма корист: говор Посланика, мир над њим: „**да се подучавају међусобно**“, обухвата сваку науку која се веже за Племенити Кур'ан као што су правила учења Кур'ана, изговор харфова, тумачење значења, исправно веровање, правни прописи и друге науке које потичу из Кур'ана и Суннета (Посланикове, мир над њим, праксе).

Девета корист: Награда коју Аллах Узвишени даје одређена је према делима, а не према личности, као што каже Посланик, мир над њим: „ **А кога успоре његова дела, неће га убрзати порекло.**”

Десета корист: Неопходно је да онај који тражи знање спозна правила лепог понашања на скуповима знања, читањем и учењем дела која су написана у тој области, као што је дело „Тибан“ од Учењака Невевија и „Ахлаку хамлетул Кур'ани“ од Ацурија, или дело „Дамии' ел-ахлаки“ од Хатиба, Аллах да им се смилује.

Други хадис: Једно слово из Аллахове Књиге вреди десетоструко

Преноси се од Абдуллаха ибн Мес'уда, Бог био задовољан са њима, да је Посланик, мир над њим, казао: **„Ко проучи једно слово из Аллахове Књиге има за то једно добро дело, а добро дело се увећава десетоструко, не кажем да је елиф лам мим слово, већ је елиф слово, лам је слово и мим је слово.“**⁴

Каже Ебу 'Иса: Хадис је Ел-Албани оценио исправним. Питао сам нашега учењака Абдуллаха Ес-Са'да о њему па је казао: “Добар је.”

У овом часном хадису се налази племенита благодат Аллаха Узвишеног робовима који уче Његову књигу, награда која се не може избројати ни израчунати. Умножиће им се добра дела, а нестаће лоша дела тј. греси. Аллах Узвишени каже: *Добра дела заиста поништавају лоша.* (Кур'ан, Худ, 114.)

- “**А добро дело се увећава десетоструко, не кажем да је елиф лам мим слово, већ је елиф слово, лам је слово и мим је слово.**” Овај део хадиса упућује на велику награду за лака дела. Обманут је онај који је пропусти и губитник је онај ко не заради обећану награду.

Питања:

Да ли се под словом у хадису мисли на слово који је део неке речи, као (ل) или (د) или (م) или се мисли на потпуну реч као Ха (حاء) или Дал (دال)?

⁴ Ет-Тирмизи и Ед-Дарими.

Одговор: Спољашњост хадиса указује да реч “харф - слово” споменуто у хадису означава самостално слово, а не потпуну реч. Арапи када спомињу самосталано слово, спомињу га са његовим именом, као што је дошло у веродостојном хадису којег бележе Муслим и Тирмизи од Ебу Ваила, који је казао: “Дошао је човек по имену Нехик ибн Синан код Абдуллаха, па му је казао: “О, Ебу Абдурахмане, како читаш следећи ајет⁵, са словом елиф или са словом ја: **“У коме су реке од воде неустајале.”** Одговорио му је Абдуллах: “Јеси ли цели Кур’ан научио, па ти је остао још само овај ајет?”

Закључујемо из овог хадиса да Ибн Синан, није изговорио само харф нпр. (ا، و، ي)، већ је споменуо и његов назив (“Како читаш следећи ајет, са словом елиф или са словом ја”), а затим је споменуо оно што је циљао тим питањем **“У коме су реке од воде неустајале.** (Кур’ан, Мухаммед, 15.)

Ово мишљење заступају учењак Ахмед, Кади Еби Ја’ла Ел-Ханбели, Ибн Муфлих, Санаани и др., а од учењака нашег времена Абдуллах ибн Абдурахман Ес-С’ади, Сенауллах ибн ‘Исса Ел Пакистани, Абдулкерим ибн Абдуллах Ел-Худајр, Абдурахман Хинди.

Казао је Ибн Муфлих Ел-Ханбели у свом делу⁶: “Наши учењаци су под словом подразумевали азбучно слово тј. слово које је део речи. Овог мишљења је био Кади, говорећи о начину учења Кур’ана учењака Хамзе. А неки су споменули говорећи о ономе који не учи добро Ел-Фатиху, да ли ће проучити нешто из Кур’ана

⁵ Одломак из Кур’ана.

⁶ Едеби Шеријата.

мимо Ел-Фатихе ако има исти број харфова или исти број ајета?

Казао је учењак Ахмед: “Када се нека реч различито изговара сходно начину учења Кур’ана, тако да у једном од њих се налази слово више него у другом, бирам онај начин учења код кога је више слова, не желећи да пропустим десет добрих дела.” Казао је Кади’: “Овиме је учењак Ахмед потврдио да бира реч која има више харфова доказујући тиме да је више добрих дела са више слова.”

Казао је учењак Ибн Усејмин: “Од благодати Кур’ана, уопштено говорећи, је учење (читање) Кур’ана, о чему морамо посебно да водимо бригу, зато што човек за свако прочитано слово има награду десет добрих дела. Тако, на пример, када прочита “قل” , зарадиће двадесет добрих дела, јер је ова реч садржана од два слова каф и лам. Ако прочита “أعوذ” , зарадиће четрдесет добрих дела јер је ова реч садржана од четири слова. Човек не може замислити коју награду остварује учењем величанствене и узвишене Књиге Кур’ана.”⁷

А што се тиче другог говора, одабрао је исламски учењак, Аллах му се смислио, да се под словом подразумева реч, свеједно била то именица, глагол или реч, то доказује споменути хадисом. Јер да се под словом не мисли на реч, већ на слово, онда би у изговору елиф лам мим (ألف لام ميم) имало деведест севапа, а не тридесет, како је дошло у хадису. Иако је ово супротно познатом схватању разумевању слова, употребио га је Законодавац овде, а Аллах најбоље зна. Овог става су,

⁷ Коментар „Ријадус-Салихин“, 633/4.

осим Ибн Тејмија, Ибн Кесир Ибн Ел-Цезари, Аллах им се смиловао.

Размисли:

Ко размисли о Аллаховој награди, Његовој благодати и ономе што Он даје, видеће да је већа од рада трудбеника, да је шира од жеље побожњака и потпунија од знања учених. Колико год говорили о њој она је већа од тога, и колико год се трудили да докуче њену вредност она је вреднија. Навешћемо пример, а Аллахов пример је Најузвишенији: када владар од овосветских владара дарује песницима иметак за сваки стих који напишу у коме га хвале и спомињу, желећи његову награду, па како тек дарује Владар свих владара, чије ризнице племенитости немају краја, Слављени и Узвишени, Који је казао:

Ко уради добро дело, биће десетоструко награђен, а ко уради лоше дело, биће само према заслуги кажњен, и неће им се учинити неправда.
(Кур'ан, Ен'ам, 160.)

И такође је казао Узвишени Аллах: *Они који имања своја троше на Аллаховом путу личе на онога који посе зрно из којег никне седам класова и у сваком класу по стотину зрна. - А Аллах ће ономе коме хоће дати и више; Аллах је неизмерно добар и све зна.*
(Кур'ан, Ел-Бекара, 261.)

Значење “и у сваком класу по стотину зрна.” тј. када проклија роди стотину зрна, те оно што је израсло из тог једног зрна бива додатком на то зрно.

Трећи хадис: Заговорништво Кур'ана на Судњем дану за оне који су га учили.

Преноси се од Ебу Умаме Ел-Бахилија, Бог био задовољан са њим, да је казао: „Чуо сам Посланика, мир над њим, да је казао: „Учите Кур'ан, јер ће он, уистину, на Судњем дану доћи као заговорник за оне који га буду учили.“⁸

Коментар хадиса: У хадису стоји потврда заговорништва на Судњем дану, кога, као и оних који ће бити заговорници, има више врста. А заговорништво неће бити осим за монотеисту, док политеиста неће имати право на то, па макар био од најбољих учача Кур'ана, јер је његово дело изгубљено на овом свету због многобоштва, и такође на оном свету неће од њега бити примљено. Тражимо заштиту код Аллаха од многобоштва и оних који га чине.

Значење речи:

Кур'ан (قرآن) језички: масдар од глагола читати (قرأ).

Кур'ан (قرآن) шеријатски: Спуштени, нестворени Говор Аллаха Узвишеног, од Њега је обављен и Њему се враћа. Спуштен је од Господара светова, преко анђела Гаврила, последњем Божијем посланику и печату веровесника, Мухаммеду, мир над њим, у периоду од двадесет три године. Почиње од суре Ел-Фатихе и завршава се суром Ен-Нас.

Каже Узвишени Аллах: *И Кур'ан је, сигурно, објава Господара светова, доноси га поверљиви анђе*

⁸ Бележи Муслим.

Гаврило, на срце твоје, да опомињеш, на јасном арапском језику. (Кур'ан, Песници, 192-195.)

Судњи дан – то је Дан проживљења и Дан обрачуна. Назван је Даном стајања због тога што ће тог дана људи устати из својих гробова пред Господаром свих светова. Тог дана ће се успоставити правда између створења, и то је заједнички назив за сва имена Судњег дана.

Заузимање – језички: потиче од речи шефа', што значи пар, а то је оно што је супротно од непара.

Заузимање – шеријатски: посредовање за другог са циљем прибављања користи или отклањања штете од њега.

Друг (у хадису су они који уче Кур'ан названи друговима Кур'ана): множина од „сахиб“, у значењу друг, пријатељ, нераздвојни пратилац.

Сажетак:

Речи Посланика, мир над њим: „**Учите Кур'ан**“ значе: „Устрајте на учењу Кур'ана и окористите се Његовим благодатима“. А, ако би неко упитао: „Шта ћемо добити ако будемо устрајни на Његовом учењу?“

Одговор је садржан у речима Посланика, мир над њим: „**Он (Кур'ан) ће уистину на Судњем дану доћи као заговорник за оне који га буду учили.**”

Када наступи Судњи дан, Аллах Узвишени ће учинити да добра дела зарађена учењем Кур'ана буду заговорник и посредник ономе ко је устрајавао на његовом читању, памћењу и раду по њему.

Користи из овог хадиса:

Прва корист: Речи Посланика, мир над њим: **“Учите Кур’ан”**, у њима је савет и жеља Посланика, мир над њим, и не постоји никакво добро а да није указао свом народу на њега.

Друга корист: У речима Посланика, мир над њим: **“Учите Кур’ан”** се налази упута људима у ономе што ће им користити и на овом свету и на будућем, и оно што ће људима поправити њихов овосветски живот и будући. Кур’ан је потпуно добро, и у њему се налази само добро за људе, као што каже Узвишени Аллах:

О људи, већ вам је стигла поука од Господара вашег и лек за ваша срца и упутство и милост верницима. Реци: "Нека се зато Аллаховој благодати и милости радују, то је боље од онога што гомилају. (Кур'ан, Јунус, 57-58.)"

Трећа корист: Потребно је да онај ко нешто нареди или забрани спомене узрок, мудрост и разлог наредбе или забране. У том смислу је Аллахов Посланик, мир над њим, када је подстакао свој народ на учење Кур’ана, речима **„Учите Кур’ан”**, споменуо и мудрост наредбе, а то је: **“Он (Кур’ан) ће уистину на Судњем дану доћи као заговорник за оне који га буду учили.”** Пуно је сличних примера које сам споменуо у засебном делу.

Четврта корист: У речима Посланика, мир над њим: **“Он (Кур’ан) ће уистину на Судњем дану доћи као заговорник за оне који га буду учили”** се налази потврда проживљења и награђивања после смрти.

Пета корист: Речи Посланика, мир над њим: **“Он (Кур’ан) ће уистину на Судњем дану доћи као заговорник за оне који га буду учили.”** Указују на то да се верници разликују сходно стању веровања, и да

нису сви верници на истом степену веровања, као што Узвишени Аллах каже:

Ми ћемо учинити да Књигу после наследе они Наши робови које Ми изаберемо; биће оних који ће се према себи огрешити, биће оних чија ће добра и лоша дела подједнако тешка бити, и биће и оних који ће, Аллаховом вољом, својим добрим делима друге надмашити - за то ће велику награду добити. (Кур'ан, Фатир, 32.)

Веровање се повећава покорношћу према Аллаху Узвишеном, а опада непокорношћу (грешењем), и ово је верско уверење следбеника суннета (Посланикове, мир над њим, праксе) и заједнице.

Шеста корист: У хадису стоји потврда заговорништва на Судњем дану, кога, као и оних који ће бити заговорници, има више врста.

Заговорништво делимо на две врсте:

Прва врста: Забрањено заговорништво, и он је многобоштво. Означава тражење од некога оно што може учинити само Аллах Узвишени, као што је тражење од веровесника, анђела, добрих људи или кипова (кумира).

Пример забрањеног заговорништва је говор: “О, Посланиче, заузни се за мене код твог Господара”, или “О, ти и ти добри човече, заузни се за мене”, или “О, Алија, заузни се за мене”, и слично томе. Ако би неко упитао: “Шта је доказ да је ово забрањено заговорништво, да је он многобоштво, и да је разлог да његов починилац буде од вечних становника у Ватри, одговор би биле речи Узвишеног Аллага:

Реци: *"Нико се не може без Његове воље заузимати.* (Кур'ан, Ез-Зумер 44.)

Обаснио је Узвишени у овом одломку да заговорништво припада само Њему, да је заговорништво богослужење као и друга богослужења и Аллахово право међу Његовим правима, и да ко тражи заговорништво од неког друго мимо Аллаха учинио је многобоштво, његова ће дела бити поништена и његово тражење је пропало, као што каже Узвишени Аллах:

А они који поред Њега узимају заштитнике (говоре): *"Ми их обожавамо само зато да би нас што више Аллаху приближили!" - Аллах ће њима, заиста, пресудити о ономе у чему су се они разилазили. Аллах никако неће указати на Прави пут ономе ко је лажљивац и неверник.* (Кур'ан, Ез-Зумер 3.)

У споменутом ајету Аллах је све њих назвао лажљивцима и неверницима. И казао је Узвишени:

Њима посредовање посредника неће бити од користи. (Кур'ан, Ел-Мудесир, 48.)

Обавестио нас је Аллах Узвишени о таквима који ће се у Паклу препирати међусобно, говорећи:

Па немамо ни заговорника, ни присног пријатеља. (Кур'ан, Песници, 100-101.)

Такође, казао је Аллах Узвишени, наређујући Посланику, мир над њим, да упозори човечанство:

И упозори их на блиски Судњи дан када ће срца до гркљана допрети и попречити се, када неверници ни присног пријатеља ни посредника неће имати који ће услишан бити. (Кур'ан, Гафир, 18.)

И казао је Узвишени, обавештавајући Посланика, мир над њим:

А теби, и онима пре тебе обављено је: Ако будеш друге Аллаху равним сматрао, твоја дела ће сигурно пропасти, а ти ћеш изгубљен бити. Него, Аллаха једино обожавај и буди захвалан! (Кур'ан, Зумер, 65-66.)

Наведени докази указују на забрањено заговорништво које је многобоштво, а за које су многобошци уверени да им је оно посредништво код Аллаха које ће им користити.

Друга врста: Потврђено заузимање код Аллаха, које је обавезно и са којим је Он задовољан, и које се тражи само од Аллаха Узвишеног. У том смислу је пример човека који каже: “Аллаху мој, подари ми заговорништво твог посланика Мухаммеда, мир над њим, на Судњем дану.”

Доказ да је ово заговорништво дозвољено и потврђено је говор Аллаха Узвишеног:

Реци: Аллаху припада свако заговорништво. (Кур'ан, Ез-Зумер, 44.)

Као што је претходно обашњено, заговорништво припада само Аллаху Једином, и он је богослужење попут других богослужења, и право од Аллахових права, па ко га тражи од Аллаха речима: “Аллаху мој, подари ми заговорништво твог посланика Мухаммеда, мир над њим, на Судњем дану”, повиновао се Аллаховој Узвишеној наредби и једноћи Аллаха Узвишеног у молитви, и није упао у многобоштво. Међутим, онај ко заговорништво тражи од неког другог мимо Аллаха Узвишеног погрешно је и учинио је многобоштво. Такав

је збуњен и није спознао забрањено заговорништво којег се треба клонити.

Који су услови потврђеног, дозвољеног заговорништва? Постоје два услова:

Први услов: Дозвола Аллаха Узвишеног заговорнику да се може заузимати за неког на Судњем дану, а доказ су речи Аллаха Узвишеног;

Ко се може пред Њим заузимати за некога без допуштења Његовог?! (Кур'ан, Ел-Бекара, 255.)

Значи, нико није у стању да се заузима ни за кога, чак ни Посланици, ни блиски анђели, осим после Његовог допуштења и Његове наредбе, зато што Он поседује сву моћ, власт, узвишеност и величину, нека су света Његова имена и својства.

Други услов: Аллахово задовољство за оног за кога се тражи заузимање, као што каже Узвишени Аллах:

И они ће се само за онога којим Он буде задовољан заузимати. (Кур'ан, Веровесници, 28.)

А Аллах није задовољан осим са монотеистом.

Такође, оба услова су садржана у речима Узвишеног Аллаха:

А колико на небесима има анђела чије посредовање никоме неће бити од користи, све док Аллах то не дозволи ономе коме Он хоће и у корист онога којим је задовољан. (Кур'ан, Ен-Неџм, 26.)

Седма корист: Заговорништво је ствар невидљивог света, а оно што је непознато је људима познато само онда када на то упућује шеријатски

(исламско правни) аргумент који нам појашњава ту ствар. У Шеријату (исламском праву) се налазе докази који нам потврђују да ће посланици, веровесници, анђели, Кур'ан и добри моћи да се заузимају на Судњем дану. Али, намеће се питање које треба поставити самом себи: ко ће се од добрих заузимати за тебе на Судњем дану? И шта је доказ да ће се Алија ибн Еби Талиб заузимати, или Хасан, или Омер, или Осман ибн Аффан, или Халид ибн Велид, или Ебу Ханифе, или Ибн Тејмије, или Абдул Кадир Ел-Џејлани, Бог био задовољан са њима и Аллах да им се свима смилује.

Четврти хадис: Пример верника који учи Кур'ан и дволличњака

Преноси се од Ебу-Мусаа Ел-Еш'арија, Бог био задовољан са њим, да је Посланик, мир над њим, казао: „**Пример верника који учи Кур'ан је као пример цедре (попут наранџе): лепог је мириса и укуса, а пример верника који не учи Кур'ан је као пример хурме: нема мирис али је слатког укуса. Пример лицемера који учи Кур'ан је као пример босиљка: лепог је мириса али горког укуса, а пример лицемера**

који не учи Кур’ан је као пример дивље тиквице: нема мирис а горког је укуса.“⁹

Појашњење:

„Попут наранце“ (ар. утруц): познати плод који је изгледом већи од лимуна, пријатног мириса и укуса.

„Дивља тиквица“ (ар. ханзале): плод који ниче из земље, налик бостану, али знатно мањи, горког је укуса.

Коментар хадиса:

Казао је Аллахов Посланик, мир над њим: „**Пример верника који учи Кур’ан**”, упућује на његове спољашње и унутрашње особине. Израз **“који учи Кур’ан”** је изречен у садашњем времену, презенту, због користи понављања и устрајавања на томе, све док учење Кур’ана не постане његова устаљена пракса и његов обичај.

Речи Посланика, мир над њим: **“као пример цедра (попут наранце): лепог је мириса и укуса”** тј. пријатног је мириса када се помирише, и угодног је укуса када се једе.

Посланик, мир над њим, је направио поређење између верника који учи Аллахову Књигу и цедра (поморанце) да би нагласио исправност његове нутрине и вањштине. Верничка нутрина је учвршћена веровањем, непрекидним кушањем укуса веровања, а на његовој спољашности је светлост веровања и лепота, зато што је веровање стално уз верника, за разлику од учења

⁹ Хадис који се налази у две најпознатије хадиске збирке.

Кур'ана, јер је могуће веровање без учења Кур'ана. Укус је стално уз воћку, а дешава се да мирис прође.

Поставља се питање: шта је мудрост у издвајању цедра (поморанце) од осталог воћа које има пријатан мирис и укус, и његовог навођења као примера верника?

Прво, cedar (поморанца) није наведен као пример због мноштва користи које се налазе у њој, већ због тога што је познато код житеља Мекке и Медине да је она лепог мириса и укуса. Друго, због величине. Треће, због лепог изгледа, тј. јарко румене боје, која је пријатна за погледе оних који је виде. Четврто, блага је на додир, што проузрокује чежњу у душама пре њиховог пробања. Пето, осим лепог укуса и мириса, ова воћка има благотворно дејство на желудац и олакшава варење.

Дакле, у њој су удружене лепе особине које осећају сва четири чула: чуло вида, укуса, мириса и додира. Затим, њени делови имају различиту природу, па јој је кора љута и сува и спречава мољце да нападају одећу, њена нутрина је благо љута, није јако кисела, глача и полира боју, а семе јој је љуто и суво, и поседује још друге користи које су споменули лекари у својим књигама.

И пример верника који учи Кур'ан је попут ове воћке: доброг је срца, лепог мириса, користан себи и другима. Од тих користи су обасипање куће благословом, он је од најбољих припадника овог народа и од посебних људи код Аллаха Узвишеног. На Судњем дану биће у хладу поглавља Ел-Бекаре и Али Имран, учиће Кур'ан и сваким проученим ајетом повећаваће му се степени у Рају. Његовим родитељима ће да се одену два плашта вреднија од овог света и свега што је на

њему. Такође, од његовог добročинства је подучавање деце, као и предвођење људи у молитви.

Говор Посланика, мир над њим: **„А пример верника који не учи Кур’ан је као пример хурме: нема мирис али је слатког укуса.“** Указују на постојаност веровања у његовој нутрини, а недостатак вањских знакова на његовој вањштини, и немогућност утицаја на друге. Речи Посланика, мир над њим, не значе да је овакав верник у потпуности оставио учење Кур’ана. Он понекад учи, на пример Ел-Фатиху, кратке суре, Ајетул-Курсију, и друго, а понекад изостави учење, и у том смислу личи на хурму: **„нема мирис али је слатког укуса.“** Хурма се састоји од слатког укуса њене нутрине када се једе, али изостаје леп мирис њене спољашњице када се омирише. И баш такав је верник који мало учи Кур’ан: његова срж је добра због постојаности и лепоте веровања у његовој нутрини, али се његов мирис не шири на друге, и његово добро не утиче на њих.

Речи Посланика, мир над њим: **„Пример лицемера који учи Кур’ан је као пример босиљка“** изречене су због покварености његове нутрине куфром (неверством). То што својим учењем одмара људе Посланик, мир над њим, је упоредио са босиљком: **“лепог је мириса али горког је укуса“**, јер леп мирис босиљка не излази из његове нутрине која је горка. Такав је пример лицемера који учи Кур’ан: његов лепи глас и његово учење Кур’ана којим одмара људе не прелазе даље од његове покварене нутрине.

Говор Посланика, мир над њим: **„а пример лицемера који не учи Кур’ан“** изречен је због покварености његове нутрине и спољашности, па га је Посланик, мир над њим, упоредио са дивљом тиквицом: **“као пример дивље тиквице: нема мирис а горког је**

укуса.“ Њој недостају и мирис и укус, па људи не могу да омиришу леп мирис, нити да се окористе њеним јелом због јаке горчине и неукуса. Такав је мунафик који нема веровања у срцу и који нема светиљку своје нутрине. Нема добра у њега које може прећи на друга створења како би се њиме окористили. Његово срце и спољашност су тмине над тминама, утичемо се Аллаху Узвишеном од тога.

Користи овог хадиса:

Прва корист: Одлике учења Кур'ана. Одликован је онај који учи Кур'ан и дата му је предност над другима, па чак и да има при себи нешто од лицемерства.

Друга корист: Навођење примера као метод приближавања значења неког појма. Посланик, мир над њим, је наводио примере, а и Аллах Слављени и Узвишени понекад наводи примере. Казао је Узвишени Аллах:

То су примери које Ми људима наводимо, али их само учени схватају. (Кур'ан, Ел-Анкебут, 29.)

Трећа корист: Људи се, према овом хадису, деле на четири врсте:

Прва врста: Верници који уче Кур'ан. Они су најбољи, уопштено, и на највећем су степену, зато што су спојили веровање које је основ сваког доброг дела, и учења Кур'ана, које је једно од добрих дела које повећавају веровање.

Друга врста: Верници који не уче Кур'ан. Они су на nižем ступњу од прве врсте, зато што имају при себи основе веровања, али недостаје им учење Кур'ана.

Трећа врста: Лицемери који уче Кур’ан. Они су на nižем ступњу од друге врсте, зато што им недостају основе веровања, а имају при себи спољашње дело у виду учења Кур’ана које је неважеће без темеља веровања.

Четврта врста: Лицемери који не уче Кур’ан. Они су на nižем ступњу од треће врсте. Они су најгори, јер немају у себи основе веровања, а недостаје им и спољашње учење Кур’ана.

Четврта корист: Остављање (устручавање) од лепих јела није аскетизам. Видимо како је Посланик, мир над њим, упоредио верника који учи Кур’ан са цедром (поморанцом), чији су и укус и мирис лепи. И упоредио је Посланик, мир над њим, верника који не учи Кур’ан са хурмом, чији је укус леп, али без мириса. У овоме се налази подстицај на једење лепих и укусних јела, што је Посланик, мир над њим, упоредио једанпут са учењем Кур’ана, а једанпут са веровањем. Као што је преферирао верника који учи Кур’ан, тако је преферирао и лепу и укусну храну над осталом храном. Доказ за ово је хадис Аллаховог Посланика, мир над њим, у коме каже: “Вредност Аише, нека је Аллах задовољан са њом, у односу на остале жене је као вредност каше у односу на друга јела.” Такође, ово је Посланикова упута на коришћење каше у јелу због њене вредности. И упоредио је Аллахов Посланик, мир над њим, лицемера са босиљком и дивљом тиквицом који имају горак укус, што указује на ниску вредност хране која је горка и из које се осећа неугодан мирис.

Пети хадис: Награда онога ко вешто учи Кур'ан и онога ко при учењу замуцкује

Преноси се од Аише, Бог био задовољан са њом, да је Посланик, мир над њим, казао: „**Онај који вешто учи Кур'ан биће са писарима часним и честитим, а онај који замуцкује и са потешкоћом га учи има две награде.**“¹⁰

А у другој предаји стоји: „**А онај који га учи и постаје му тежак има две награде.**“¹¹

Појашњење:

Обавестио је Посланик, мир над њим, у овом часном хадису о одликама вештог учача Кур'ана, Књиге Узвишеног Аллаха, као и о одликама оног ко се мучи приликом учења и коме учење представља потешкоћу.

Коментар хадиса:

¹⁰ Хадис се налази у две најпознатије хадиске збирке.

¹¹ Бухари и Муслим, а ово је текст код Муслима и Асхабус-Сунен.

Говор Посланика, мир над њим: „**Онај који вешто учи Кур’ан**“ се односи на вештог учача Кур’ана, који добро познаје његово учење, који не греша приликом учења, који не понавља исту реч више пута, коме учење не представља тешкоћу због његовог вештог владања учења и чврстине памћења Кур’ана.

Која је награда код Аллаха Узвишеног за оног који вешто учи Кур’ан?

Они ће бити у друштву са часним и честитим анђелима писарима. Ово су особине анђела Милостивог који доносе посланицу и објаву посланицима од људског рода. Казао је Узвишени Аллах: ***На листовима су цењеним, узвишеним, чистим, у рукама писара, часних и честитих.*** (Кур’ан, Абесе, 13-16.)

Реч „Есеферат“ у овом хадису је множина речи „сафир“, а у основи означава „оног који пише“. То су анђели који су названи тако зато што појашњавају нешто, и осветљавају људима прави пут објавом од Аллаха Узвишеног.

Казао је Бухари, Аллах му се смиловао: „Есеферат“ су анђели, немају међусобне злобе, а када сиђу са објавом Узвишеног Аллаха доносе је попут изасланика који поправљају стање међу људима. Због тога су названи „Есеферат.“

Реч „**часних**“ у хадису је множина речи „керим“, тј. частан. То су часни анђели код Аллаха Узвишеног, Њему блиски. Створени су као племенити, добри, часни и чисти, а таква су им и дела и њихово понашање зато

што су непогрешиви и удаљени од сваке нечистоће, греха и преступништва.

Реч „честитих“ у хадису означава покорност и робовање само Аллаху Узвишеном. Они су чисти од сваког греха.

Поставља се питање: каква је сличност између учача Кур’ана и споменутих анђела?

Учач Кур’ана, је попут анђела писара, носилац је Аллахове Књиге, и његова дела и његово понашање је попут понашања часних анђела писара. И он се међу људима креће само у добру, поправљајући стање, као што је казао песник:

„Не напуштам мирење људи... не ширим превару када ходам.“

Вешти учач Кур’ана, онај који Га чува и брине о Њему, тумачи Кур’ан људима онако како га је научио, без додавања или одузимања. Објашњава им оно што их збуњује у погледу речи и значења, и поправља оно што им прави проблеме у стварима овог и будућег света. Све ово је занимање часних и честитих анђела који су долазили Аллаховим веровесницима.

Због свега наведеног, потребно је да се учач Кур’ана окити својствима племенитости, поносом душе, лепим понашањем, лепом спољашношћу, богобојазношћу, покорношћу Аллаху Узвишеном, видљивим и скривеним речима и делима, устрајношћу на путу Кур’ана и суннета (Посланикове, мир над њим, праксе), онако како су га разумеле прве генерације. Неопходно је да остави ружне овосветске особине, као

што су лаж, превара, обмана, похлепа, пожуда, грубост, и све ружно што људи презиру.

Како су лепе речи учењака Ел-Ијјада, Аллах му се смилвао: „Учач Кур’ана је носилац бајрака Ислама. Не би требао да се забавља са онима који се забављају, и да буде немаран са онима који су немарни, и да беспосличари са онима који беспосличаре, поштујући узвишеност Кур’ана.“

Казао је Аллахов Посланик, мир над њим: „**А онај који замуцкује и са потешкоћом га учи има две награде.**“ У другој предаји стоји: „**А онај који га учи и постаје му тежак има две награде.**“ Речи: „**А онај који замуцкује и са потешкоћом га учи**“ односе се на онога који понавља исту реч више пута због слабости његовог памћења и врсте учења, „**има две награде**“ тј. награду за читање, и награду због потешкоће у читању и труда који улаже. Аллах Узвишени неће поништити добро дело добротинитељу колико год била вредност тог дела.

Казао је исламски учењак Ибн Тејмијје, Аллах му се смилвао: „Добра дела, најчешће, увећавају потешкоћа и умор, не зато што је то циљ дела само по себи, већ зато што дело изискује потешкоћу и напор. Тако је у нашем Шеријату (исламском верозакону), у њему су подигнути окови, у њему није ништа тешко прописано, и од нас не тражи тешкоћу.“

Поставља се питање: Да ли је бољи онај који вешто учи Кур’ан, или онај који замуцкује и има потешкоће приликом учења и коме припадају две награде?

Онај који вешто учи Кур’ан је бољи од оног који замуцкује и има потешкоће. Због тога је казао Ел-Кади, као и други учењаци: „Када се каже да оном који

замуцкује и има потешкоће при учењу Кур'ана припадају две награде, то не значи да му припада већа награда од вештог учача Кур'ана. Не, него је вешти учач Кур'ана бољи и има већу награду зато што је у друштву часних анђела писара. Ни за кога није споменут овај степен осим за њега, па како може бити онај који није брижан са Аллаховом Књигом, са њеним памћењем, добрим владањем, сталним учењем, њеним преношењем као онај који увек води рачуна о Кур'ану и који је постао вешт са њим. Аллах најбоље зна.“

Шести хадис: Вредност учења Кур'ана у молитви

Преноси се од Ебу-Хурејре, Бог био задовољан са њим, да је Посланик, мир над њим, казао: „**Воли ли неко од вас, кад се врати својој породици, да нађе код њих три велике дебеле 'халфе'?** Рекли смо: **Да! Казао је: Па три одломка која неко од вас проучи у свом намазу су му боља него три велике дебеле 'халфе'**.”¹²

Појашњење: 'Халфа' је камила која у стомаку носи младунче, а множина те речи је 'халфат'.

Користи из хадиса:

Прва корист: вредност учења Кур'ана у молитви, без обзира да ли је реч о добровољним молитвама или строго обавезним молитвама.

Друга корист: дозвољено је обнављање Кур'ана у молитви, и оно је вредније него ван молитве, зато што се у њој споји неколико богослужења: учење Кур'ана, молитва, труд приликом учвршћивања памћења Кур'ана, спомињање Аллаха, као и друга богослужења која се објављају ради Аллаха Слављеног и Узвишеног.

Трећа корист: посланички одгој као смерница сваком оном ко позива људе ка Аллаху Узвишеном. Једна од тих смерница је обраћање људима сходно њиховом стању, тј. према ономе што им је познато.

¹² Бележи Муслим.

Арапи су „народ камила“, па им је Посланик, мир над њим, навео пример најбоље камиле и оне које они највише воле.

Четврта корист: вредније је проучити један, два или три одломка од три камиле, или пет одломка од пет камила. То је због тога што је у учењу Кур'ана огромна корист и на овом свету и на будућем, за разлику од камиле, у којима има и добра и лошег.

Пета корист: у време прве генерације муслимана камиле су биле нешто највредније што су Арапи поседовали, а тако је и данас. Али, умањило се интересовање за њима зато што су се људи данас усмерили ка коришћењу савремених превозних средстава. Међутим, превозно средство је мерило престижа и оно на шта су људи поносни у сваком времену.

Шеста корист: желео је Посланик, мир над њим, да следбеници жуде за оним што је трајно, а да буду аскете када су у питању пролазне овосветске ствари. То је исказао кроз навођење примера и приближавања значења како би јасно разумели. Цео овај свет је мање вредан од спознаје значења једног одломка из Аллахове Узвишене Књиге и добрих дела за њега.

Седма корист: у овом хадису је позив сваком ко је заостао када је у питању учење Кур'ана, правдајући се да је прошло време и да је и сувише касно. Аллахов робе, ако је читање једног кур'анског одломка вредније од камиле, па колико је, онда, вредније учење напамет Аллахових ајета, и која је награда за то код Узвишеног Аллаха?

Натерај себе, заинтересуј се, не посустај, научи само један ајет дневно. Напредоваћеш, са Аллаховом

дозволом, ка рајским степенима и биће ти Кур'ан заговорник код Милостивог.

Седми хадис: Вредност оних који раде по Кур'ану

Преноси се од Ен-Невваса ибн Сем'ана, Бог био задовољан са њим, да је казао: „Чуо сам Посланика, мир над њим, како каже: „**Доћи ће се на Судњем дану са Кур'аном и онима који су га учили, а предводе их поглавља Ел-Бекара и Али 'Имран**“, и представио их је Посланик, мир над њим, са три примера која нисам никад заборавио, казао је: „**Као да су њих две два облака, или две црне сенке између којих је светло, или као да су њих две два јата птица раширених крила које штите онога ко их је учио.**“¹³

И преноси се од Ебу-Мусаа Ел-Еш'арија, Бог био задовољан са њим, да је Посланик, мир над њим, казао: „**Пример верника који учи Кур'ан и по њему ради је као пример цедре лепога укуса и мириса, а пример верника који не учи Кур'ан а ради по њему је као пример хурме која има леп укус али нема мирис.**“¹⁴

Појашњење:

Циљ обављивања Кур'ана је веровање у њега, његове вести, тајне, рад по његовим прописима, захтевима и наредбама и удаљавање од његових забрана. Стога, учење (читање) Кур'ана без дела је попут дрвета без плода. Казао је Ебу Абдурахман Ессулеми: „Причали су нам они који су нас подучавали Кур'ану: Осман ибн Аффан, Абдуллах ибн Мес'уд, Али' ибн Еби Талиб, Убејј ибн Ка'б и други, Бог био задовољан са

¹³ Бележи Муслим и Ахмед, а текст је код Ахмеда.

¹⁴ Бележи Бухари.

њима, када би научили десет одломка од Посланика, мир над њим, да не би прелазили на нових десет, све док не би спознали шта се налази у тим ајетима од знања и дела, па су на тај начин подучавани и знању и радили су по том знању заједно.“

Тако су радили наши добри исправни претходници, Бог био задовољан са њима. Проучавали су Кур'ан, били су уверени у њега, практично су примењивали његове прописе одазивајући се исправној, познатој вери, па су, због тога, постигли победу, успех, висок положај и високо место, нека је Аллах задовољан њима и нека им се смилује.

Коментар хадиса:

Део хадиса у коме стоји: „Чуо сам Посланика, мир над њим, како каже: **„Доћи ће се на Судњем дану са Кур'аном и онима који су га учили.“**

Када наступи Судњи дан, Аллах Узвишени ће добра дела постигнута учењем Кур'ана претворити у створење које хода као доказ за његове следбенике који су радили по Кур'ану на овом свету, и преко ноћи, и преко дана. **„А предводе их поглавља Ел-Бекара и Али 'Имран.“** Тј. Добра дела учења ових поглавља, а затим каже: „И представио их је Посланик, мир над њим, са три примера која нисам никад заборавио, казао је“: **„Као да су њих две два облака.“** Тј. Добра дела од учења поглавља Ел-Бекаре и Али 'Имран су попут два огромна облака, **„или две црне сенке између којих је светло“**, тј. јаког интензитета и нагомилани један на други, како би правили хлад онима који су их учили од жестине сунца. **„Између којих је светло“**, то је светло сунца које показује да су облаци довољно снажни да их светло не може пробити. **„Или као да су њих две два**

јата птица, раширених крила који штите онога ко их је учио.“ Тј. попут груписаних и скупљених птица, „раширених крила“, као они који упућују молитве, „који штите“, тј. који се расправљају и бране, „онога ко их је учио“, тј. оног који је устрајавао на учењу и раду по њему.

Користи хадиса:

Прва корист: Наредба учења Кур'ана и рада по њему. Кур'ан ће се заузимати за оне који су га учили устрајавајући на његовој упуту, који су извршавали његове наредбе, а клонили се његових забрана.

Друга корист: Хадис упућује на то да онај који учи Кур'ан а не ради по њему да се не сматра следбеником Кур'ана, и неће се Кур'ан за таквог заузимати на Судњем дану. Напротив, Кур'ан ће бити доказ против њега, а не за њега.

Трећа корист: Казао је Ибнул-Кајјим, Аллах му се смиловао: „Следбеници Кур'ана су они који га познају и по ономе што је у њему раде, макар га и не знали напамет. А онај који га зна напамет, а није га разумео, нити ради по ономе што је у њему, није од његових следбеника, па макар његова слова најисправније изговарао.“¹⁵

Четврта корист: Хадис упућује на то да онај који ради по Кур'ану почашћен је разумевањем кур'анских текстова, јер је немогуће да неко ради по говору којег не разуме. Казао је Узвишени Аллах:

¹⁵ Задул-ме'ад.

Књига коју ти обављујемо благословљена је, да би они о речима њеним размислили и да би они који су разумом обдарени поуку примили. (Кур'ан, Сад, 29.)

Пета корист: Казао је Хасан Ел Басри, Аллах му се смиловао: “Заиста овај Кур’ан уче робови и деца који не разумеју његова значења, не схватајући суштину од самог почетка, а казао је Аллах Узвишени: **Књига коју ти обављујемо благословљена је, да би они о речима њеним размислили и да би они који су разумом обдарени поуку примили.** (Кур'ан, Сад, 29.)

Размишљање тј. разумевање Кур'ана је у Његовом слеђењу, а није само у памћењу слова и прекршавању Његових прописа. Тако да неки од њих каже: “Проучио сам цели Кур’ан и ниједно слово нисам изоставио”, а тако ми Аллага изоставио је цели Кур'ан јер се то не види на његовом понашању, нити на његовим делима. Или ће рећи: „Проучио сам неко поглавље у једном даху“, а тако ми Аллага нису такви од следбеника Кур'ана, нити од учењака, нити од мудраца, нити од побожњака. Па када су то учачи Кур'ана били овакви? Молим Аллага да никад не увећа број оваквих.“¹⁶

Шеста корист: Мутариф ибн Абдуллах је казао у вези одломка: **Они који Аллахову Књигу читају и молитву обављају и од онога чиме их Ми опскрбљујемо удељују, и тајно и јавно, могу се надати награди која неће нестати, да их Он према ономе што су радили награди и још им из обиља Свога да, јер Он много прашта и благодаран је.** (Кур'ан, Фатир, 29-30.)

¹⁶ Аскетизам, Ибн Мубарек.

„Ово је одломак учача Кур'ана. Награда Узвишеног Аллаха споменута је посебно за оне који уче Кур'ан и који раде по Њему.“¹⁷

Седма корист: Рад по Кур'ану је пут успеха и пут удаљавања од пропасти. Казао је Ибн Ајјас: „Загарантовао је оном ко следи Кур'ан да неће залутати на овом свету и да неће бити несрећан на будућем свету“, а затим је проучио ајет: *Онај ко буде следио упуту Моју неће залутати и неће несрећан бити.* (Кур'ан, Таха, 123.)¹⁸

Осма корист: Речи Посланика, мир над њим: „Доћи ће се на Судњем дану са Кур'аном“ значе, како каже исламски учењак Ибн Тејмијје, Аллах му се смиловао: „Оно што се циља на овом месту са примером Кур'ана који хода, како нас је обавестио Посланик, мир над њим, јесте да је учење Кур'ана рад (дело) по Кур'ану, па ће и добра дела учења Кур'ана исто тако бити у облику дела на Судњем дану. А не циља се овим примером (два облака) на Кур'ан, као Аллахов Говор, који, као такав, сам по себи опстоји јер је Он Аллахово својство, и у овоме се не налази доказ цехмија за оно у шта позивају.“

Девета корист: Благодати и узвишеност поглавља Ел-Бекаре и Али Имран, о чему ћемо посебно говорити у коментару тридесет петог хадиса.

Десета корист: Говор Посланика, мир над њим: „сура¹⁹ Ел-Бекара“ је одговор онима који не

¹⁷ Бележи Табери.

¹⁸ Предају спомиње Ибн Еби Шејбе.

¹⁹ Поглавље.

дозвољавају да се каже: „сура Ел-Бекара (Крава)“, већ кажу: „сура у којој је споменута Ел-Бекара (Крава).“ Овај део хадиса је јасан доказ и појашњење Аллаховог Посланика, мир над њим.

Једанаеста корист: Дошла је предаја у књизи „Шу'бул иман“ учењака Бејхекија, од Ебу Кинане да је казао: „Казао је Ебу-Муса Ел Еш'ариј, Бог био задовољан са њим: „Заиста је овај Кур'ан награда, уштеђевина за будући свет, и терет (одговорност). Следите Кур'ан, а немојте допустити да Кур'ан вас следи. Онај ко буде следио Кур'ан ући ће због тога у рајска пространства. А онај кога буде Кур'ан следио, гураће га, све док га не стровали у паклену ватру.“ Казао је Ебу Убејде, коментаришући ову предају: „Речи „следите Кур'ан“ значе „нека вам Кур'ан буде ваш водич, а затим га учите“, а речи „Немојте допустити да вас Кур'ан следи“ значе: „Немојте оставити дела која су прописана Кур'аном, па да будете од оних који су га бацили иза својих леђа.“

Осми хадис: Вредност учења суре Ел-Бекаре у дому

Преноси се од Ебу-Хурејре, Бог био задовољан са њим, да је Посланик, мир над њим, казао: „**Немојте**

своје долове чинити гробљима, заиста ђаво бежи од дома у коме се учи сура Ел-Бекара.²⁰

Појашњење: У овом часном хадису је упута Посланика, мир над њим, његовом народу на оно у чему је добро за њихове долове, и живот за њихова срца, а то је зикр (спомињање Аллаха) и учење Кур'ана. Ако изостане спомињање Аллаха и учење Кур'ана његов народ ће бити попут мртваца, а њихове куће попут гробова, напуштене од спомињања Аллаха, настајењене ђаволима и циннима.

Користи из хадиса:

Прва корист: Преферирање учења суре Ел-Бекаре у кући, уопћено, без одређеног броја.

Друга корист: Ђаволи и цинни не бораве у кући у којој се учи сура Ел-Бекара.

Трећа корист: Ђаволи и цинни станују у кућама, а њихов боравак је потпун и угодан у кућама у којима нема спомињања Аллаха Узвишеног и учења Кур'ана, а посебно суре Ел-Бекаре.

Четврта корист: Ђаволи, непокорни цинни и врачари су изгубили наду да могу наудити људима у чијим домовима се учи сура Ел-Бекара, а она је најбоља заштита.

Пета корист: Куће у којима се не слуша Кур'ан и у којима се не чује спомињање Аллаха, личе мрачним и црним гробовима.

²⁰ Бележи Муслим.

Шеста корист: Срца која су напустила Аллахов говор, Кур'ан, постају напуштена и мрачна стецишта ђавола. Казао је Ибн Аббас, Бог био задовољан са њим: „Они, у чијим прсима, нема ништа од Кур'ана су попут уништених кућа.“²¹

Седма корист: Речи Посланика, мир над њим: „**Немојте своје домове учинити гробљима**“ упућују на то да се на гробљу не учи Кур'ан, и у овим речима је одговор онима који дозвољавају учење на гробљу. Да је дозвољено да се учи Кур'ан на гробљима, зашто би Посланик, мир над њим, изнео ово поређење?

Поставља се питање: каква је мудрост у посебном издвајању суре Ел-Бекаре?

Много је мудрости, а неке од њих су: њена дужина, многобројна имена Аллаха Узвишеног која се у њој налазе, као што су Аллах, Господар, Живи, Вечни, Онај који све одржава, Свевишњи, Узвишени, затим, многобројна својства Аллаха Узвишеног као што су Савршена моћ, Свемогућност, својство стварања ни из чега, и још пуно неоткривених тајни и мудрости.

Казао је неки учењак: „У њој се налази хиљаду наредби, хиљаду забрана, хиљаду мудрости и хиљаду обавештења.“

Девети хадис: Вредност онога ко учи јавно Кур'ан и онога који учи тајно

Преноси се од Укбе ибн Амира Ел-Цухенија, Бог био задовољан са њим, да је казао: Чуо сам Посланика, мир над њим, да каже: „**Онај ко обзнањује своје учење**

²¹ Бележи Тирмизи и Бејхеки.

Кур'ана је као онај ко јавно даје милостињу, а онај ко у тајности учи Кур'ан је као онај који тајно даје милостињу.²²

Користи из хадиса:

Прва корист: дела се деле у три групе према овом хадису:

Прва група: дела која су прописана као јавна.

Друга група: дела која је боље радити у тајности, него јавно.

Трећа група: дела која се некада скривају, а некада јавно показују.

Када је у питању прва група, тј. дела која су прописана као јавна, као што су езан (позив на молитву), икамет (позив пре почетка молитве), текбир (величање Аллаха), учење Кур'ана наглас у молитви, клањање цуме (заједничке молитве петком), успостављање заједнице и друго, наведена дела није могуће обавити тајно. А онај који се боји претварања мора се борити са тим и одбацити свако претварање од себе, како би његова намера била искрена. Наведена богослужења обавиће искрено, онако како су прописани (јавно) и имаће награду за то, и још једну награду за борбу са својом душом.

У другу групу спадају дела које је боље радити у тајности него јавно, као што су учење Кур'ана током молитве за имамом, тајно спомињање Аллаха у молитви, тајно учење Кур'ана када се око учача налазе они које ће

²² Бележи Ет-Тирмизи, Ебу Давуд, Ен-Несаи, Ахмед. Учењак Албани га је оценио као исправан.

узнемирити својим учењем. Сва наведена дела је боље радити тајно, него јавно.

У трећу групу убрајамо дела која се некада скривају, а некада јавно показују, као што је милостиња или учење Кур'ана. Каже Ел Иззе бин Абдусселама: „Ако се човек плаши претварања, онда је скривање тог дела боље, због речи Аллаха Узвишеног: **Али је за вас боље да је дајете сиромасима кад нико не види.** (Кур'ан, Ел-Бекара, 271.) Он може да бира када је сам, али ако је он учењак у неком насељу није му дозвољено скривање јер је то супротно суннету (Посланиковој, мир над њим, пракси).“

Друга корист: јавно обављање дела је боље за онога ко се не боји за себе претварања, под уветом да не узнемирава оне који клањају, који спавају и остале. То је зато што користи добрих дела прелазе на друге слушањем, подучавањем, или представљањем вере и сл.

Трећа корист: од користи учења Кур'ана у тајности је то што срце учача чини будним, сакупља позитивну енергију, отклања поспаност од њега, чини га активним за богослужење. Па ко буде имао неке од ових намера а удаљен је од претварања, за таквог је тајност боља.

Четврта корист: Посланик, мир над њим, би некад подизао глас када би учио Кур'ан, а некад би стишао глас у зависности од користи и потребе. Када би проценио да је корисно да подигне глас, подигао би свој глас. Такође, када би проценио да је корисно да стиша глас, стишао би. Дошло је у предаји од Ебу-Хурејре, Бог био задовољан са њим, да је казао: „Некада би учење

ноћу Посланика, мир над њим, било гласно, а некад би било тихо.²³ И такође, дошла је предаја од Икриме, који преноси од Ибн Аббаса, да је казао: „Посланиково, мир над њим, учење је било такво да га не би могао чути неко ко је у соби у његовој кући.“²⁴

Пета корист: упоредио је Посланик, мир над њим, тајно и јавно учење Кур'ана са тајном и јавном милостињом, зато што је учење Кур'ана живот за људска срца, баш као што је милостиња живот за људска тела.

Шеста корист: налазимо у овом хадису везивање читања и учења Кур'ана са удељивањем на Аллаховом путу, из разлога како би се уздигла ова ствар у душама трговаца у народу, и да најбоље где могу уделити њихов иметак је за подучавање и одржавања скупова Кур'ана, штампање Кур'ана итд.

Казао је Ибнул Кајјим, Аллах му се смиловао: „Размисли о Аллаховој превентивној наредби, Узвишен нека је Он. Тајна садака је споменута само када су у питању сиромаси, па није Аллах Узвишени казао: „А за вас је боље да дате милостињу кад нико не види“, јер постоје врсте милостиње које није могуће скривати, као што је опремање војске, изградња грађевине, изградња корита реке и друго. Када је у питању тајно удељивање сиромасима, налазимо многе користи у томе: њихово прикривање, уклањање њихове дискриминације, одстрањивање бруке од њих, да људи не виде да је њихова рука доња (тј. она која проси) и да немају ништа, како их не би избегавали у међусобним односима. Ово је

²³ Бележи Ебу Давуд.

²⁴ Бележи Ебу Давуд.

већи степен доброчинства – удељивање садаке скривањем искрености.“

Десети хадис: Љубав према слушању Кур'ана

Преноси се од Абдуллаха ибн Мес'уда, Бог био задовољан са њим, да је казао: „Казао ми је Посланик, мир над њим: **„Учи ми Кур'ан.“** Казао је: „Па сам казао: Аллахов Посланиче, да учим теби, а теби је објављен?“ Казао је: **„Ја волим да га слушам од другог.“** Па сам му учио суру Ен-Ниса док нисам дошао до ајета: ***Ашита***

ће, тек, бити када доведемо сведока из свакога народа, а тебе доведемо као сведока против ових? (Кур'ан, Ен-Ниса, 41.) Па сам подигао главу, или ме неки човек гурнуо па сам подигао главу, и видео како му сузе теку.²⁵

Користи хадиса:

Прва корист: речи Посланика, мир над њим: „**Ја волим да га слушам од другог,**“ у њима се налази изражавање љубави према слушању Кур'ана на било који начин и размишљање о Њему. Онај који запостави слушање Кур'ана у тајности, биће ускраћен успеха слеђења Кур'ана у јавности.

Друга корист: онај који слуша Кур'ан има награду и добра дела као и онај који учи Кур'ан. Као што нас је обавестио Аллах Узвишени када је Мојсије, мир над њим, упућивао молитву: ***И Мојсије рече: "Господару наш! Ти си дао фараону и главешинама његовим богатства да у раскоши живе на овоме свету, па они, Господару мој, заводе са пута Твога! Господару наш, уништи богатства њихова и запечати срца њихова, па нека не верују док не доживе патњу несносну!"*** А Аллах одговора Мојсију: ***Услишена је молба ваша!*** Једини који је упућивао молитве био је Мојсије, мир над њим, па да ли нам је Аллах Узвишени споменуо на другом месту да је и Арон молио? Није, али без обзира на то, Аллах Узвишени каже: ***Услишена је молба ваша!*** Учењаци кажу да је Мојсије упућивао молитве, а Арон је слушао и

²⁵ Бележи Бухарија и Муслим.

аминовао на његову молитву, нека је Аллахов спас и мир на обојицу.²⁶

Трећа корист: говор Посланика, мир над њим: „**Учи ми Кур'ан**“, упућује на прописаност тражења учења Кур'ана од другог како би слушао његово учење. Слушањем се постиже потпуније разумевање и размишљање о Кур'ану него самим учењем, и може се десити да буде концентрисанији онај који слуша од оног који учи, због његове окупираности учењем.

Четврта корист: речи Посланика, мир над њим: „**Учи ми Кур'ан**.“ Казао је: Па сам казао: Аллахов Посланиче, да учим теби, а теби је објављен?“. У њима је скромност учених према онима који их следе посебно, али и према свим људима уопштено. ***А тебе смо само као милост световима послали.*** (Кур'ан, Веровесници, 107.)

Пета корист: речи: „Па сам казао: Аллахов Посланиче, да учим теби, а теби је објављен?“ Указују на познавање вредности оних које је Аллах почастео посебним благодатима, и опхођењу са њима давајући им њихово право.

Шеста корист: речи: „Па сам казао: Аллахов Посланиче, да учим теби, а теби је објављен?“ У њима је признање почастии учених и оних којима је дата посебна почаст. Ученик који год ниво да досегне, то није ни кап у мору у односу на знање његовог учитеља.

Седма корист: речи „Па сам му учио поглавље Ен-Ниса“, указују нам да треба допустити ученику слободу избора сходно његовом размишљању, ако је

²⁶ Из говора учењака Ибн Усејмина, Аллах му се смиловао.

његово истраживање исправно и не коси се са Шеријатом (исламским верозаконом).

Осма корист: у речима: „Па сам му учио поглавље Ен-Ниса“ је дозвола говора: „Проучио сам Ел-Бекару, Али 'Имран, Ен-Ниса, Ел-Маиде, Јусуф, Мерјем и тако даље.“

Девета корист: речи: „Док нисам дошао до одломка: *А шта ће, тек, бити када доведемо сведока из свакога народа, а тебе доведемо као сведока против ових?* (Кур'ан, Ен-Ниса, 41.) Па је заплакао Аллахов Посланик, мир над њим, због величине онога што овај одломак скрива са собом од страха Судњег дана које су се приближиле, од жестине тог догађаја, од тежине стања у коме ће бити мисионари тога Дана, и због сведочења против свих народа, и због тражења заговорништва у тој ситуацији, а то је тренутак који заслужује да због њега заплаче онај који о њему размишља.

Десета корист: речи „Па сам подигао главу, или ме неки човек гурнуо“, у њима је упозорење учачу Кур'ана на понашање према онима који га слушају, они не требају да прекидају његово учење, како се не би реметила смиреност и богобојазност.

Једанаеста корист: речи „Па сам подигао главу“, упућују на његову скрушеност која проузрокује да не осећа шта се догађа око њега, као и на остављање радозналост окретања десно-лево, када у томе нема никакве користи приликом учења Кур'ана.

Дванаеста корист: његов говор: „Па сам подигао главу, и видио како му сузе теку.“ Одговор је онима који вриште и плачу повишеним тоном приликом учења Кур'ана. То је супротно суннету (пракси) Аллаховог

Посланика, мир над њим, који би заплакао ниским тоном и чуо би га Абдуллах ибн Месу'уд, Бог био задовољан са њим, а није био у потреби за његовом пажњом.

Забележио је учењак Ахмед и Ебу Давуд предају од Мутаррифа, а он од свог оца, да је казао: „Дошао сам код Посланика, мир над њим, а он је клањао. У његовим прсима се чуло зујање попут зујања лонца.“

Казао је учењак Ибнул Кајјим, Аллах му се смиловао: „Плач Посланика, мир над њим, је био одмерен попут његовог смејања. Није плакао јаким и повишеним гласом, баш као што се није смејао грохотом, него би му очи засузиле и сузе потекле, а у прсима би се чуло зујање. А „зујање лонца“ је звук створен због јачине кључале воде.“

Тринаеста корист: казао је Ибнул Бетал, Аллах му се смиловао: „Вероватно је Аллахов Посланик, мир над њим, преферирао да слуша Кур'ан од другог, како би то остала пракса после тога. Као што је казао Зејд ибн Сабит, Бог био задовољан са њим: „Учење Кур'ана је пракса Посланика, мир над њим, којег преузимају потоњи од првих.“

Четрнаеста корист: речи Посланика, мир над њим: „Учи ми Кур'ан“ којим се даје прилика ученику и усађује самопоуздање како би постао способан за преузимање одговорности.

Петнаеста корист: речи Посланика, мир над њим: „Учи ми Кур'ан“ указују на дозволу праведног издвајања неких ученика у односу на друге, а Аллах Узвишени је људе одликовао једне над другим.

Друго поглавље: О понашању и прописима учача Кур'ана

Једанаести хадис: Срећа учача Кур'ана

Преноси се од Ебу-Хурејре, Бог био задовољан са њим, да је Аллахов Посланик, мир над њим, казао: „Завист није допуштена осим у два случаја: за човека кога је Аллах подучио Кур'ану, па га он учи дању и ноћу, па га чује његов комшија и каже: „Да ми је Аллах дао оно што је дато том и том па да радим као што он ради“, и за човека коме је Аллах дао иметак који он троши на Истини, па каже други: „Да ми је Аллах дао оно што је дато том и том па да радим као што он ради.“²⁷

Коментар:

Прво: основа зависти је жеља да нестане благодат ономе коме је дата. Завист може бити презрена (зобрањена), а може бити и похвална.

Презрена (зобрањена) завист је жеља за нестанком благодати код твог брата муслимана, свеједно да ли желиш да та благодат пређе на тебе или не. Ово је најружнија врста зависти, а која се налази код јевреја и хришћана. Аллах Узвишени је у Кур'ану понизио ову врсту зависти речима: *Или би људима на ономе што им је Аллах из обиља Свога даровао завидели.* (Кур'ан, Ен-Ниса, 54.)

Ова врста зависти је зобрањена Кур'аном, суннетом (Посланиковом, мир над њим, праксом) и консензусом првих генерација.

²⁷ Бележи Бухари и учењак Ахмед.

Друго: завист која је похвална називамо гибта. Ова врста зависти означава жељу за поседовањем неке благодати и неког добра као што је има неко од људи, али без жеље да та благодат или то добро нестане код њега. То је, дакле, похваљена завист, која је објашњена у делу хадиса: **“Човек кога је Аллах подучио Кур'ану, па га он учи дању и ноћу, па га чује његов комшија и каже: „Да ми је Аллах дао оно што је дато том и том па да радим као што он ради“.** Ова врста зависти се назива и натицање, као што Аллах Узвишени каже у Кур'ану: ***И нека се за то натичу они који хоће да се натичу!*** (Кур'ан, Ел-Мутафифин, 26.)

У вези са овим, корисно је споменути пропис жеље за нестанком благодати од неверника који ту благодат користи као средство грешења и борбе против муслимана. Наведено не спада у завист, већ убрајамо у наређивање на добро и одвраћање од зла, које је повезано са језиком и намером.

Треће: **“Завист није допуштена осим у два случаја“.** Не постоји боља и већа похваљена завист него када је у питању тражење знања и трошење иметка на Аллаховом путу. Ово је споменуо учењак Бухари када је овај хадис сврстао у једно од поглавља које је назвао: „Поглавље о похваљеној зависти у знању и мудрости“.

Четврто: похваљена завист је код овосветских ствари дозвољена, а код богослужења је похвална.

Пето: похваљена завист није дозвољена код ружног понашања као што је губљење времена, плес, криминал. Похваљена завист је дозвољена код лепих ствари, као што је племенитост, учење Кур'ана, и у сваком лепом делу.

Шесто: урођена је особина код људи да воле да буду бољи од других и да буду у центру пажње. Па ако види неког ко му је једнак по знању, или јачег ланца преносилаца, или га је победио у нечему, пожели да нестане то од њега, почне да га омаловажава и сумњичи како би га понизио и победио, а себе уздигао. Нема сумње да је ово јако ружно и одвратно, и не може потећи од онога који је научио Кур'ан искрено и чисте намере. Неће успети онај који носи ове покварене намере када сретне свога Господара. Оном који се боји опасности ове појаве, на њему је да тражи уточиште од проклетог ђавола, да зна да је Аллах Узвишени Тај Који дарује благодати и који одликује једне људе над другима, и да каже: „Аллаху мој, повећај благодати мом другу и подари му благослова у њима. Аллаху мој, теби припада сва власт. Аллаху мој, услишај.“

Дванаести хадис: Начин Посланиковог, мир над њим, учења Кур'ана

Преноси се од Хузејфе, Бог био задовољан са њим, да је Посланик, мир над њим, клањао, па када би дошао до ајета у којима се говори о милости тражио би је, а када би дошао до ајета у којима се говори о казни тражио би од ње спас, а када би дошао до ајета у којима се говори да је Аллах Узвишен од онога како га други описују величао би Га.²⁸

Од њега се, такође, преноси да је једне ноћи клањао поред Посланика, мир над њим, па када би дошао до ајета у коме се спомиње казна застао и тражио од Аллаха спас од ње, а када би дошао до ајета у којима се говори о милости, застао би и молио би Аллаха за њу.²⁹

Појашњење:

Посланик, мир над њим, нам је у овом хадису оставио пут којим требамо ићи када је у питању начин учења Кур'ана, размишљање о ајетима, разумевање њихових значења, застајање и започињање код његових тајни и битних порука.

Користи хадиса:

Прва корист: Похвално је ономе ко учи Кур'ан или који слуша Аллахов говор, у намазу или ван њега, да буде присутног срца и да помно слуша, да застане и замоли свог Господара за милост и опрост када наиђе ајет у којем су споменути милост и Аллахов опрост, да тражи уточиште код Аллаха код ајета у којима је споменута казна, да слави и велича Аллаха код ајета у

²⁸ Бележи Ибн Маџе, а учењак Албани га је оценио исправним.

²⁹ Бележи Ен-Несаи, а учењак Албани каже да је исправан.

којима се Аллах слави, и да тражи од Аллаха добро тамо где се у ајетима спомене добро и награде.

Друга корист: Казао је Ибнул Кајјим: „Хвала Аллаху који је Његов говор учинио да буде живот за срца, и лек за људска прса, и не постоји ништа корисније за срце од учења Кур'ана са дубоким размишљањем. Он је обухватио све степене оних који путују ка Аллаху и сва стања оних који улажу труд на том путу, и оставио је у наслеђе љубав, чежњу, страх, наду, покајање, ослањање на Аллаха, задовољство, препуштање Аллаховом одређењу, захвалу, стрпљење, и остала стања која представљају живот за срце и која га употпуњују. Такође, Кур'ан је удаљен од свих презрених особина и дела која кваре и уништавају срце. Када би људи само знали шта се крије у учењу Кур'ана са размишљањем посветили би му више пажње од свега осталог, до те мере да би понављао један одломак стотину пута, или целу ноћ, јер он је у потреби за оним у чему је лек за његово срце. Читање одломака са дубоким размишљањем је боље од целог прочитаног Кур'ана без размишљања, корисније је за срце и повећава веровање.“³⁰

Овако су поступали наши добри претходници и то је био њихов обичај. Неки од њих би понављали један одломак све до зоре, а од Посланика, мир над њим, се преноси да је клањао ноћни намаз понављајући до зоре одломак: **Ако их казниш, робови су Твоји, а ако им опростиш, силан и мудар Ти си.** (Кур'ан, Ел-Маиде, 118.) Учење Кур'ана са размишљањем је срж исправности срца.

³⁰ Мифтаху дару-л-сеа'де.

Трећа корист: постоје две врсте размишљања споменуте у Кур'ану:

Прва врста: размишљање којим се покорава Аллаховом Узвишеном тражењу. То је размишљање о кур'анским доказима и ајетима које верник чује и чита.

Друга врста: размишљање о значењима којима Аллах позива своје робове да размисле о њима. То је размишљање о Његовим очигледним доказима и осведоченим знаковима од Његовог узвишеног стварања.

Због тога је Аллах Узвишени обавио Кур'ан, да се размисли о њему, да се ради по њему, не само да се чита, већ да има утецаја на практичну примену. Како су лепе речи Хасана Ел-Басрија, Аллах му се смиловао: „Кур'ан је обављен да би се радило по њему, па га читајте да бисте радили.“

Четврта корист: исправно и полачко учење Кур'ана са размишљањем помаже да разум и срце буду присутни током учења. Преноси се да је Ја'ла ибн Мемлекин упитао Умму Селеме, супругу Аллаховог Посланика, мир над њим, о учењу Аллаховог Посланика и његовој молитви, па је рекла: „Клањао би Аллахов Посланик, а затим би заспао онолико колико је клањао, затим би клањао онолико колико је спавао, затим би заспао онолико колико је клањао, све док не би свануло.“

Описујући врсту учења Аллаховог Посланика, мир над њим, мајка правоверних каже да је учио јасно, слово по слово.³¹

Казао је Бухари, Аллах му се смиловао: „Упитан је Енес, Бог био задовољан са њим: „Какво је било учење Аллаховог Посланика, мир над њим?“ Па је одговорио: „Његово учење је било са прописаним дужинама“, па је проучио бисмилу, учећи прописане дужине.“ Дужина у овој предаји се односи на природну дужину у трајању од два харекета (трајања), и она је основ свих других дужина, за разлику од неких учача који овде уче четири, пет или шест харекета (дужина).

Од Ибн Еби Мулејке се преноси да је казао: „Путовао сам са Ибн Аббасом, Бог био задовољан са њим, од Мекке до Медине, и од Медине до Мекке, и клањао је два реката. Када је пала ноћ, устао је и клањао пола ноћи, учећи Кур'ан слово по слово, плачући и јецајући, и понављао: **Смртне муке ће збиља доћи - то је нешто од чега не можеш побећи.** (Кур'ан, Каф, 19.)³²

Пета корист: казао је неки човек Абдуллаху ибн Месу'уду, Бог био задовољан са њим: “Опоручи ми нешто”. Па му је Абдуллах ибн Месу'уд казао: “Када чујеш да Аллах Узвишени каже: “О, верници”, добро начули уши, јер је у томе неко добро - па га прихвати, или је неко зло - па га се клони.”³³

У овој предаји налазимо важно правило о начину учења Кур'ана, размишљању о њему и разумевању његових значења. Речи: “Добро начули уши”, значе

³¹ Бележи Тирмизи, Ебу Давуд и Ен-Несаи.

³² Бележи Ибн Еби Шејбе.

³³ Бележи Бејхеки.

слушање са пажњом и размишљањем, “јер је у томе неко добро – па га прихвати”, тј. добро које ти се наређује, “или је неко зло - па га се клони”, тј. лоше које ти се забрањује.

У том смислу би говорио Ибн Месу’д, Бог био задовољан са њим: “Немојте узимати Кур’ан за поезију и прозу, застаните код његових чудеса, покрените срца Кур’аном, немојте да ваше интересовање буде крај поглавља.“

На овај начин треба бити учење Аллахове Узвишене Књиге.

Шеста корист: део хадиса: “да је једне ноћи клањао поред Посланика, мир над њим“, упућује на дозволу клањања ноћне молитве у заједници изван месеца рамазана, али без ограничавања и одређивања конкретне ноћи у којој би се практиковало заједничко обављање ноћне молитве. Много је доказа који упућују на то.

Тринаести хадис: Временско раздобље у коме се проучи читав Кур'ан

Преноси се од Абдуллаха ибн 'Амра, Бог био задовољан са њим, да му је Посланик, мир над њим, казао: „**Проучи Кур'ан за месец дана**“, па је он ('Амр) казао: „Имам више снаге“. Па је казао: „**Проучи га за двадесет дана**“, па је он казао: „Имам више снаге“. Па је казао: „**Проучи га за петнаест дана**“, па је он казао: „Имам више снаге.“ Па је казао: „**Проучи га за десет дана**“, па је он казао: „Имам више снаге“. Па је казао: „**Проучи га за седам дана и немој повећавати (количину учења) више од тога.**“³⁴

Појашњење:

У овом часном хадису се налази важно правило које је Посланик, мир над њим, упутио свом народу, о начину организовања њиховог времена и богослужења у складу са могућностима и обавезама. Човек не би требао да се оптерећује преко својих могућности и способности, па да не буде спреман да понесе оно што је од добра, а затим напусти добро које је имао при себи, све због брзоплетости и недостатка исправне процене његовог стања. Казао је Аллах Узвишени: *Аллах никога не оптерећује преко могућности његових.* (Кур'ан, Ел-Бекара, 286.).

Од Аише, Бог био задовољан са њом, се преноси да је Посланик, мир над њим, казао: **“О људи, обавезни сте да радите дела колико можете. Аллаху неће**

³⁴ Бележи Бухари, Муслим, Ебу Давуд и текст је код њега.

досадити док вама не досади. Аллаху су најдража дела она која су најтрајнија, макар била и мала.”³⁵

Користи хадиса:

Прва корист: овај хадис је повезан са особинама Абдуллаха ибн Амра ибн Ел-’Аса, Бог био задовољан са њима, зато што га је Посланик, мир над њим, упутио на оно што је у складу са његовим стањем и могућностима. Када је остарео Абдуллах ибн Амр, Бог био задовољан са њим, причињавало му је тешкоћу његово често учење Кур’ана и његова дела, па је казао: „Камо среће да сам прихватио олакшицу Посланика, мир над њим, посебно када сам остарио и ослабио!“³⁶ Он (Абдуллах б. Амр) би некоме од своје породице сваког дана учио седмину Кур’ана, а оно што учи преслушавао се дању и тако је себи олакшавао учење на ноћном намазу. А када би желео физички да ојача, мрсио би неколико дана, али би их побројао и после би постио, не желећи да остави било шта од праксе Посланика, мир над њим.“

Појаснио сам ово питање на овом месту како се не би разумело да су другови, који су учили цели Кур’ан за један или два дана, радили супротно наредби Аллаховог Посланика, мир над њим, коју је дао Амру. Асхаби нису поступали супротно наредби Аллаховог Посланика, мир над њим, већ је одговор Аллаховог Посланика, мир над њим, дат сходно стању оног који пита, посебно за њега, а из њега се прописи изводе уопштено, па је хадис и специјалан и општи.

³⁵ Бележи Муслим.

³⁶ Бележи Бухари.

Друга корист: узимамо из хадиса да постоји степеновање у богослужењима Аллаху Узвишеном, а не само када је у питању читање Кур'ана. Разликовале су се навике искрених следбеника овог народа: неки су завршавали читање целог Кур'ана за месец дана, неки за двадесет дана, неки за десет дана, многи за седам дана, неки за три дана, неки за један дан и ноћ, неки за једну ноћ, у зависности од њиховог стања, занимања, снаге и могућности. Нису обраћали пажњу један на другог у овом, осим ако би неко од њих детаљно разматрао ово питање, упутили би га на истину и праксу Посланика, мир над њим.

Трећа корист: речи Посланика, мир над њим: „**Проучи Кур'ан за месец дана**“. Препоручљиво је оном ко научи Кур'ан и заврши прво читање Кур'ана, да сваког месеца проучи Кур'ан понављајући један џуз³⁷ сваког дана. Ако буде практиковао ову методу, и брижно чувао своје понављање годину дана, проћи ће велики круг учвршћивања и усавршавања свог памћења Кур'ана.

Четврта корист: речи Посланика, мир над њим: „**Проучи га за петнаест дана**,“ представљају други степен на путу учвршћивања памћења Кур'ана, тј. учење сваког дана по два џуза Кур'ана. Овај степен долази после првог степена, којег смо претходно споменули. Ко успешно прође први степен, овај степен ће му бити лак. Међутим, ко директно дође на овај степен, биће му јако тежак и тешко ће учврстити своје памћење Кур'ана.

Пета корист: речи Посланика, мир над њим: „**Проучи га за седам дана**“. Ово је трећи степен

³⁷ Џуз - отприлике 20 страница Кур'ана. Кур'ан је према једној подели садржи 30 џузева (делова) Кур'ана.

усавршавања и учвршћивања памћења Кур'ана. На теби је, о, ти који носиш Кур'ан у својим прсима, да напредујеш када је твоје памћења Кур'ана у питању.

Шеста корист: На човеку је да ради дела која одговорају његовом стању покретљивости или слабости.

Седма корист: Особа која обавља неки посао од општег или посебног значаја не би требала да заостаје када су у питању интереси народа и његови послови, због учења Кур'ана и склапања хатме (целог Кур'ана). Због тога што је учење Кур'ана лична корист појединца, а извршавање потреба људи општа корист за коју је преузео одговорност.

Осма корист: Требао би онај који се бави подучавањем људи добру, да издвоји времена да проучи нешто лако из Кур'ана, када, по његовом мишљењу, нема никог ко би тражио нешто од њега.

Девета корист: Потребно је да особа која подучава људе добру олакшава, а не да отежава, да развесели, а не да плаши. Потребно је да увек одабира одговор, савет и смерницу која одговара стању оног који пита и места у којем се налази.

Десета корист: Потребно је да онај који нешто тражи и онај који има мало година узму савет од неког ко је паметнији и ученији од њих, како се не би догодио дан када ће рећи: „Ех, да сам, ех, да сам.“

Четрнаести хадис: Лепо је да онај ко проучи ајет сеце (падањем лице на тло) да исту и учини

Преноси се од Ебу-Хурејре, Бог био задовољан са њим, да је Посланик, мир над њим, казао: „**Када човек проучи ајет у коме је сеџда (падање лицем на тло) затим је учини, ђаво се одваја од њега плачући и каже: „Тешко мени, сину Адамовом (човеку) је наређена сеџда (падање лицем на тло) па ју је учинио и добиће Рај због тога, а мени је наређена па сам одбио и због тога ћу добити Ватру.**“³⁸

Појашњење:

У овом часном хадису обавестио нас је Посланик, мир над њим, о једном од највећих богослужења, а то је сеџда (падање лицем на тло) Узвишеном Аллаху, Који нема друга, Које исказујемо понизност, скрушеност, преданост и покорност, само Њему Слављеном и Узвишеном.

Такође, обавестио нас је Аллахов Посланик, мир над њим, о великој награди, о Рају, о уживању, о угодном месту, ономе који се буде покоравао Аллаховим наредбама и буде Му искрено сеџде (падања лицем на тло) чинио. У хадису је наговештена и казна ономе који не буде извршавао Аллахове наредбе, прекорачавао његове забране и одбијао да се клања Аллаху Узвишеном. Тешко се таквом од Пакла, утичемо се Аллаху од његових становника и његове ватре.

Значење појединих појмова:

³⁸ Бележи Муслим.

“**Сеџда, учинити сеџду**” – тј. да падне Аллаху на сеџду (лицем на тле) када прочита одломке у којима је одломак падања лицем на тло,

“**Ђаво се одваја**” – тј. удаљи се од њега.

“**Тешко мени**” – тј. пропасти моја, туго моја, казно моја, кајање моје због одбијања сеџде (падања лицем на тле) поштовања Адаму, мир над њим.

Сажетак: Прописано је оном ко током читања наиђе на одломак падања лицем на тле да падне лицем на тле, било да је у молитви или ван ње. Донеће текбир (изговориће Аллах је највећи) и обавиће падање лицем на тле, као када је у молитви, са седам делова тела, изговарајући: “*Субхане рабијеле’ла*”, или “*Субханеке Аллахумме ве би хамдике Аллахуммегфирли*”, или молити познатом молбом: “*Аллахумме леке сеџедту ве бике аменту ве леке еслемту. Сеџеде веџхије лиллахи лези халекаху ве саувераху ве шекка сем’аху ве бесараху би хаулихи ве кувветих.*”, или “*Аллахумктуб ли биха еџран ве д’а анни биха везран, веџа’леха ли индеке зухран, ве текабеллеха минни кема такабелтехе мин ’абдике Давуд*”.³⁹ Затим ће устати без доношења текбира и селаме, ако је падање на тле урадио ван молитве.

Прво питање: Падање лицем на тло није везана само за поглавље Ес--Сеџде, већ за све сеџде (падања лицем на тло) које се налазе у Кур’ану, а има их петнаест.

³⁹ “Господару мој, упиши ми код Тебе награду због ње, и опрости ми грехе због ње, учини је мојом опскрбом код Тебе, и прими је од мене као што си је примио од Твога роба Давида”.

Друго питање: Дефиниција сецде (падања лицем на тло).

Сецда у језичком смислу: падање ничице усправљеног.

Сецда у Шеријату (исламском верозакону): назива се сецдом-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) због разлога због којег се чини (а то је тилавет, тј. учење Кур'ана).

Названа је сецдом-тилавет, а није сецдом-кирает, зато што постоји разлика између тилавета и кираета. Казао је Хараши у свом коментару на „Халил“: „Каже се сецда-тилавет, а не сецда-кирает, зато што је тилавет специфичан у односу на кирает. Тилавет не може бити на једну реч, док кирает може. Каже се: „Прочитао је (карае) неко његово име.“, а не каже се: „Проучио је (тела) неко његово име“. Израз „Проучити (тела) нешто“ се користи када постоји низ речи. Ако не постоји реч која следи претходну, онда не користимо овај глагол, већ глагол карае „читати“.

Разлози који проузрокују сецду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана):

Разлози сецде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) везани су за учење и слушање Кур'ана.

У ханефијској школи сецду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) чини и онај који ненамерно чује учење Кур'ана и онај који намерно слуша учење Кур'ана. У ханбелијској и маликијској школи сецду тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) чини само онај који намерно слуша учење Кур'ана, док онај који ненамерно чује учење Кур'ана

неће учинити сеџду-тилавет. У шафијском учењу постоје три мишљења, а најисправније је да је и њему похвално да учини сеџду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана).

Треће питање: пропис сеџде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана)

Већина учењака је става да је пропис сеџде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) потврђена пракса Посланика, мир над њим, коју је он практиковао, и следбеници, Бог био задовољан са њима, и верници након њих, и ово је говор већине учењака. Мишљење Ебу-Ханифе и ханефијских правника је да је сеџда-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) обавезна.

Став већине учењака је ближи доказима који упућују на то да је потврђена пракса. Од њих је хадис Зејда ибн Сабита, у коме каже: „Учио сам Посланику, мир над њим, поглавље „Ен-Неџм“, и није учинио сеџду у њој“.⁴⁰

Бухари је насловио поглавље у свом Сахиху: „Поглавље о ономе ко проучи одломак сеџде (падања лицем на тле) а сеџду не обави“. Такође, Бухари и други бележе хадис од Абдуллаха ибн Месу'уда, Бог био задовољан са њим, да је Посланик, мир над њим, проучио суру Неџм и да је учинио сеџду (пао лицем на тле), и да није остао нико од присутних а да није, исто тако, учинио сеџду. Учењаци кажу да је Посланик, мир над њим, некада чинио сеџду (пао лицем на тле), а некада није, и то је доказ да је она добровољна. Јер да је

⁴⁰ Бележе Бухари и Муслим.

она обавезна, Посланик, мир над њим, би наредио Зејду ибн Сабиту, да је учини.

Дошла је предаја од Рабије ибн Абдуллаха ибн Ел-Худајра Ел-Тејмијја да је Умер ибн Хаттаб, Бог био задовољан са њим, на дан џуме (обавезне подневске молитве петком), са минбера учио суру Ен-Нахл („Пчеле“). Када је дошао до одломка сеџде (падања лицем на тле), спустио се са минбера и учинио је сеџду-тилавет (пао је лицем на тле), а то су урадили и присутни. Следеће џуме (подневске молитве петком) Омер је учинио исто, учио је исту суру, а потом је казао: „О, људи, ми учимо одломке у којима се чини сеџда (пада се лицем на тло), онај ко учини сеџду (падне лицем на тло), исправно је поступио, а онај који не учини, неће бити грешан.“ Па Омер није учинио сеџду.“ Преноси се додатак на ову предају од Нафи'и, а он од Ибн Омера, Бог био задовољан са њима, да је Омер, казао: „Аллах Узвишени није сеџду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) учинио обавезном, па ко хоће нека је учини“.⁴¹

Овако је Омер, Бог био задовољан са њим, отворено поступио са минбера, у присуству следбеника, Бог био задовољан са њима, и није пренесено ни од једног од њих разилажење са његовим поступком. Због тога је јасно да сеџда-тилавет није обавезна, већ да је она између похвалне и потврђене добровољне радње.

Четврто питање: Услови сеџде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана)

⁴¹ Бележи Бухари

Мишљења учењака су подељена када је реч о овом питању.

Прво мишљење: Услови сеџде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) су исти као и услови за молитву: чистоћа, окретање према Кибли, прекривање стидног места и други услови за молитву. Услови се односе на оног који учи и на оног који слуша Кур'ан, и ово је став већине учењака.

Друго мишљење: Чистоћа и други услови за молитву које смо претходно споменули нису услови сеџде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана), зато што сеџда-тилавет није део намаза, већ је независан облик богослужења, који се некада обавља у молитви, а некада ван молитве. Ово је став Ибн Омера, Ш'абија, Бухарије, Ибн Хазма, Ибн Тејмијје, Сан'аниа, Шевканија, Ибн Усејмина, Аллах им се смиловао, и он је најближи хадису Ибн Аббаса, Бог био задовољан са њима, да је Аллахов Посланик, мир над њим, учинио сеџду (пао лицем на тле) учећи суру Ен-Неџм, а за њим су сеџду (пали лицем на тле) учинили верници, неверници, џинни и људи. Због тога је Бухари, Аллах му се смиловао, насловио поглавље: „О сеџди (падањем лицем на тле) муслимана обављеној са идолопоклоницима. Идолопоклоник је нечист и (он је као такав) без телесне чистоће.“ Ибн Омер је чинио сеџду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) без телесне чистоће.

Казао је Сан'ани у свом делу „Себили Селам“: „У основи, чистоћа није услов за неко богослужење осим када на то упућује доказ. Доказ обавезности чистоће упућује на молитву, а сеџда-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) се не назива молитвом, и ово

је аргумент против оних који условљавају чистоћу за сеџду-тилавет.“

Казао је учењак Шевкани: „Нема у хадисима који говоре о сеџди-тилавет нешто што упућује на став да је обавеза оном ко чини сеџду да буде под абдестом (телесном чистоћом). Присутни су чинили сеџду са Послаником, мир над њим, а он није ником наредио да буде под абдестом, нити је некога удаљио како би сви присутни били под абдестом. Такође, заједно са њим су чинили сеџду-тилавет неверници, а они су нечисти, и њихов абдест (телесна чистоћа) није исправан. Учењак Бухари је пренео од Ибн Омера, да је чинио сеџду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) без абдеста.“⁴²

Пето питање: На кога се односе прописи сеџде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана)?

Консензус учењака је на ставу да се пропис сеџде-тилавет односи на онога ко проучи одломак у коме се налази сеџда-тилавет, свеједно да ли се налази у молитви или ван њега.

Затим, разишли су се учењаци када су у питању прописи особе која чује учење Кур'ана без намере слушања и особе која намерно слуша учење Кур'ана, и то на два мишљења:

Прво мишљење: Да особа која нема намеру слушања Кур'ана чује одломак у којем се налази сеџда-тилавет од почетка до краја, а не само део где се налази сеџда-тилавет.

⁴² “Нејлил Еутар“.

Друго мишљење: Сецду (пада лицем на тле) чине онај који учи Кур'ан и онај који намерно слуша, зато што он прати учење и постоји разлика између њега и оног који ненамерно чује учење Кур'ана. Онај који пажљиво слуша и прати учење, на њему је прописаност сецде. А онај који чује нешто без намере да то слуша, онда у таквој ситуацији нема кривице ако учини сецду или не.

Ако учач не учини сецду, онда сецда није прописана ни оном који слуша учење, јер је учач основа, а онај који слуша припадак. Доказ за ово је хадис Зејда ибн Сабита, Бог био задовољан са њим, да је учио суру Ен-Неџм Посланику, мир над њим, и није учинио сецду-тилавет. Ово упућује на то да онај који учи ако не учини сецду, онда је неће учинити ни онај који слуша учење, а не упућује на дерогираност сецде-тилавет у сури Ел-Иншикак, како тврде неки учењаци, а то је далеко од исправног.

Постоји разлика између сецде ван молитве и сецде у молитви. Прописи сецде ван молитве односе се и на оног који учи и на оног који слуша, док у молитви клањачи следе имама.

Шесто питање: Начин обављања сецде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана)

Прво: Учењаци су сложни да се сеца-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) састоји од једне сецде.

Друго: Постоје две ситуације када је у питању доношење текбира (изговарања Аллах је највећи) и дизање руку:

Прва ситуација: Онај у молитви који учи Кур'ан, донеће текбир (изговориће Аллах је највећи) и урадиће сеџду (пашће лицем на тло) са седам делова тела, уз понизност и смиреност на сеџди, а затим ће устати са сеџде, изговарајући текбир. Ово је мишљење Ебу Ханифе, Шафије, Ахмеда и других.

Друга ситуација: Онај који учи Кур'ан ван молитве, сеџду (пашће лицем на тло) ће учинити у стању у каквом се налази. Дакле, ако је стојао – онда ће стојећи учинити сеџду, а ако је седео – онда седећи, као што чини сеџду у молитви, а затим ће устати без доношења текбира (изговарања Аллах је највећи), учења на тешехуду (седењу) и предаје селама (поздрава мира).

Став већине учењака је да је почетни текбир (изговарање Аллах је највећи) код онога који чини сеџду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) похвално, и у молитви и ван молитве. А што се тиче подизања са сеџде шафије и ханбелије сматрају да треба донети текбир, а маликије супротно.

Казао је исламски учењак Ибн Тејмије, Аллах му се смисловао: „Кад је у питању сеџда-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана), није прописан текбирул-ихрам, нити поздрав мира. То је позната пракса Посланика, мир над њим, на том ставу су искрени следбеници, и то се преноси од познатих првака Ислама. Она није молитва, и за њу се не условљавају услови везани за молитву.“

Треће: Да ли се дижу руке у намазу приликом доношења текбира (изговарања Аллах је највећи) и обављања сеџде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана)?

Казао је учењак Ахмед: „Дошло је у хадису од Ваила ибн Хаџера да је Посланик, мир над њим, подизао руке заједно са доношењем текбира.“

Казао је Есрем: „Обавештен сам да је Ахмед подизао руке приликом чињења седе-тилавет у молитви, иза имама, на теравих-намазу у месецу рамазану, па је казао: „Ибн Сири и Муслим ибн Јесар су подизали руке када би доносили текбир приликом чињења седе-тилавет“, а затим је казао: „Ко хоће – нека их подигне, а ко неће – нека их не подиже“.⁴³

Седмо питање: О стајању пре седе-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) ван молитве имамо два мишљења:

Прво мишљење: Прописано је стајање (кијам) пре седе-тилавет. Ово је мишљење у ханбелијској школи, једно мишљење унутар шафијске школе, мишљење каснијих ханефија, а одабрао га је исламски учењак Ибн Тејмијје, Аллах му се смиловао. Доказ наведеном је кур'ански ајет:

Они којима је још пре објављивања његовог дато знање падају лицем на тле кад им се он чита.
(Кур'ан, Ел- -Исра, 107.)

И ајет: *Кад би им се одломци Милостивог читали, они би лицем на тле падали и плакали.*
(Кур'ан, Мерјем, 58.)

“Падање”, по њима, бива са висине на тло, а не из седећег положаја.

⁴³ „Темхид“ од Ибн Абдулберра.

Друго мишљење: Није прописано стајање (кијам) пре сеџде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана). Ово је мишљење имама Шафије, Аллах му се смиловао.

Аллах најбоље зна, најближе исправном је мишљење учењака Шафије, Аллах му се смиловао, да није прописано стајање пре сеџде-тилавет, и није дошао јасан, веродостојан доказ од Посланика, мир над њим, као потврда за онога који учи Кур'ан ван молитве да треба да устане и учини сеџду-тилавет. Следбеници, од којих се преносе хадиси о сеџди-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана), нису споменули стајање, нити се од њих преноси такво нешто, нити од Посланика, мир над њим, да је учинио обавезним стајање и падање на сеџду ван молитве.

Казао је наш учењак, и учењак наших учењака, Ибн Усејмин, Аллах му се смиловао: “Учиниће сеџду у стању у којем се налази: ако стоји – учиниће сеџду стојећи, ако седи – учиниће сеџду седећи, јер је стајање богослужење Аллаху за шта је потребно имати доказ.”

Осмо питање: Окретање према Кибли за онога који није у молитви.

У вези са овим питањем речено је као што је речено у вези са претходним: ко заступа мишљење да сеџда-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) није попут молитве, онда не условљава њено чињење окретањем према Кибли. А онај ко заступа мишљење да је сеџда-тилавет попут молитве, онда је њен пропис истоветан пропису молитве, тј. условљава се окретање према Кибли, као и остали услови везани за молитву.

Окретање према Кибли приликом чињења сецде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) је боље и потпуније, и ту нема разилажења међу учењацима.

Девето питање: Шта се изговара на сецди-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана)?

На сецди-тилавет се изговара спомињање Аллаха које се изговарају на сецди у молитви, као што су: “Субхане рабијел ‘ела” – нека је слављен Allah узвишени, и други. Дошли су хадиси на ову тему, који нису поштеђени критика од стране хадиских стручњака.

Дошао је хадис од мајке правоверних, Аише, Бог био задовољан са њом, да је рекла: “Посланик, мир над њим, је у ноћи, на сецди-тилавет изговарао: **“Сецеде вецхи лиллези халекаху ве шекка сем’аху ве бесараху би хаулихи ве кувветих”**.⁴⁴

Од Ибн Аббаса, Бог био задовољан са њима, се преноси да је казао: “Дошао је човек код Посланика, мир над њим, и казао: “Allahов Посланиче, сањао сам да клањам иза једног дрвета. Учинио сам сецду (пао сам лицем на тле), па је и дрво учинило сецду, и чуо сам га како изговара: “Господару мој, упиши ми код Тебе награду због ње, и опрости ми грехе због ње, учини је мојом опскрбом код Тебе, и прими је од мене као што си је примио од Твога роба Давида”. Казао је Ибн Цурејџ: “Казао ми је твој деда: Казао је Ибн Аббас да је Посланик, мир над њим, проучио одломак сецде (падања

⁴⁴ Бележи Ебу Давуд, Тирмизи и Несаи.

лицем на тле), а затим је учинио сецду и проучио је исте речи које је проучило дрво у сну човека.”⁴⁵

А ја кажем, Аллах да ми опрости: Аллахов роб може да бира да моли молбом коју преноси Аиша, или Ибн Аббас, а може да моли било којом исправном молбом која је пренесена у вези са овом темом, а Аллах најбоље зна.

Десето питање: Седење и поздрављање поздравом мира после дизања са сеце-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана).

Разишли су се учењаци по питању поздрављања поздравом мира после сеце-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) на два мишљења.

Прво мишљење: поздравља се поздравом мира једанпут на десну страну после дизања са сеце-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана), и ово је мишљење Ебу Ел Ахвеса, Ебу Килабе, Ибн Сирина, Ебу Абдуррахмана Ессулемија, Исхака.

Друго мишљење: не поздравља се поздравом мира после сеце-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана), и ово је мишљење Ибрахима Нехаија, Хасана Ел-Басрија, Сеида ибн Џубејра, Јахје ибн Весаба, учењака Малика, Шафи'ије, Ебу Ханифе и њихових следбеника. Казао је учењак Ахмед: “Није ми познато поздрављањем поздравом мира после сеце-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана)”.

⁴⁵ Ет-Тирмизи.

Друго мишљење је ближе доказу, зато што није потврђено од Посланика, мир над њим, да је учио седење нити да је поздрављао поздравом мира после сеџде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана), то нису радили следбеници, Бог био задовољан са њима, и није исправна аналогија са молитвом. Због свега овога, седење и поздрављање поздравом мира нису прописани после сеџде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) и нема за то валидан доказ.

Једанаесто питање: Сеџда-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) у временима у којима је забрањено обавити молитву.

Чињење сеџде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) у временима у којима је забрањено обавити молитву је дозвољено без покућености по исправнијем мишљењу учењака. Претходно је речено да сеџда-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) није попут молитве, а хадиси који су дошли у вези са забрањеним временима и обављања молитве у њима односе се искључиво на молитву, и не обухватају сеџду-тилавет, зато што за њу постоји разлог због чега се чини. Ово је став шафијске школе, у једној предаји од учењака Ахмеда, Ибн Хазма, Сан'анија, Шевканија и Ибн Усејмина.

Дванаесто питање: Обављање сеџде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) ономе ко је пропусти.

Сеџда-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) је проузрокована њеним разлогом, па ако је прошао кратак период од њеног разлога онда ће је обавити, а ако је прошао дужи период неће је обавити, зато што је прошао разлог за то.

Тринаесто питање: Понављање одломка-сецде (падања лицем на тле) више од једног пута ради памћења напамет или његовог слушања.

Када верник проучи или чује одломак-сецде више од једног пута има право да учини једну сецду на почетку која ће му заменити остале, или да то учини на крају.

Упитан је Ибрахим Нехаи о човеку који проучи одломак у коме се налази одломак сецде, а онда тај одломак понавља, па је казао: “Довољна му је једна сецда (падање лицем на тло).”

Од Абдуррахамана Ес-Сулемија се преноси да је проучио одломак сецде (падања лицем на тло), па је учинио сецду, а затим је поново учио на том скупу исти ајет више пута и није обавио сецду.

Четрнаесто питање: О ономе што је дошло у вези са сецом-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) у молитви.

Од Ебу Рафие се преноси да је казао: “Клањао сам са Ебу-Хурејром вечерњу-молитву, он је учио суру Ел-Иншикак, “**Када се небо расцепи**”, а затим је обавио сецду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана). Упитао сам га: “Каква је то сецда”? А он је казао: “Ову сецду сам чинио иза Ебул-Касима и нећу је престати чинити све док се поново не сретнем са њим.”⁴⁶

Од Ибн Омера, се преноси да је Посланик, мир над њим, учинио сецду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) на првом рекату подневске

⁴⁶ Хадис пренесен у две најпознатије збирке хадиса.

молитве, па су следбеници схватили да је проучио одломак сецде. Хадис бележи Ахмед.

Наведени докази упућују на прописаност сецде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) у молитви, зато што спољашњост контекста указује да је сецда Посланика, мир над њим, била у молитви. Наводи се предаја у Фетхул-Барију од Еби Еш'аса, а он од Ма'мера Тесриха да је сецда Посланика, мир над њим, била у молитви, да је ово мишљење већине исламских учењака и да нису правили разлику између наређених и добровољних молитви.

У овоме је, такође, одговор ономе ко каже да је покуђено учити одломак сецде у дневним и ноћним молитвама.

Петнаесто питање: Прописи онога који проучи одломак сецде (падања лицем на тло) у молитви, а она је последњи одломак у поглављу.

Када учач проучи одломак сецде (падања лицем на тло) у обавезној или добровољној молитви који је последњи одломак у том поглављу, као што је последњи одломак у поглављу 'Алек или Ел-Е'раф, тада он може изабрати између четири радње:

Прво: да учини сецду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана), затим да устане, а затим да учини рук'у без учења следећег поглавља, као што бележи Ен-Несаи предају од Хишама ибн Урвета, а он од свог оца, а он од Аише, Бог био задовољан са њом, да је Посланик, мир над њим, учио на предвечерњој молитви суру Ел--Е'раф, па је поделио, учећи је, на два реката. Као што је познато, последњи одломак поглавља Ел-Е'раф је одломак сецде (падања лицем на тло), а није

нам пренесено ни од једног следбеника да је Посланик, мир над њим, учио после ње друго поглавље.

Друго: да учини сеџду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана), затим да устане и да учи друго поглавље, а затим да учини прегибање. Овако је поступио вођа правоверних, Омер ибн Хаттаб, Бог био задовољан са њим, како преноси Ебу-Хурејре, Бог био задовољан са њим, да је Омер учио у молитви суру Ен-Неџм, да је учинио сеџду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана), затим устао и повезао друго поглавље. Израз “повезао” значи проучио друго поглавље. Такође, казао је Абдуллах ибн Месу’уд, Бог био задовољан са њим: “Када неко од вас проучи одломак сеџде (падања лицем на тло) који је последњи одломак у поглављу, нека учини прегибање ако хоће, и нека нормално заврши молитву, или нека учини сеџду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) ако хоће. Ако учини сеџду-тилавет нека проучи друго поглавље када устане, а затим нека учини прегибање.

Треће, да директно оде на прегибање, без чињења сеџде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана), као што је дошла предаја да је Ибн Омер учио суру Ен-Неџм у молитви и да би учинио сеџду-тилавет, а ако је не би учинио онда би учинио прегибање.

Такође, од Абдуррахмана ибн Зејда се преноси да је казао: “Упитали смо Абдуллаха ибн Месу’уда, Бог био задовољан са њим, о поглављу чији је задњи одломак сеџде (падања лицем на тло), да ли треба да учини прегибање или сеџду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана)? Он је казао: “Ако је између

тебе и сецде само прегипање онда та сецда обухвата и сецду-тилавет, јер је близу.”⁴⁷

Казао је писац овог дела, Аллах му се смиловао: “Ово питање, да имам учини прегипање без сецде-тилавет, некад производи забуну међу клањачима, и догоди се пометња у редовима, као што видимо данас, па неки од клањача учини прегипање, а неки учини сецду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана). Имам би требао да учини сецду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана), а не прегипање, и не би требао да ремети молитву клањачима, са доказом подучавања људи да је то суннет.”⁴⁸ Кажемо оваквима: “Отклањање штете има предност у односу на прибављање користи”, а Аллах је Тај Који упућује на истину.⁴⁹

Четврто, ако учач сам клања онда може изабрати да ли ће учинити прегипање, или ће учинити сецду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана). Казао је Ибн Месу'уд, Бог био задовољан са њим: “Ако желиш учини прегипање, а ако желиш учини сецду.” Ово мишљење заступају Раби'а, Исхак, Ебу Ханифе и његови ученици, Алкаме, Амр ибн Шурахбил и Месрук.⁵⁰

⁴⁷ Бележи Ибн Еби Шејбе.

⁴⁸ Тј. да сецда-тилавет није обавезна. (оп. прев.)

⁴⁹ Писац је навео своје мишљење да је прече обавити сецду-тилавет, а затим прегипање, јер је то познат пропис код људи који живе у тим крајевима, и нечињењем сецде-тилавет ствара се пометња међу клањачима. У нашим крајевима је супротна ситуација: људи не познају пропис сецде-тилавет у молитви, и њеним чињењем се ствара пометња међу клањачима.

⁵⁰ „Мугни“, од Ибн Кудама.

Шеснаесто питање: Пропис пропуштања (прескакања) одломака сеџде (падања лицем на тло) у молитви.

Већина правника заступа становиште покућености да човек учи поглавље или одломак у молитви или ван њега, а да пропусти, остави и занемари одломак сеџде (падања лицем на тло), све док не учини сеџду молитве. Овакав поступак није пренесен од следбеника, Бог био задовољан са њим, а одбацили су га Ша'аби, Ибрахим Нехаи, Се'ид ибн Мусејџеб, Ибн Сирин, Исхак.

Седамнаесто питање: Поступак када се учач налази у превозном средству.

Када се учач или онај који слуша Кур'ан налази у превозном средству, свеједно да ли је у питању камила или коњ, или савремено превозно средство попут аутомобила, мотора, авиона, брода и др., дозвољено му је да обави сеџду-тилавет (падање лицем на тло приликом учења Кур'ана) покретом или гестикалацијом у истом положају као када обавља добровољну- молитву у превозном средству.

Од Ибн Омера, Бог био задовољан са њима, се преноси да је Посланик, мир над њим, у години ослобођења Мекке проучио одломак сеџде (падања лицем на тло) па су сви људи учинили сеџду-тилавет (падање лицем на тло приликом учења Кур'ана). Неки од њих су учинили сеџду на земљи, а онај ко је био на јахалици сеџду је учинио на својој руци. Овако су урадили следбеници Али' ибн Еби Талиб, Сеид ибн Зејд, Ибн Омер, Ибн Зубејр, таби'ини Ибрахим Нехаи, 'Ата,

на овоме су Малик, Шафија, Ебу Ханифе и његови ученици, Ахмед и није нам познато разилажење.⁵¹

Ако је учач у ходу, сецду ће учинити покретом, гестикулацијом, и није му наређено да је мора обавити на земљи. Упитан је Муцахид о човеку који проучи одломак сецде док служи у кући, па је казао: „Покретом, гестикулацијом.” Овог става су Есвед ибн Језид, ‘Ата, Муцахид, Алкаме, Ебу Абдуррахман Ес-Сулеми.⁵²

Осамнаесто питање: Пропис оног који проучи само одломак сецде (падања лицем на тле), затим учини сецду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана).

Укратко, ово питање је код исправних следбеника познато као “издвајање ајета сецде, његово учење, а затим обављање сецде-тилавет.” Презирали су овај поступак Шафи'ја, Ибрахим Нехаи, Сеид ибн Мусејјиб, Хасан, Ибн Сирина, Исхак. Казао је Ибн Мусејјиб: “То узнемирава људе.” Казао је Ибн Кудаме: “Није пренесен такав поступак од исправних следбеника, презирали су га, и нема сличног примера.”

Деветнаесто питање: Места у Кур'ану у којима се налазе одломци сецде (падања лицем на тле).

Генерално, постоји 15 места у Кур'ану у којима се налазе одломци сецде, око неких се слажу, а око неких се разилазе учењаци:

1. Поглавље Ел-Е'раф, одломак 20б: ***Они који су блиски Господару твоме доиста не зазиру да Му се***

⁵¹ Бележи Давуд, а преноси Ибн Кудаме у „Мугни“.

⁵² „Мугни“, од Ибн Кудаме.

клањају; само Њега хвале и само пред Њим лицем на тле падају.

2. Поглавље Ер-Р'ад, одломак 15: *Аллаху се поковава све што је на небесима и на Земљи, хтели или не хтели, а и сенке њихове, ујутру и у сумрак.*

3. Поглавље Ен-Нахл, одломак 50: *Боје се Господара свога који влада њима, и чине оно што им се нареди.*

4. Поглавље Ел-Исра, одломак 109: *И падају лицем на тле плачући, и он им увећава страхопоштовање.*

5. Поглавље Мерјем, одломак 58: *То су ти веровесници које је Аллах милошћу Својом обасуо, потомци Адемови и оних које смо са Ноем носили, и потомци Аврамови и Израилови, и оних које смо упутили и одабрали. Кад би им се ајети Милостивог читали, они би лицем на тле падали и плакали.*

6. Поглавље Ел-Хаџ, одломак 18: *Зар не знаш да се и они на небесима и они на Земљи Аллаху клањају, а и Сунце, и Месец, и звезде, и планине, и дрвеће, и животиње, и многи људи, а многи казну и заслужују. А кога Аллах понизи, нико га не може поштованим учинити; Аллах оно што хоће ради.*

7. Поглавље Ел-Хаџ, одломак 77: *О верници, молитву обављајте и Господару своме се клањајте, и добра дела чините да бисте постигли оно што желите.*

8. Поглавље Фуркан, одломак 60: *А кад им се каже: "Падајте ничице пред Милостивим!" - Они*

питају: "А ко је Милостиви? Зар да падамо ничице само зато што нам ти наређујеш"? И још се више отуђују.

9. Поглавље Ен-Немл, одломак 26: *Аллах је, нема бога осим Њега, Господар свега што постоји!*

10. Поглавље Ес-Сеџда, одломак 15: *У Наше речи верују само они који, кад се њима опомену, лицем на тле падају, и који Господара свога величају и хвале и који се не охоле.*

11. Поглавље Сад, одломак 24: *Учинио ти је, доиста, криво! - Рече Давид - "тима што је тражио да твоју овцу дода овцама својим; многи ортаци чине неправду једни другима, не чине једино они који верују и раде добра дела; а таквих је мало." И Давид се увери да смо Ми баш њега на кушњу ставили, на опрост од Господара свога замоли, паде лицем на тле и покаја се.*

Из Суннета: Ибн Аббас, Бог био задовољан са њима, је казао: „Сеџда у поглављу Сад није обавезна. Међутим, видео сам Веровесника, мир над њим, како чини сеџду у њој.“⁵³

Такође, је Ибн Аббас казао: „У поглављу Сад има одломак сеџде“, и проучио је: *Њих је Аллах упутио, зато следи њихов Прави пут.* (Ен-Нам, 90.)⁵⁴

⁵³ Бележи Бухари.

⁵⁴ Бележи Ибн Еби Шејбе.

12. Поглавље Фусилет, одломак 38: ***А ако они неће да те послушају - па, они који су код Господара твога хвале Га и ноћу и дању, и не досађују се.***

13. Поглавље Ен-Неџм, одломак 62: ***Боље падајте лицем на тле пред Аллахом и клањајте се!***

Из суннета: Од Абдуллаха, Бог био задовољан са њим, се преноси да је Веровесник, мир над њим, проучио поглавље Ен-Неџм и да је учинио сеџду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана), и није остао нико од присутних а да није учинио сеџду. Један човек од присутних узео шаку песка или прашине, подиже је према лицу и рече: „Довољно ми је и ово.“ „Видео сам га касније“, додаје Абдуллах, „када је убијен као неверник.“⁵⁵

14. Поглавље Ел-Иншикак, одломак 21: ***И зашто, када им се Кур'ан чита, на тле лицем не падају?!***

Из суннета: Преноси се од Еби Селме да је казао: „Видео сам Ебу-Хурејру, Бог био задовољан са њим, да је учио ***Када се небо расцепи***, па је учинио сеџду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана). Па сам га упитао: „О, Ебу-Хурејре, јесам ли те видео да чиниш сеџду?“ Па је казао: „Да нисам видео Веровесника, мир над њим, да је чини, не бих је учинио.“⁵⁶

Од Ебу Рафије се преноси да је казао: “Клањао сам са Ебу-Хурејром вечерњу молитву, он је учио поглавље Ел-Иншикак, ***Када се небо расцепи***, а затим је

⁵⁵ Бележи Бухари.

⁵⁶ Бележи Бухари.

обавио сеџду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана). Упитао сам га: “Каква је то сеџда”? А он је казао: “Ову сеџду сам чинио иза Посланика, мир над њим, и нећу престати да је чиним све док се поново не сретнем са њим.”⁵⁷

15. Поглавље 'Алек, одломак 19: *Не ваља то! Ти њега не слушај, већ молитву обављај и настој да се Господару своје приближиш!*

Учењаци су сложни да су на десет места одломци падања лицем на тло, и то у поглављима: Ел-Е'раф, Ер-Р'ад, Нахл, Ел-Исра, Мерјем, прво место у сури Ел-Хаџџ, Ел-Фуркан, Ен-Немл, Ес-Сеџда, Фусилет. Казао је Ибн Хазм: „Сложни су учењаци да у Кур'ану нема више од петнаест места одломака сеџде, и сложни су у вези са десет места да су у њима одломци сеџде. Разишли су се у погледу сеџде у поглављу Сад, друге сеџде у поглављу Ел-Хаџџ, и три сеџде у поглављима Ен-Неџм, Ел-Иншикак и Ел-'Алек.

Укратко о претходном:

Друго место сеџде-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) у поглављу Ел-Хаџџ: потврђују је учењак Шафија и Ахмед уопштено, а учењак Ебу Ханифе само у молитви. Није потврђено код учењака Малика.

Сеџда-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) у поглављу Сад: потврђују је учењак Малик и Ебу Ханифе, док је код Шафије и Ахмеда она сеџда захвале, а не сеџда-тилавет.

⁵⁷ Бележи Бухари.

Сецде-тилавет у поглављима Ен-Неџм, Ел-Иншикак, Ел-'Алек: потврђују их већина учењака. Није потврђена код учењака Малика, мада је потврђује у једној предаји.

Резиме претходног питања:

Одломци сецде (падања лицем на тле) код ханефија: четрнаест претходно споменутих места, са изузетком другог места у поглављу Ел-Хаџ, где се сецда-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) обавља само у молитви, због повезаности сецде и прегипања у одломку.

Одломак сецде код шафија и ханбелија: четрнаест претходно споменутих места, са изузетком сецде у поглављу Сад, која је, по њима, сецда покајања и захвале, а не сецда-тилавет. У једној предаји код учењака Ахмеда, по њему има петнаест места.

Одломци сецде код маликија и оно што је познато код њих: једанаест претходно споменутих места, са изузетком другог места у поглављу Ел-Хаџ, и одломци у поглављима Ен-Неџм, Ел-Иншикак и Ел-'Алек. У једној предаји се он слаже са већином учењака по овом питању.

Споменуо је учењак Ибн Кајјим, Аллах му се смиловао, да постоје две врсте одломака сецде у Кур'ану: обавештајне и наредбодавне.

Обавештајне представљају вест Аллаха Узвишеног о сецдама (падању лицем на тло) Његових створења Њему, уопштено или посебно, и прописано је учачу и оном који слуша учење да их следи, обавезно

или похвално, приликом учења Кур'ана или његова слушања.

Друга врста одломака сецеде (падања лицем на тло) су наредбодавни који су дошли, такође, као вест. Код ове врсте ајета нема разлике између наредби, па како је наредба којом се захтева сецда у ајету: ***Боље падајте лицем на тле пред Аллахом и клањајте се!***⁵⁸

На исти начин је наредба садржана у Говору Узвишеног: ***О, верници, чините Аллаху прегибање и сецду (падање лицем на тло)!***⁵⁹

Па тако, онај који чини сецду-тилавет (падање лицем на тле приликом учења Кур'ана) то ради опонашајући створења која је Аллах обавестио да Му чине сецду, или је чини извршавајући наредбу Узвишеног Аллаха. У поглављу Ел-Хаџџ, прописана је сецда и на другом месту (77. одломку поглавља Ел-Хаџџ) баш као што је прописана на првом месту, због обавештајног и наредбодавног разлога. Суннет је изједначио ове две сецде, а на то указује и исправна аналогија. Аллах Узвишени и Његов Посланик су прописали сецде на овим местима приликом њиховог читања и слушања, ради богослужења Узвишеном Аллаху, покорности и понизности Њему.“

И знај, брате, да је разлог разилажења учењака када је у питању број сецди-тилавета у Кур'ану зато што постоји разлика између онога како је пренесено у хадисима и онога како се практично поступало. Такође, разлог разлижења код учењака је и тај што када би

⁵⁸ Кур'ан, Ен-Неџм, 62.

⁵⁹ Кур'ан, Ел-Хаџџ, 77.

наређивали сеџду, да ли су мислили на сеџду-тилавет или се мисли на обавезну сеџду у молитви. Овако преноси учењак Куртуби.

А Аллах Узвишени најбоље зна, и нека је Његов мир и благослов на нашег веровесника Мухаммеда, мир над њим, његову породицу, следбенике и све оне који га следе у добру.

Петнаести хадис: Покуђеност подизања гласа при учењу Кур'ана, ако ће то сметати онима који су у близини

Преноси се од Ел-Бејадија, Бог био задовољан са њим, да је Посланик, мир над њим, изашао пред људе док су клањали, а били су гласни при учењу, па је казао: „Заиста онај који клања тихо дозива свог Господара, узвишен нека је Он, па нека гледа како га дозива и не надјачавајте једни друге при учењу Кур'ана.“⁶⁰

⁶⁰Ахмед, Ен-Несаи, Ел-Бежеки, а Ел-Хејсеми га је оценио исправним.

Појашњење: У овом часном хадису се налази племенита смерница Посланика, мир над њим, муслиманима у оном што им је међусобна обавеза у питањима братства, међусобне самилости и повезивања, да свако гледа како да олакша његовом брату и да буде „радост ока“ свог брата у вери, да не узнемиравају једни друге, па макар се радило и о најодабранијем и Аллаху блиском богослужењу. Ако је Посланик, мир над њим, забранио међусобно узнемиравање приликом чињења добрих дела, па како је тек забрањено узнемиравати брата муслимана непријатним мирисима, нападањем, неправедним једењем иметка, узурпирањем његових права. Нема сумње да је овакав пропалица на овом свету, а на будућем је лишен сваког добра, утичемо се Аллаху од неправде и неправедника.

Значење појединих речи:

„гласни при учењу“ – повишеног тона.

„дозива Господара, узвишен нека је Он“ – онај који се обраћа Аллаху и говори тихим гласом.

„па нека гледа“ – нека размисли.

„и не надјачавајте“ – не надвисујте се гласовима.

Коментар:

„Преноси се од Ел-Бејадија, Бог био задовољан са њим, да је Посланик, мир над њим, **„изашао пред људе док су клањали, а били су гласни при учењу.“** Тј. њихови гласови су били високог тона. „Па је казао: **„Заиста онај који клања тихо дозива свог Господара, узвишен нека је Он.“** Тј. обраћа се и разговара са његовим Господаром. **„Па нека гледа како га дозива.“** Тј. нека добро размисли, скрушено и сконцентрисано о

значањима спомињања Аллаха и Кур'ана са којима дозива Господара Узвишеног и Свевишњег, присутног срца, са страхопоштовањем, понизно и са љубављу према Аллаху Узвишеном, јер човекова молитва и спомињање Аллаха вреди онолико колико размишља о њима.“ **И не надјачавајте једни друге при учењу Кур'ана.**“ Тј. не надвисујте се, не надјачавајте се, не ометајте једни друге подигнутим гласовима приликом учења, како не бисте узнемирили присутне око вас који клањају, који уче Аллахов говор, или оне који спавају или седе у близини.

Користи хадиса:

Прва корист: забрана у говору Посланика, мир над њим: „**И не надјачавајте једни друге при учењу Кур'ана.**“ Је општа наредба која се односи на оне у молитви, као и на оне ван молитве.

Друга корист: приликом учења Кур'ана је неопходно поштовати друге и уважавати њихова осећања, посебно у заједници за време пет временских молитви, подневске молитве петком, бајрам-молитве, месеца рамазана и др.

Трећа корист: неопходно је да знају они који воде скупове Кур'ана у џамијама да постоје две врсте времена:

Прва врста: време након што имам преда поздрав мира у молитви. Ово време спада у права клањача у којем се спомиње Аллах и тражи опрост након молитве, и није дозвољено ником да их ометањем узнемирава, све док не прође одређени временски период, чије је трајање одређено обичајем.

Друга врста: време које почиње опуштањем клањача од њиховог спомињања Аллаха после молитве, и које траје, као што је познато, у нашем времену од десет до двадесет минута.

Четврта корист: казао је Ибн Абдулберр: „Ако је муслиману забрањено да узнемирава муслимане у добротинству и учењу Кур'ана, онда је забрана узнемиравања још тежа у другим стварима.“

Пета корист: префињена речитост Аллаховог Посланика, мир над њим.⁶¹

Шеснаести хадис: Посланиково понашање, мир над њим

Преноси се од Катаде, Бог био задовољан са њим, да је дошао код Аише, Бог био задовољан са њом, и казао јој: „**Мајко верника, обавести ме о понашању Аллахова Посланика, мир над њим.**“ Она је казала: „**Зар не учиш Кур'ан?**“ Казао сам: „**Наравно** „**Она му рече: „Па уистину је понашање Веровесника, мир над њим, био Кур'ан.**“

А преноси се од Са'да ибн Хишама ибн 'Амира да је казао: „Дошао сам Аиши, Бог био задовољан са њом, па сам казао: „**Мајко верника, обавести ме о понашању Аллахова Посланика, мир над њим.**“ Она је рекла: „**Његово понашање је био Кур'ан. Зар не**

⁶¹ Писац се осврнуо на граматичку анализу речи Аллаховог Посланика (и'раб) у хадису, која указује на речитост и префињен говор Аллаховог Веровесника. (оп. прев.)

учиш Кур'ан, речи Аллаха, узвишен нека је Он: *А ти си заиста најлепшег понашања.* (Кур'ан, Ел-Калем, 4).⁶²

Коментар:

Прво: У овом часном хадису налази се смерница мајке верника Аише, Бог био задовољан са њом, која упућује на оно чега се учач Кур'ана треба придржавати, на шта се треба угледати и на оно што треба бити његов животни пут, светиљка његовог срца, што ће повећати његову упуту, застајањем код његових наредби и забрана. Учач Кур'ана се треба одгојити кур'анским правилима понашања, треба узети поуке из његових примера и казивања, па благо се ономе коме је Кур'ан водич, ко се одгоји кур'анским понашањем и окити лепим карактерним особинама из Кур'ана.

Друго: Речи Аише, Бог био задовољан са њом: „**Његово понашање је био Кур'ан.**“ Казао је велики учењак Ибн Кесир, Аллах му се смилувао: „А значење овог хадиса је да је њему, мир над њим, покоравање наредбама и забранама Кур'ана постало ћуд, и понашање које је попримио остављајући своје природне склоности. Па оно што му је Кур'ан наредио урадио је, а оно што му је забранио оставио је, уз све оно на чему га је Аллах створио од најлепшег понашања као што је стид, дарезљивост, храброст, опрост, благост, и свих лепих особина како је то потврђено у предајама.⁶³

Баш овакав би требао бити муслиман, да учини Кур'ан пролећем свог срца, да изгради и поправи

⁶² Бележи Ахмед, хадис је исправан.

⁶³ Тумачење поглавља Ел-Калем.

оштећене делове срца, да се одгоји кур'анским одгојем, да се окити кур'анским понашањем, да извршава његове наредбе и да се клони његових забрана, и да, као такав, буде препознат код осталих људи који не уче Кур'ан.

Треће: Најузвишенији степен лепог понашања учача Кур'ана јесте да буде богобојазан у тајности и на јави, улажући напор на потврђивању исправног веровања његовог Господара у Аллаховим делима (рубубијјету), делима створења према Створитељу (улухијјету), Његовим лепим именима и својствима, искрено и слеђењем Веровесника, мир над њим. Потребно је да буде проницљив у свом времену у погледу нереда који људи праве, да их подсећа на њихову веру, запослен и забринут поправљајући покварено стање. Учач Кур'ана чува свој језик, одабраног је говора. Када говори – говори по знању, онда када сматра да је исправно говорити. Када ћути – ћути по знању, онда када сматра да је ћутање исправно. Не уплиће се у оно што га се не тиче, свог језика се плаши више него што се плаши свог непријатеља, и о њему размишља као о свом непријатељу, како би се сачувао његовог зла и лоших плодова. Учач Кур'ана је ведрога лица и лепог говора.

Не хвали себе за оно што се налази при њему, а камоли за оне особине које не поседује, и опрезан је када је у питању његова душа, како га не би навела на оно што јој удовољава, а што срди његовог Господара. Не оговара и не понижава никога, не радује се недаћи муслимана, не чини насиље нити завиди другоме, нема ружно мишљење ни према коме, осим када је то праведно. Учач Кур'ана се чува свега што је му је забрањено а што може учинити недаће другима, улаже напор како би људи били сигурни од његовог језика и

његових руку. Он треба бити љубазан, када му се каже истина да је прихвати, од детета или од старца, тражећи од Аллаха да га уздигне, а не од људи.

Учач Кур'ана не би требао да Кур'ан узима за средство стицања иметка, нити да воли да му се преко њега испуњавају његове потребе, нити да Кур'аном стреми друштву угледних и моћних људи, а да избегава оне који су у потреби. Он не седи са богатима како би га учинили поштованим, нити избегава сиромашне због тога што ништа не поседују. Ако му је дато и он другима даје, а ако му је ускраћено он се суздржи, користећи умереност у његовом јелу, пићу и заради.

Неопходно је да учач Кур'ана буде добротинитељ према родитељима, да буде самилостан према њима, да спусти свој глас испод њихових, да троши свој иметак на њих и да им буде захвалан када остаре. Учач Кур'ана спаја родбинске везе, а презире њихово кидање, племенитих је особина, красе га лепе карактерне особине попут стида, племенитости, опраштање, испуњавање обавеза.

Казао је Али' ибн Еби Талиб: „Ко успостави вођство над људима, нека почне са подучавањем себе пре подучавања других и нека одгаја својим понашањем пре одгоја својим језиком. Да подучи и одгоји себе је важне од подучавања и одгајања других људи.“

Седамнаести хадис: Дозвола учења Кур'ана на животињи уз дозволу понављања

Преноси се од Абдуллаха ибн Мугаффела, Бог био задовољан с њим, да је казао: „**Видео сам Аллаховог Посланика, мир над њим, на дан освојења Мекке, како јаше камилу док је учио суру Ел-Фетх понављајући је.**“⁶⁴

Користи хадиса:

Прва корист: дозвољено је учити Кур'ан у превозним средствима, било да се ради о некадашњим превозним средствима, попут камила, коња и мазги, или о савременим превозним средствима као што су аутомобили, авиони, бицикли, мотоцикли или било којем другом превозном средству којим се људи користе.

Друга корист: дозвољено је учити Кур'ан на сваком месту на коме није дошао доказ који забрањује његово учење, као што су нечиста места и сл.

⁶⁴ Бележи Бухари, Муслим, Ебу Давуд и други.

Трећа корист: дозвољено је учити Кур'ан у сваком времену за које није дошао доказ који забрањује његово учење, као што је учење особе у времену док је џунуб (након полног односа док се не окупа), као што је детаљније појашњено у коментару петнаестог хадиса ове књиге.

Четврта корист: дозвољено је учити Кур'ан особи која хода, седи, лежи, или је наслоњена на нешто, и то је од Посланикове, мир над њим, упуте да је понекада учио Кур'ан стојећи, седећи, лежећи, без абдеста (телесне чистоће) или са абдестом, и није му учење било забрањено осим у стању џунублука (након полног односа док се не окупа), као што то наводи Ибн Кајјим, Аллах му се смиловао.

Пета корист: разишли су се учењаци по питању понављања суре Ел-Фетх приликом освајања Мекке, на два мишљења.

Прво мишљење: понављање се десило због њихања камиле која се померала горе-доле.

Друго мишљење: које је и ближе исправном: понављање се десило због тога што је Аллахов Посланик, мир над њим, учио ајете са прописаним дужинама на њиховим местима, па је пренесено то као додатак лепоте његовог гласа.

Казао је хафиз Ибн Хаџер, Аллах му се смиловао: „Ово друго мишљење личи (одговара) контексту, јер се преноси у неколико предаја: „**Да се неће народ окупити учио бих вам овим тоном,**“ тј. овом мелодијом. А потврђено је понављање на другим местима, мимо овог.

Преноси се од Умму Хане: „Слушала сам **Послаников, мир над њим, глас док је учио Кур'ан понављајући га, а ја сам спавала у мом кревету.**“⁶⁵

Оно што појашњава да је „терци“, понављање, већи степен, тертила јесте говор који се преноси од Алкаме да је казао: „Био сам са Абдуллахом ибн Месу'дом у његовој кући. Он је заспао, затим је устао, и слушао је учење човека у цамији, није подигао свој глас да га чују они око њега. Учио је полако а није понављао („терци“).“⁶⁶

Казао је шејх Ебу Мухаммед ибн Еби Џемре: „Понављање „терци“ значи улешавање учења, али не као музичко улешавање, зато што музичко улешавање негира богобојазност које је циљ учења.“

Казао је Ибн Кајјим: „Уколико се ови хадиси повежу са Посланиковим, мир над њим, речима: **„Улешавајте своје гласове приликом учења Кур'ана“.**“⁶⁷

И речима: **„Не припада нам онај ко не улеша глас приликом учења Кур'ана“**⁶⁸, као и речима:

„Аллах ничему није омогућио нешто као што је омогућио Веровеснику леп глас којим ће мелодично учити Кур'ан,“⁶⁹ јасно је да је ово

⁶⁵ Бележи Ет-Тирмизи, Ен-Несаи, Ибн Маџе и Ебу Давуд.

⁶⁶ Бележи Ебу Давуд.

⁶⁷ Хадис бележи Ебу Давуд, Несаи, Дарим, Ахмед и други. Ибн Хиббан га сматра веродостојним, са тим се слажу и Хаким и Ез-Зехеби.

⁶⁸ Хадис бележи Ебу Давуд, Ахмед, Бухари.

⁶⁹ Хадис бележи Бухари, Муслим, Ебу Давуд, Несаи.

Посланиково, мир над њим, понављање при учењу било добровољно од Посланика, мир над њим, а не због кретања и њихања камиле. Да је било због њеног кретања и њихања, онда оно не би било својевољно и не би то радио Абдуллах ибн Мугаффел само од себе како би се угледао на њега. Он је видео како је због камиљег њихања његов глас престајао, а онда је казао: „Понављао је своје учење.“ Он је понављање приписао Посланиковом, мир над њим, избору. Да је то било због њихања камиле, не би био произвољни поступак и не би се назвало понављањем.⁷⁰

Шеста корист: казао је Ибн Бетал Ел-Куртуби, Аллах му се смисловао, у свом коментару Бухаријине збирке хадиса: „Од фикхских (правних) правила овде је дозвола учења Кур'ана понављањем и мелодијом која је угодна за срца, одабраним лепим гласом. Зар не видиш како је Веровесник, мир над њим, желео да употпуни лепоту његовог учења суре Ел-Фетх, у којој му је Аллах Узвишени обећао освајање Мекке, а то је обећање и испунио, не би ли придобио срца неверника која су била горда и арогантна наспрам Аллаха, па је лепим гласом, понављајући ајете, омилио њихов слух како би разумели ајете у којима му Аллах обећава победу над њима.

Говор Муавије, Бог био задовољан са њим: „Када се људи не би окупали око мене проучио бих Кур'ан понављајући га, као што је проучио Ибн Мугафел када је пренео такво учење од Веровесника, мир над њим,“ упућује на то да учење са понављањем и мелодијом обједињује слушање и разумевање код људи, придобијајући их на тај начин, до те мере да се нису

⁷⁰ “Задул ма’ад” Ибн Кајим.

могли стрпети да не окусе мудрости које се разумију из Кур'ана.

Седма корист: у јавном учењу Посланика, мир над њим, се налази његова смерница да је некад јавно чињење богослужење боље, у неким ситуацијама, од тајног чињења, а то је због подучавања, буђења немарног из немарности, и слично томе. Ово је подробије објашњено у коментару деветог хадиса.

Осамнаести хадис: Забрана путовања са Кур'аном у неверничку земљу ако постоји бојазан да ће пасти у њихове руке

Преноси се од Абдуллаха ибн Омера, Бог био задовољан са њима, да је **Аллахов Посланик, мир над њим, забранио да се са Кур'аном путује у неверничку земљу.**⁷¹

А у другој предаји стоји: **“Не путујте са Кур'аном, јер ја не могу гарантовати да до њега неће доћи непријатељ.”**⁷²

Коментар хадиса:

Прво: кажу учењаци: „Ако се може гарантовати да Кур'ан неће бити поцепан, или бачен на земљу, или да га неће дотаћи неверник, дозвољено је путовати са њим.“

Друго: забрањено је путовати са Кур'аном у земљу која је у рату са муслиманима и која им је непријатељ, зато што постоји велика могућност да га заплене и понизе.

⁷¹ Хадис који се налази у две најпознатије збирке хадиса.

⁷² Бележи Муслим

Треће: дозвољено је послати Кур'ан поштом или другим средством слања у земље са којима су муслимани у миру и имају потписане мировне уговоре, у којима се гарантује сигурност Кур'ана.

Четврто: обавезно је поштовање Кур'ана, где год је написан говор Узвишеног Аллаха. Казао је учењак Невеви, Аллах му се смиловао: „Сви су сложни када је у питању обавеза чувања и поштовања Кур'ана. Па, када би особа, да Аллах сачува, бацила Кур'ан у смеће починила би неверство. Али, када се особа која се не налази у стању шеријатске чистоће (ценабет, хајз и сл.) боји да Кур'ан не буде спаљен, потопљен у води, или да нечист падне на њега, или да Кур'ан не дође до руку неверника, обавеза му је да га узме у таквом стању, и у томе нема никакве сметње.

Пето: забрањено је писање у Кур'ану са било каквом нечистоћом, попут мокраће или крви и слично томе. Обавезно је уклонити такву нечистоћу, а онај који је писао нечистоћом пријављује се код судије који ће му пресудити.

Шесто: покуђено је писање Аллаховог говора на подовима и зидовима и слично томе, зато што постоји могућност његовог гажења, а покуђено је и качење кур'анских ајета по зидовима и сл. Аллахов говор није обављен да се пише и качи на зидове. Казао је Омер ибн АбдулАзиз, Аллах му се смиловао: „Немојте писати Кур'ан на места где се може газити.“

Седмо: није од лепог понашања окретати ноге према Кур'ану, а забрањено је ставити их на њега.

Осмо: забрањено је гажење Кур'ана и његово бацање на земљу.

Девето: забрањено је узимање Кур'ана јастуком, подметачем, или наслањачем на који се особа наслања. Све ово и слично овоме је забрањено и од лошег опхођења према Аллаховој Књизи. Забрањено је седети на Кур'ан по заједничком мишљењу учењака.

Десето: забрањено је стављање Кур'ана на гробовима, као и писање кур'анских одломака по њима.

Једанаесто: једна скупина учењака је на ставу покућености украшавања и улепшавања Кур'ана златом и сребром, као што је казао Шекик да је видео Абдуллаха ибн Мес'уда, када је угледао Кур'ан украшен златом, да је казао: „Најлепше чиме се може Кур'ан украсити је његово учење.“

Дванаесто: бележи се од Ибн Мусејјеба да је казао: „Немој да неко од вас говори: 'Кур'анћић, цамијица'. Заиста су они Аллахови, а Allah је Узвишен.“⁷³

Тринаесто: нема греха у спаљивању поцепаног или оштећеног Кур'ана. Овакав поступак се преноси од вође правоверних, Османа ибн Аффана, Бог био задовољан са њим, да је послао сваком војном одреду муслиманске војске по један Кур'ан и наредио им да спале сваки Кур'ан који се разликује од Кур'ана којег је он послао.⁷⁴

Четрнаесто: у овом хадису је доказ да је хифз (чување) Кур'ана у време Посланика, мир над њим, био двострук: чување памћењем и чување записивањем.

⁷³ Бележи Ебу Давуд.

⁷⁴ Бележи Ебу Давуд и други.

Петнаесто: Преноси се од Ебу-Бекра Ел-Асфханија да је казао: „Када су сакупили Кур'ан и записали га на папир, Ебу-Бекр, Бог био задовољан са њим, је наредио да му се одреди име. Неки су рекли: „сифр“, неки су рекли „мусхаф“, а Абесинци су га назвали „мусхаф“. Ебу-Бекр, Бог био задовољан са њим, је био први који је сакупио Аллахову Књигу и назвао га Мусхафом.“⁷⁵

⁷⁵ „Ел-Иткан“, Ес-Сујути.

Деветнаести хадис: Шта да чини онај коме се Кур'ан побрка због јачине поспаности

Преноси се од Ебу-Хурејре, Бог био задовољан са њим, да је Аллахов Посланик, мир над њим, казао: „**Када неко од вас клања по ноћи па му учење Кур'ана постане неразумљиво, па не зна шта изговара, нека легне.**“⁷⁶

Користи из хадиса:

Прва корист: речи Посланика, мир над њим: „**Па му учење Кур'ана постане неразумљиво**“ значе да његово учење Кур'ана постаје неразумљиво и његов језик не може да га изговара због преовладавања сна. Због тога је обавезан да остави учење.

Друга корист: речи Посланика, мир над њим: „**па не зна шта изговара**“ могу да значе следеће: због његове поспаности дошао је у стање да не разуме шта изговара, и због поспаности не зна која реч наступа после онога што је проучио, због његове поспаности у основи не зна шта изговара, и ово је стање слабијег интензитета од првог стања, а јаче од другог.

Трећа корист: када је у питању наредба „**нека легне**“ казао је Хафиз Ел-Ираки: „Ако је поспаност слабог интензитета, тако да је поспани клањач свестан обавеза молитве, његова молитва је исправна и није му обавеза да изађе из ње. А ако је поспаност јаког интензитета, тако да он није свестан обавеза молитве,

⁷⁶ Бележи Муслим, Ахмед, Ебу Давуд, Ибну Маџе, Ен-Несаи и други.

његова молитва није исправна и обавезан је да је напусти. Ако поспаност отклони нечим другим а не спавањем, на пример расхлађивање водом, нема сумње да му није обавезно спавање, зато што је спавање средство за отклањање поспаности, па када је циљ испуњен, средство се занемарује. А ако поспаност не може да се отклони осим спавањем, онда му је обавеза да легне.

Казао је Кади Ел-Ијјад: „Кога снађе поспаност у обавезним молитвама, а има довољно времена за молитву, обавеза му је да поступи на овај начин, да заспе, па ће, ослобођен поспаности, да је обави.“

Четврта корист: спољашност хадиса посебно указује на ноћну молитву, али значење хадиса захтева обухватање и осталих молитви, свеједно да ли се ради о обавезним или добровољним молитвама. Посебно навођење ноћне молитве у хадису је из разлога што поспаност најчешће долази у њима, а не у дневним молитвама, и познато је хадиско правило да се текст хадиса узима онако како је дошао у предаји. Постоји мишљење да се значење хадиса односи искључиво на добровољну молитву због дозволе напуштања добровољне молитве, а не обавезне. Кади Ел-Ијјад је пренео од учењака Малика и мноштва учењака да су овај хадис повезивали са ноћном молитвом, зато што се надвладавање клањача сном најчешће дешава у ноћи. Пренео је учењак Невеви, Аллах му се смиловао, став шафијске школе и већине учењака да је хадис општи и да се односи и на обавезне и на добровољне молитве, дању или ноћу.

Пета корист: наређено је оном ко учи Кур'ан, а зева, да прекине учење све док зевање не прође, како не би дошло до измене у учењу. Преноси Ибн Еби Шејбе

слично овоме од Муцахида, Икриме и других следбеника друге генерације муслимана.

Двадесети хадис: Речи оног који подучава Кур'ану свом ученику: „Довољно је“

Преноси се од Абдуллаха ибн Мес'уда, Бог био задовољан са њим, да је казао: „Казао ми је Посланик, мир над њим: „Учи ми.“ Казао сам: „Аллахов Посланиче, да ти учим, а теби је обављен?“ Казао је: „Да.“ Па сам му учио поглавље Ен-Ниса док нисам дошао до овог одломка: *А шта ће, тек, бити када доведемо сведока из свакога народа, а тебе доведемо као сведока против ових?*⁷⁷ Па је казао: „Довољно је“, па сам се окренуо према њему а из његових очију су лиле сузе.⁷⁸

Коментар хадиса:

Прво: речи Посланика, мир над њим: „Довољно је“, значе: „довољно је оно што си проучио сад.“

Друго: речи Посланика, мир над њим: „Довољно је“, упућују на дозволу прекидања учења Кур'ана на било ком месту где се може стати.

Треће: део хадиса: „Па је казао: „Довољно је“, „па сам се окренуо према њему а његове очи су сузиле,“ у њима је одговор онима који заговарају мишљење изговора речи: “Истину је казао Узвишени Аллах“ после завршетка учења. Да је изговор ових речи прописан, Аллахов Посланик, мир над њим, би их изговорио уместо „Довољно је“, а он је најученији човек од свих

⁷⁷ Кур'ан, Ен-Ниса', 41.

⁷⁸ Бележи Бухари.

људи када је у питању Аллахов говор, његово значење и оно што из њега произилази. Такође, ни Ибн Месу'уд, Бог био задовољан са њим, није изговорио ништа слично, на пример: Изговорио сам у себи: 'Истину је казао Узвишени Аллах', или 'Сведочим да је доставио поверени Посланик', или слично томе од фраза које се изговарају.

Четврто: дошло је у другим верзијама овог хадиса: „или ме је одгурнуо човек“, у њима је изражавање похвале показивања руком учачу када да прекине и почне учење, како се не би прекидало учење, и како би наставио следећи. Ово је мишљење учењака учача које наводи Ибнул Цезари у свом „Нешру“.

**Треће поглавље: О вредност учења Кур'ана
напапет и награди онима који га уче напапет**

**Двадесет и први хадис: О томе да онај ко научи
Кур'ан и њему подучава друге је од најбољих и
највреднијих припадника овог народа**

Преноси Ебу Абдур-Рахман Ес-Сулеми од Османа ибн Аффана, Бог био задовољан са њим, да је Посланик, мир над њим, казао: „**Најбољи од вас су они који науче Кур'ан и њему друге подучавају.**“⁷⁹

У другој предаји стоји да је Осман ибн Аффан, Бог био задовољан са њим, казао: „Казао је Посланик, мир над њим: „**Заиста је од вас највреднији онај ко научи Кур'ан и њему друге подучава.**“⁸⁰

Казао је Ебу Абдур-Рахман Ес-Сулеми: „То ме је натерало да седим на овом свом месту.“ Он је, Аллах му се смилувао, четрдесет година људе подучавао у џамији у Куфи.

У овом часном хадису се налази смерница ка особинама верника који следе пут Посланика, мир над њим. Они су објединили корист себи и другима и они су ти који себе и друге употпуњују.

Казао је, у стиховима, учењак Абдул-Азиз Ен-Нецди: „На теби је да се потрудиш да научиш Аллахов говор, јер је он уштеђевина на Дан кад ће посетити праменови, и говор Посланика, мир над њим, такође, јер ће он, са Аллаховом Књигом, доћи као заговарач за тебе.“

⁷⁹ Бележи Бухари.

⁸⁰ Бележи Бухари и Ет-Тирмизи.

Коментар хадиса:

Прво: подучавање кур'анском знању је фарз-кифаје, што значи да ако једна скупина обави ову дужност, спада обавеза са осталих, а ако је нико не би извршио сви би били грешни.

Друго: онај који обједини стицање кур'анског знања и подучава друге Кур'ану, употпуњује и себе и друге, обједињује личну и прелазну корист. Казао је Узвишени: *А ко говори лепше од онога који позива Аллаху, који добра дела чини и који говори: "Ја сам доиста муслиман!"* (Кур'ан, Фуссилет, 33.)

Позив тј. мисионарство у Аллахову веру обухвата више ствари, а једна од њих је подучавање Кур'ану.

Треће: стицање знања о правилима учења Кур'ана је похвално обичним муслиманима, а обавеза је онима који подучавају Кур'ану и који предводе људе у молитви, зато што се они налазе на одговорним местима и пример су другима, и не би смели да пропусте ову Посланикову, мир над њим, праксу, којег су узимали људи од својих претходника, као што нам то преноси часни следбеник Зејд ибн Сабит, Бог био задовољан са њим.

Четврто: не значи нужно да је онај који подучава учењу Кур'ана вреднији од учењака, јер су они, на које се мисли у хадису, били учењаци, који су више бринули о спознаји значења кур'анских одломака него што су бринули о заради они који су дошли после њих.

Пето: ако муслиман није у стању да се подучава Кур'ану, нити да га учи напамет, али је у стању да троши иметак на скупове Кур'ана или да се брине о хафизу Кур'ана, његово стање је попут онога који опреми борца

на Аллаховом путу, како је потврђено у предаји од Зејда ибн Халида Ел-Џухенија да је Аллахов Посланик, мир над њим, казао: „Ко опреми борца на Аллаховом путу као да се и сам бори, а ко се брине за породицу борца на Аллаховом путу као да се и сам бори.“⁸¹

Шесто: следбеници, Бог био задовољан са њима, су од Посланика, мир над њим, учили кур'анске одломке и њихова значења, као што је пренето од Ебу Абдуррахмана Ес-Сулемија, Аллах му се смиловао, да је казао: „Причали су нам они који су нас подучавали Кур'ану: Осман ибн Аффан, Абдуллах ибн Мес'уд и други, Бог био задовољан са њима, када би научили десет одломка од Посланика, мир над њим, да не би прелазили на нових десет, све док не би спознали шта се налази у тим ајетима од знања и дела, и рекли су: „Научили смо Кур'ан, знање и рад по том знању заједно.“ Предаја обухвата, такође, и оне које подучавају друге значењем Кур'ана, његовом тумачењу и прописима.

Седмо: у хадису је важна порука да је знање пре речи и дела, и зато је учењак Бухари назвао једно поглавље у његовом Сахиху „Поглавље: знање пре речи и дела“ због речи Аллаха Узвишеног: *Знај да нема другог божанства који заслужује да се обожава мимо Аллаха.* (Кур'ан, Мухаммед, 19.) Почетак одломка је знање.

Осмо: у хадису је важна порука учењаку да користи другима сходно ономе што га је Аллах научио од знања. Учењак је онај који подучава људе ономе што они не знају.

⁸¹ Бележи Бухари и Муслим.

Девето: казао је учењак Ибнул Џузеј, Аллах му се смисловао: „Ко остави хифзање (памћење) Кур'ана, не би требао да буде предводник у Аллаховој вери.“

**Двадесет и други хадис: Високо место учача
Кур'ана макар били и робови**

Преноси Нафи'а ибн Абдил-Хариса да је срео Омера ибн Хаттаба у 'Усфану, а Омер, Бог био задовољан са њим, га је поставио за намесника у Мекки.

Казао му је Омер: 'Кога си оставио као замену над становницима долине?' Па је казао: 'Као замену сам над њима оставио Ибн Ебза.' Казао је: 'А ко је Ибн Ебза?' Па је казао: 'Један човек од наших ослобођених робова.' Па је казао Омер: 'Као замену над њима си оставио ослобођеног роба?' Па је казао: 'Он је уистину учач Аллахове Књиге и познавалац наследног права и судија.' Па је Омер, Бог био задовољан са њим, казао: 'Заиста је ваш Посланик, мир над њим, још раније казао: „Заиста Аллах овом Књигом неке људе уздиже а друге понизује.“⁸²

Значење појединих речи:

'Усфан – место које се налази између Мекке и Медине удаљености једног дана хода, што одговора осамдесет километара.

Становници долине(Ехлул-Вади)- становници Мекке, јер је „Вади“, долина, једно од имена Мекке. Казао је Узвишени Аллах у Кур'ану: ... *у долини у којој се ништа не сије.* (Кур'ан, Ибрахим, 37.)

Користи из хадиса:

Прва корист: речи: „Заиста Аллах овом Књигом неке људе уздиже“ упућују да знање повећава углед, подиже степене и уздиже учача Кур'ана, и његов положај одређује Узвишени Аллах, Једини. Кога Аллах уздигне нико га не може понизити, па макар био роб од робова, а кога Аллах понизи нико га не може уздићи, па макар био угледног рода и племена.

⁸² Бележи Муслим и Ахмед.

Друга корист: речи: „**Заиста Аллах овом Књигом неке људе уздиже**“ упућују на то да онај који буде радио по Кур'ану, веровао у оно што је Кур'ан обавестио, практиковао његове наредбе, клонио се његових забрана, следио његову упуту, понашао се у складу са кур'анским моралом који је у потпуности благословљен, таквог ће Аллах Узвишени уздићи и на овом свету и на будућем.

Казао је хафиз Ибн Хаџер Ел-Ескалани: „Уздизање положаја упућује на благодат која захтева много добрих дела, која уздижу положаје и степене. Она обухвата узвишено место и угледан положај на овом свету, а на будућем узвишене рајске степене. Казао је Узвишени Аллах: *Аллах ће на високе степене уздигнути оне међу вама који верују и којима је дато знање.* (Кур'ан, Ел-Муцадела, 11.)

Трећа корист: речи: „**а друге понизује.**“ Указују да онај ко се окрене од учења Кур'ана и рада по њему, не верујући у њега и не судећи по њему, Аллах ће га понизити на овом свету и на будућем. Казао је Узвишени Аллах: *А онај ко окрене главу од Књиге Моје, тај ће тешким животом живети и на Судњем дану ћемо га слепим оживети.* (Кур'ан, Та-Ха, 124.)

Четврта корист: речи „**Он је уистину учач Аллахове Књиге и познавалац наследног права и судија**“ указују да наши добри претходници нису били само учачи Кур'ана и нису се само тим задовољавали. Не, него су се подучавали вери и разним наукама. Такав би требао да буде хафиз Кур'ана (онај који је научио цео Кур'ан напамет), да се подучи Аллаховој вери и да се не огранчива само на науку о врстама учења Кур'ана. Ко прочита биографије највећих учача Кур'ана видеће да су били стручњаци у свим шеријатским областима.

Пета корист: хадис указује да ослобођени роб може да буде судија, осим уколико је у власништву његовог власника, тада му је обавезна његова дозвола. Судија мора да буде слободан, јер ако буде у ропству и не буде ослобођен, биће заузет служењем власника. Чак му ни ходочашће Мекки (хаџ) није обавезан све док се не ослободи, због речи Аллаховог Посланика: „**Ако било који роб обави хаџ (ходочашће Мекки), а затим буде ослобођен, обавеза му је да понови хаџ**“.⁸³

⁸³ “Коментар Сунена Ибн Маџе”, учењак Абдул-Азиз Ер-Раџихи.

Двадесет и трећи хадис: Ехлул-Кур'ан (они који Кур'ан уче, разумеју и по њему живе) су Аллахова посебна створења

Преноси се од Енеса, Бог био задовољан са њим, да је Аллахов Посланик, мир над њим, рекао: „**Заиста Аллах има Своја посебна створења међу људима.**“ **Па је речено: „Ко су они, Аллахов Посланиче?“ Казао је: „Ехлул-Кур'ан (они који Кур'ан уче, разумеју и по њему живе), они су Аллахова посебна створења.**“⁸⁴

Значење појединих речи:

„Ехлул-Кур'ан“ – они који су га научили напамет и раде по њему,

„Аллахова посебна створења“ – Аллахови штићеници, посебна скупина људи.

Сажетак:

Ехлул-Кур'ан су они који брину о Кур'ану, који га чувају, читају онако како је објављен, раде по њему, сматрају дозвољеним оно што је у њему дозвољено а забрањеним оно што је у њему забрањено, који иду његовом упутом и који су се окитили његовим моралом. То су Ехлул-Кур'ан вековима, из генерације у генерацију, и то су штићеници Милостивог Аллаха.

Говорио је Малик ибн Динар, Аллах му се смиловао: „О, ви који носите Кур'ан, шта је Кур'ан посијао у ваша срца? Заиста је Кур'ан пролеће за вернике, као што је киша пролеће земљи. Киша се спушта са неба на Земљу и падне на неплодно тло, па из

⁸⁴ Бележе Ахмед и Ен-Несаи. Учењак Албани га је оценио веродостојним.

ње израсте прекрасно растиње. Не смета му прљавштина тог места да проклија, израсте и озелени и да плени пажњу својом лепотом. Па, ви који носите Кур'ан, шта је он засадио у ваша срца?“

Говорили смо у коментару седмог хадиса о вредностима онога који ради по Кур'ану.

**Двадесет и четврти хадис: Вредност учача Кур'ана
када уђе у Рај**

Преноси се од Абдуллаха ибн 'Амра да је рекао: **„Рекао је Аллахов Посланик, мир над њим: „Рећи ће се учачу Кур'ана на Судњем дану: „Учи и пењи се, учи лепо и правилно, као што си и на оном свету учио, јер уистину је твоје место код последњег одломка којег проучиш.“⁸⁵**

Користи из хадиса:

Прва корист: речи Посланика, мир над њим: **„Рећи ће се учачу Кур'ана на Судњем дану.“** То је особа која је стално и непрекидно повезана са Кур'аном, јавно и тајно. Када се у арапској терминологији користи израз „сахиб“, „узети за сахиба“ тј. пријатеља, то указује на константно дружење и контакт.

Друга корист: речи Посланика, мир над њим: **„И пењи се“**, императив глагола пењати се, а значе: „Пењи се на своје место, степен по степен.“

Трећа корист: речи Посланика, мир над њим: **„Као што си и на оном свету учио“**, указују да је овај свет њива будућег света, па ко лепо засади на овом свету, лепе плодове ће пожњети на будућем свету.

Четврта корист: речи Посланика, мир над њим: **„Јер уистину је твоје место код последњег одломка којег проучиш.“** Место учача Кур'ана у Рају је сходно учењу броја одломака. Дошло је у предаји од Аише, Бог био задовољан са њом, да је број ајета у Кур'ану подударан са бројем степена у Рају, па ко употпуни учење целог Кур'ана зарадиће све рајске степене, а ко проучи неке његове делове добиће степене сходно томе.

⁸⁵ Бележи Ахмед, Ет-Тирмизи, Ебу Давуд, Ен-Несаи. Учењак Албани га је оценио веродостојним.

На основу реченог, награда се завршава онде где се учење Кур'ана заврши.

Казао је хафиз Ибн Хаџер: „Закључујемо из хадиса да неће постићи ову најузвишенију награду осим онај који научи цели Кур'ан, усаврши и употпуни његово учење, као што му и приличи.“

Пета корист: хадис обухвата и онога који проучи Кур'ан, устрајава на његовом учењу и понаша се у складу са Кур'аном речима и делима, па макар и не запамтио цели Кур'ан спољашњим делом срца. Али, свакако да је хафиз Кур'ана у предности над другима, јер је спојио: памћење и учење Кур'ана.

Шеста корист: речи Посланика, мир над њим: „**Јер уистину је твоје место код последњег одломка којег проучиш,**“ указују да се верници, у односу једни према другима, одликују различитим веровањем, и да нису сви истог веровања. То је учење следбеника Посланикове, мир над њим, праксе и заједнице.

Седма корист: изражавање похвале исправног учења Кур'ана. Аллах да награди учењака Сан'анија због његових речи које је исказао у стиховима:

Он је Онај који сретнима и правовернима у сваком времену срећу и успех повећава. А Његове речи су увек слатке. И Његови одломци су увек актуелни. И целог твог живота не могу се кур'анске поруке исцрпити. У њему је упута за све светове и милост. У њему се налазе многе науке и добра дела.

**Двадесет и пети хадис: Вредност хафиза (оног који
цео Кур'ан научи напамет) Кур'ана и велике
награде које ће добити**

Преноси се од Бурејде, Бог био задовољан са њим, да је казао: „Седео сам код Посланика, мир над њим, па сам га чуо како каже: „Заиста ће на Судњем дану Кур'ан доћи ономе ко га је учио у лику бледог младића, након што му се распукне гроб, па ће му рећи: „Познајеш ли ме?“ Па ће овај рећи: „Не познајем те.“ Па ће Кур'ан рећи: „Ја сам твој друг Кур'ан, због којег си био жедан при жегама, и због којег ноћу ниси спавао, а заиста сваки трговац иде за својом трговином, а ти уистину данас идеш за потпуном трговином, па ће му власт бити дата у десну руку, а вечност у леву, а на главу ће му се ставити круна достојанства, а његови родитељи ће бити огрнути плаштом коме на овом свету ништа није равно, па ће рећи: „Због чега нам је ово обучено?“ Па ће им бити речено: „Зато што је ваше дете научило Кур'ан.“ Затим ће њему бити речено: „Учи и пењи се рајским степенима и собама“, и он ће се пењати све док учи, било то учење брзо или умерено.⁸⁶

Користи хадиса:

Прва корист: у речима Посланика, мир над њим: „Заиста ће на Судњем дану Кур'ан доћи ономе ко га је учио у лику бледог младића, након што му се распукне гроб“, налази се потврда проживљења и награђивања после смрти.

Друга корист: речи Посланика, мир над њим: „у лику бледог младића.“ Када наступи Судњи дан, Аллах Узвишени ће претворити добра дела од учења Кур'ана у

⁸⁶ Бележи Ахмед и Ибн Маџе. Учењак Албани га је оценио веродостојним.

створење које хода, које ће се заузимати за оне који су учили Кур'ан, тражиће за њих од Аллаха и бити им посредник.

Трећа корист: рекли су учењаци у значењу речи Посланика, мир над њим: „**У лику бледог младића,**“ то је онај коме се боја и тело мењају због неког узрока као што је болест или пут или нешто слично томе, и као да он долази у овом облику да би био сличнији овосветском стању онога који га је учио. Или као скретање пажње њему да је Кур'ан на Судњем дању промењиве боје онако како је он на овом свету био зато што се стално дружио са њим, да би достигао коначни циљ и највише степене.

Четврта корист: речи Посланика, мир над њим: „**Ја сам твој друг Кур'ан, због којег си био жедан при жегама, и због којег ноћу ниси спавао**“ указују на стање Ехлул-Кур'ана, на њихово стрпљење на читању, памћењу, учењу, као и на стрпљењу на ономе што их задеси од жеђи, глади, сиромаштва и другог.

Пета корист: речи Посланика, мир над њим: „**заиста сваки трговац иде за својом трговином, а ти уистину данас идеш за потпуном трговином.**“ На Судњем дану ће свако доћи са оним са чиме је трговао на овом свету, а трговина оног који се дружио са Кур'аном ће бити посебна у односу на све остале.

Шеста корист: речи Посланика, мир над њим: „**па ће му власт бити дата у десну руку**“ тј. његова власт, палате и дворови у Рају, „**а вечност у леву**“, тј. у њему ће вечно боравити и никада неће из њега изаћи, „**а на главу ће му се ставити круна достојанства,**“ тј. из почести и поштовања зато што је био хафиз (онај који је

научио цео Кур'ан напамет) Аллаховог Говора, Слављеног и Узвишеног.

Седма корист: речи Посланика, мир над њим: „а његови родитељи ће бити огрнути плаштом коме на овом свету ништа није равно, па ће рећи: „Због чега нам је ово обучено?“ Па ће им бити речено: „Зато што је ваше дете научило Кур'ан.“ Указују да се вредност оног који се дружи са Кур'аном преноси на његову породицу уопштено, а посебно на његове родитеље.

Осма корист: говор Посланика, мир над њим: „и он ће се пењати све док учи, било то учење брзо или умерено“. Можда ће неко упитати: Како то, када је брзо учење забрањивао племенити следбеник Абдуллах ибн Месу'уд, Бог био задовољан са њим, и други искрени следбеници, и то је омражено код њих?

Одговор: Нема противречности између овог хадиса и става искрених следбеника по питању брзог учења Кур'ана. Овосветски прописи се разликују од оносветских прописа, па, ако је брзо учење покуђено на овом свету, на будућем је дозвољено, баш као што је ношење злата забрањено на овом свету мушкарцима народу Мухаммеда, мир над њим, али ће им на будућем бити дозвољено и биће једна од рајских благодати.

Девета корист: Овај хадис је у литерарној форми исказао учењак Шатибији, Аллах му се смиловао, који су до нас пренети повезаним ланцем преносилаца. Каже учењак Шатиби:

Заиста је Аллахова Књига најбољи заговорник, највеће богатство које дарује велики углед.

*Најбољи саговорник чија прича никад не досади,
сталним повратком само повећа лепоту.*

*И када младић уђе у своје тмине гроба, сресће га у
њему као светло, правећи му угодни боравак.*

*Биће му тамо заговарач и његова башта,
због ње ће бити у највишем друштву.*

*Тражиће Аллахово задовољство за свог вољеног, због
тога пожурити дружењу са Кур'аном.*

*О, ти који непрекидно учиш Кур'ан, стално се
дружиш и по њему увек часно поступаш.*

*Пријатно и угодно ти било, а твојим родитељима,
одећа која сија од круне и украса.*

*Шта мислите о вашем сину и његовој награди, то су
Аллахови одабраници, елита и предводници.*

*Добročинитељи, стрпљиви, богобојазни, због њиховог
труда Кур'ан нам је дословно пренет.*

*На овом свету живи лепог понашања, све лепиших
особина, замени овај свет за узвишени будући свет.*

*Аллах да награди наше великане, који су нам пренели
Кур'ан непогрешиво и повезано.*

Двадесет и шести хадис: Племенито понашање према учачима Кур'ана, њихово поштовање, цењење и избегавање њиховог узнемиравања

Преноси се од Ебу-Мусаа Ел-Еш'арија, Бог био задовољан са њим, да је рекао: „Рекао је Аллахов Посланик, мир над њим: „**Заиста је од поштовања Аллаха племенито понашање према седом муслиману, и ономе ко носи Кур'ан а који у њему не претерује нити га запоставља, и племенито понашање према праведном владару.**“⁸⁷

Користи хадиса:

Прва корист: хадис подстиче поштовање и вредновање оних који су стално уз Кур'ан и њихово издвајање у односу на друге, као што се преноси од Цабира ибн Абдуллаха, Бог био задовољан са њима, да је Посланик, мир над њим, стављао у једне погребне чаршафе по два човека од погинулих на Ухду и питао: „Који је од њих више учио Кур'ан?“, па када би му се показало на једног од њих он би га ставио напред и казао: „Ја сам им сведок на Судњем дану“, а потом би наредио њихово укопавање, заједно са њиховом крвљу. Они нису купани, нити им је клањана ценаза.“⁸⁸ Поштовање човека је, стога, сходно његовој вредности и способности.

Друга корист: један од видова поштовања носиоца Кур'ана јесте да се човек клони његовог узнемиравања, речима и делима.

⁸⁷ Бележи Ебу Давуд и Ел-Бејхеки, а учењак Албани га је оценио добрим.

⁸⁸ Бележи Бухари.

Трећа корист: један од видова поштовања носиоца Кур'ана је, такође, борба против оних који се боре против њих, и њихово неспомињање осим по добру.

Четврта корист: интересовање за стање носиоца Кур'ана, њихово обвеселавање и помагање сиромаша међу њима је од видовог њиховог поштовања.

Пета корист: од поштовања носиоца Кур'ана је дати им предност на скуповима, због њиховог знања и година. Тако је поступио вођа правоверних, Омер ибн Хаттаб, Бог био задовољан са њим, са Ибн Аббасом, Бог био задовољан са њим, како нам је пренесено од Сеид ибн Цубејра, од Ибн Аббаса да је казао: „Уводио ме је Омер заједно са учесницима Бедра, али су неки од њих у себи нешто осетили, и рекли: „Због чега уводи овога са нама, а ми имамо синове као што је он?“ Тада је Омер одговорио: „Он је тај којег познајете.“ Позвао га је, дакле, седмог дана и увео заједно са њима. Каже Ибн Аббас: „Ја нисам видео другог разлога што ме је позвао изузев да им нешто покаже. „Шта кажете о речима Узвишеног: *Када Аллахова победа и помоћ дођу?*⁸⁹, упитао је. Неки су од њих одговорили: „Наређено нам је да Аллаху захваљујемо и да од Њега опрост тражимо када победимо и када нам помоћ дође.“ Други су ћутели, не рекавши ништа. Тада се он (Омер) обратио мени и упитао ме: „Да ли и ти то тврдиш, сине Аббасов?“ „Не“, одговорио сам. „Шта кажеш ти?“ упитао је. „То је крај живота Аллаховог Посланика, мир над њим, о којем га је обавестио речима: „Када Аллахова помоћ и победа дођу...“, то је знак твога краја, па, стога: „Величај

⁸⁹ Кур'ан, Ен-Наср, 1.

Господара свога, хвалећи Га, и моли Га да ти опрости, Он је увек покајање примао!“ „Ја не знам ништа другачије од тога осим што ти кажеш!“, рече Омер.⁹⁰

Шеста корист: речи Посланика, мир над њим: „**који у њему не претерује**“ указују да постоји скупина људи која претерује и прекорачује границе тражења у знању и раду по знању.

Седма корист: од претеривања у односу са Кур'аном је говор неких људи: „Само по Кур'ану радимо, дозволили смо дозвољено, забранили смо забрањено, и не радимо по суннету (Посланиковој, мир над њим, пракси).“ Себе су назвали „Кур'анијуни“, и они су скупина залуталих, лажљиваца и незналица. На њих и њихове следбенике нас је упозорио Посланик, мир над њим, у хадису којег преноси Микдам ибн Ма'дин Јекриб да је казао: „**Забранио је Посланик, мир над њим, на дан Хајбера неке ствари, а затим је казао: „Бојим се да ће неко од вас да ме сматра лажовом, наслоњен на свој кревет, када чује мој хадис рећи ће: „Држите се овога Кур'ана, па шта нађете у њему да је дозвољено то дозволите, а шта нађете у њему да је забрањено то забраните. А, заиста, оно што забрани Аллахов Посланик, исто је као да га је Аллах забранио.**“⁹¹

И такође од Абдуллаха ибн Мес'уда, Бог био задовољан са њим, се преноси да је казао: „Аллах је проклео жене које се баве тетовирањем, и оне које траже да се тетовирају, затим оне које чупају длаке са обрва, и оне које праве уметне размаке међу зубима ради лепшег изгледа, дакле оне које мењају лик који је створио

⁹⁰ Бележи Бухари.

⁹¹ Бележе Ахмед, Ебу Давуд и Ет-Тирмизи.

Узвишени Аллах. Та вест је дошла до жене из племена Бену Есед по имену Умму Ја'куб, па је дошла и упитала је Абуллаха: „До мене је дошло да проклињеш ту и ту“, па је казао: „А шта је мени, па да не проклињем онога кога је проклео Аллахов Посланик, мир над њим?! То се налази и у Аллаховој Књизи.“ Она му потом рече: „Тако ми Аллаха, прочитала сам цели Кур'ан, али то нисам нашла.“ Абдуллах тада рече: „Тако ми Аллаха, да си га прочитала (пажљиво), нашла би то сигурно: **Оно што вам Посланик да (или нареди) – то узмите, а оно што вам забрани оставите!**“⁹² Затим она рече: „Али нешто од тога ја ево сад могу видети и на твојој жени!“, а Абдуллах јој одговори: „Иди и погледај.“ Отишла је и погледала, и видела да нема ништа од тога, па јој он рече: „Да је тога било на њој не бисмо били заједно!“⁹³

Осма корист: Од претеривања спрам Кур'ана је претеривање у начину учења и изражавању исходишта харфова и прелажење граница у том погледу („те'асуф“). Аллах да награди учењака Ебу Амра Ед-Данија, Аллах му се смиловао, када је казао: „Није правилно учење Кур'ана у претераном померању језика, искривљавању уста, савијању вилице, прегласном учењу, продуженом атрактивном учењу, краћењу прописаних дужина, гушењу прописаних гуна, непрописном изговарању слова ра, при чему се губе његова својства, одсуство природног учења, неприсутности срца и слуха. Не, него учење Кур'ана треба бити лако, са укусом, пријатно, без гужвања у изговору, уз поштовање правила исходишта слова и њихових својстава, без претварања и стегнутог учења, сагласно са природом Арапа и оних који течно и

⁹² Кур'ан, Ел-Хашр, 7.

⁹³ Бележи Бухари.

граматички исправно говоре, на један од дозвољених начина учења Кур'ана.“

Казао је Ебул Хасан Сафакаси: „Учењаци, који су били специјализирани у области теџвида, изговарали су Кур'ан повезано, лако, угодно, без претварања и стегнутог учења, без прејаког тона. То су постигли константном праксом и учењем од учењака у области науке о учењу Кур'ана.“

Казао је Сахави у стиховима:

*О, ти који жудиш за учењем Кур'ана, и желиш да
будеш од највећих носиоца Кур'ана,*

*Немој мислити да је правилно учење Кур'ана
претеривање у дужини, нити учење без дужине,*

*Нити је правилно учење Кур'ана учење хемзета са
тешдидом после дужине, нити изговарање слова
попут пијанца,*

*Нити да хемзе изговараш мучно, па да, услед
гнушања, побегне онај који те слуша,*

*Слово има своју меру па је не прелази, и немој
упропастити његову уравнотеженост.*

Девета корист: Од претеривања са Кур'аном јесте узимање новца за његово подучавање, тако да је постало стање код неких учача Кур'ана који имају високе дипломе да неће да приме ученика осим уз новчану накнаду. Такође, неки од њих праве разлику између земаља, једна је цена за ученика из заливске земље, а друга је цена за ученика из западних арапских земаља. Нема снаге и моћи осим код Аллаха.

Десета корист: Један од видова претеривања са Кур'аном јесте и запостављање подучавања ученика начину учења Кур'ана због тога што немају новца да плате, или због њихове немогућности да плаћају месечну или двомесечну чланарину. Ово су методе и особине глупака и покварењака које могу да се нађу код неких учењака и оних који воде скупове Кур'ана, и ово су трговци Аллаховом Књигом, који су је узели за робу којом намирују своје потребе, да нас Аллах сачува од тога. Нема сумње да такви потпадају под речи Узвишеног Аллаха: *Они који скривају оно што је Аллах у Књизи објавио и то замењују за нешто што мало вреди - они у трбухе своје не трпају ништа друго до оно што ће их у ватру довести; на Судњем дану Аллах их неће ни ословити, нити ће их очистити - њих чека патња несносна.* (Кур'ан, Ел-Бекара, 174.)

Једанаеста корист: Запостављање Кур'ана је остављање рада по њему, и непоштовање његових граница. Казао је Узвишени Аллах: *Неки од следбеника Књиге читају је онако како је објављена; они у њу верују.* (Кур'ан, Ел-Бекара, 121.)

Рекли су Ибн Мес'уд и Ибн Аббас, Бог био задовољан са њима, у вези са речима Узвишеног Аллаха *читају је онако како је објављена*, следе је потпуним слеђењем, дозвољавају дозвољено, забрањују оно што је забрањено, и не искривљују њена значења.

Дванаеста корист: један од видова запостављавања Кур'ана је удаљавање од његовог учења. Казао је учењак Ибну-л-Кајјим, Аллах му се смиловао: „Неколико је врста удаљавања од Кур'ана:

Прва врста: избегавање слушања, веровања и необраћање пажње на њега.

Друга врста: избегавање рада по Кур'ану и необзирање на његове дозволе и забране, па макар га читао и веровао у њега.

Трећа врста: избегавање суђења и пресуђивања по њему у основама вере и њеним гранама и веровање да он не користи уверењу и да су његови докази изражајног карактера који не достижу степен знања.

Четврта врста: избегавање разумевања, схватања и спознаје оног што Аллах жели од њега.

Пета врста: избегавање лечења Кур'аном и тражење лека у њему од свих болести срца, када особа напушта лечење њиме и тражи лека у нечему другом мимо њега.

Све ове врсте улазе у речи Аллаха Узвишеног: *Посланик је казао: "Господару мој, народ мој овај Кур'ан избегава!"*⁹⁴ Неки облици избегавања су мање опасни у односу на друге и обратно.

Четврто поглавље: О подстицају чувања Кур'ана и његовог понављања

Двадесет и седми хадис: Чување Кур'ана и његово понављање

Преноси се од Ебу-Мусаа Ел-Еш'ари, Бог био задовољан са њим, да је Посланик, мир над њим, казао: „**Чувајте Кур'ан, тако ми Онога у чијој је руци моја душа он се брже заборавља него што се камила ослободи онога чиме је свезана.**“⁹⁵

⁹⁴ Кур'ан, Ел-Фуркан 30.

⁹⁵ Мутефекун алејхи.

Преноси се од Ибн Омера, Бог био задовољан са њима, да је Аллахов Посланик, мир над њим, казао: **„Пример онога ко зна Кур'ан напамет је као пример онога који поседује свезану камилу: ако је буде чувао држаће је, ако је пусти отићи ће.“**⁹⁶

Значење појединих речи:

Речи Посланика, мир над њим, **„Чувајте Кур'ан“** значе: „Устрајте на његовом памћењу, понављању и сузбијању лењости када је у питању обнављање Кур'ана“.

Његове речи, мир над њим, **„Чиме је свезана“** тј. уже којим се камила веже.

Речи Посланика, мир над њим, **„Он се брже забораваља“**, значе одвајање, ослобађање од нечега.

Прва корист: Подстицај на чување Кур'ана његовим памћењем, континуираним читањем, и упозорење на опасности његовог напуштања и небриге, чиме се излаже његовом заборавању и остављању рада по Кур'ану, а то је један од највећих греха.

Друга корист: казао је Ибн Хаџер, Аллах му се смиловао: „Учење Кур'ана и његово континуирано читање сличи везивању камиле из страха од њеног губљења: Кур'ан ће бити сачуван ако се о њему непрекидно брине, баш као што ће се камила сачувати уколико буде свезана за поводац. Навођење камиле као пример је због тога што је она, од свих животиња, највише склона губљењу и удаљавању, и што је њено проналажање врло тешко.“

⁹⁶ Мутефекун алејхи.

Трећа корист: казао је Суфјан ибн 'Ујејне: „Омражени заборав, онај који је грех, јесте остављање рада по Кур'ану, а не природни, људски заборав појединих одломака, након што човек научи Кур'ан напамет и ради сходно томе. И Посланику, мир над њим, се дешавао природни, људски заборав, као што каже Узвишени Аллах: *Ми ћемо те научити да изговараш на ништа нећеш заборавити, осим онога што ће Аллах хтети.* (Кур'ан, Ал-'Ала, 6-7.)

Четврта корист: Казао је учењак Селман, Аллах му се смиловао: „Три су угодна путовања њиховим путницима, захтевају памћење, учење и разумевање: Књига Свемогућег Аллага, затим збирке хадиса Бухари и Муслим.“

Пета корист: Казао је Ебу Убејде: „Што се тиче оног који чува хифз (памћење) Кур'ана, истрајава на његовом учењу, али га заборавност надвлада, на таквог се не односи наведени пропис.“

Двадесет и осми хадис: Чување Кур'ана ноћу и дању, у супротном, Он ће се заборавити

Преноси се од Ибн Омера, Бог био задовољан са њима, да је казао: „Казао је Посланик, мир над њим: *“Када онај који зна Кур'ан напамет клања ноћу и дању сетиће га се, а ако то не ради заборавиће га.”*⁹⁷

Појашњење:

⁹⁷ Хадис се налази у две најпознатије хадиске збирке.

У овом хадису налази се подстицај на чување Кур'ана ноћу и дању, у супротном, онај који не буде тако поступио, са протоком времена ће га заборавити. Казао је Хасан Ел-Басри: „Каже вођа правоверних, Осман ибн Аффан, Бог био задовољан са њим: „Да су наша срца чиста не би се заситила Говора нашег Господара. Ја презирем дан у коме не бих гледао у Кур'ан.“

Осман, Бог био задовољан са њим, је убијен у часу када је Кур'ан био у његовој руци, а његова крв је капнула на одломак Узвишеног Аллаха: ***Па, ако буду веровали у оно у шта ви верујете, на Правоме су путу; а ако главе окрену, они су онда само инације и Аллах ће те сигурно заштитити од њих, јер Он све чује и све зна.*** (Кур'ан, Ел-Бекара, 137.)

А што се тиче хадиса о жестокој претњи ономе који научи Кур'ан, а затим га заборави, у коме се наводи да ће осакаћен срести Аллаха, и слично томе, ти хадиси нису веродостојни. Највећи губитак за онога коме Аллах подари памћење целог Кур'ана, којег одликује хифзом (памћењем-чувањем) и ужитком његовог учења, којем просветли лице и срце кур'анским светлом јесте узимање Кур'ана од њега, због његовог немара и лењости. Овакав је прави несрећник, а нема снаге и моћи осим код Аллаха.

О овоме сам писао у посебном делу *Хифзуд-дурар минел ајати вес-сувер*, где сам казао: „Четврти део: начини обнављања Кур'ана“.

Прво: Чврсто везивање за одређено време у којем обнављаш Кур'ан. Не одвајај се од њега никада, као што се четвртак и петак не одвајају један од другог.

Друго: Обнављање Кур'ана на потврђеним молитвеним суннетима. На пример: научену страницу

изјутра понављати на четири реката подневног суннета пре обавезне молитве, на два реката после подневске обавезне молитве, на два реката после предвечерње обавезне молитве и на два реката после вечерње обавезне молитве. Дакле, укупно десет реката. Ако на сваком рекату проучиш научену страницу два пута (то је дозвољено), то је укупно двадесет пута. Такође, на овај начин обједињујеш два богослужења: молитву и учење Кур'ана.

Трећи начин: Обнављање Кур'ана на ноћној молитви, клањајући једанаест, тринаест или двадесет један рекат, сходно могућностима.

Корист: Дозвољено је молитвене суннете клањати седећи, без обзира да ли је особа у могућности клањати стојећи или није. Ово је потврђено од Посланика, мир над њим.

Четврти начин: Обнављање Кур'ана преслушавањем код више учењака. На пример, код једног учењака преслушавање сваког дана, а код другог једанпут недељно.

Пети начин: Обнављање Кур'ана учењем целог Кур'ана у континуитету, на следећи начин: ако је особа научила део од суре Ел-Бекаре до суре Ел-Маиде, почеће обнављање од суре Ел-Бекаре до суре Ел-Маиде, и неће учити суру Ел-Ен'ам, већ ће се опет вратити на суру Ел-Бекару и учиће закључно са суром Ел-Маиде. Када научи суру Ел-Ен'ам, онда ће и њу обухватити распоредом обнављања, и сваки пут када научи нову суру, и њу ће додавати свом програму обнављања.

Или на други начин: ако је учење започето од суре Ел-Бекаре, нећи прећи на следећу суру све док му памћење ове суре не буде чврст и темељит. Затим, на

исти начин обнављање суре Али-'Имран, и тако даље. Ово је посебно за оне који желе да науче цели Кур'ан.

Шести начин: Обнављање Кур'ана на интензивним курсевима.

Седми начин: Чврсто и темељито учење пет цузева: седи и понављај ових пет цузева током три месеца. Када се заврше три месеца, пређи на других пет цузева и тако редом.

Осми начин: Обавеза обнављања Кур'ана. Имајте дневни или недељни програм обнављања и никако не одступајте од њега, не смањујте и не повећавајте што је више могуће.

Девети начин: Мој савет теби, хафизе Кур'ана: када завршиш хифз (памћење) Кур'ана, понови његово учење пред истим или другим учењаком. Прочуи две, три, четири хатме (цео Кур'ан). Ово је најбољи начин утврђивања хифза, при чему ћеш сваког пута научити нешто ново што раније ниси знао.

Десети начин: Једна од најважнијих ствари које ће ти помоћи да устрајеш на обнављању Кур'ана и учвршћивању хифза Аллахове Књиге јесте твоја брига и настојање да стекнеш иџазу (могућност да подучаваш Кур'ану) са ланцем преносилаца до најбољег створења, Веровесника, мир над њим, и тиме си повезао своје име са његовим.

Двадесет и девети хадис: Шта треба рећи онај коме је учињено да заборави одломак или поглавље

Преноси се од Ибн Мес'уда, Бог био задовољан са њим, да је казао: „Казао је Аллахов Посланик, мир над њим: **„Нека нико од вас не каже: „Заборавио сам тај и тај одломак,“ већ је учињено да буде заборављен.**“⁹⁸

Од Ибн Мес'уда, Бог био задовољан са њим, се такође преноси да је казао: „Чуо сам Аллаховог Посланика, мир над њим, да каже: **„Није лепо човеку да каже: „Заборавио сам неко поглавље тако и тако“, или: „заборавио сам неки одломак тако и тако“, већ је учињено да заборави.**“⁹⁹

⁹⁸ Хадис се налази у две најпознатије хадиске збирке.

⁹⁹ Бележи Муслим.

Појашњење:

У овом хадису налази се покућеност говора: „Заборадио сам то и то поглавље“, који се превазилази говором: „Учињено је да заборавам“, и овај говор није покућен. Говор: „Заборадио сам тај и тај одломак“ је покућен зато што подразумева немарност спрема Кур’ана. Казао је Узвишени Аллах: *Докази Наши су ти долазили, али си их заборавао, па ћеш данас ти исто тако бити забораваљен.* (Кур’ан, Та-ха, 126.)

Казао је Кади Ел-Ијјад: “Прво, најпрече тумачење овог хадиса јесте критика стања оног ко научи Кур’ан, а затим се немарно односи према њему, све док га не заборави.”

Користи хадиса:

Прва корист: упута Посланика, мир над њим, његовом народу да говори лепе и пробирљиве речи и да напусти ружан говор, као што им је такву упуту показао у свим делима и целокупном понашању.

Друга корист: удаљавање од ружног и лошег изражавања је препрека да језик постане средство ружног и нападног говора које може напасти душу, и оно је препрека да се личност човека окити својством на које те речи указују. Због тога, многи људи практиковањем ружног говора доведу до тога да их значење таквог говора надвлада, па је зато Аллахов Посланик, мир над њим, превентивно забранио приписивање кривице заборава одломака себи, како изражајно, тако и по значењу.

Трећа корист: преноси се од Ибн Мусејјеба да је казао: “Нека нико од вас не говори: “мали Кур'ан” и “мала џамија” деминутивом. Кур'ан и џамија припадају Аллаху, а Он је Узвишен. Нека каже: “Кур'ан и џамија”.¹⁰⁰

Пето поглавље: О похвалности улепшавања гласа при учењу Кур'ана

Тридесети хадис: Побољшавање гласа и његово улепшавање при учењу Кур'ана колико је могуће

Преноси се од Ебу-Хурејре, Бог био задовољан са њим, од Посланика, мир над њим, да је казао: „Аллах ништа не слуша као што слуша Веровесника који мелодично учи Кур'ан.“¹⁰¹

Такође, од Ебу-Хурејре, Бог био задовољан са њим, да је казао: „Казао је Аллахов Посланик, мир над њим: „Није од нас ко Кур'ан не учи мелодично.“¹⁰²

Преноси се од Ел-Бера ибн 'Азиба, Бог био задовољан са њим, да је казао: „Казао је Аллахов

¹⁰⁰ Бележи Ебу Давуд.

¹⁰¹ Хадис се налази у две најпознатије хадиске збирке.

¹⁰² Бележи Бухари.

Посланик, мир над њим: „Улепшавајте Кур'ан својим гласовима.“¹⁰³

Појашњење: 'Није од нас', значи: не ради по нашој традицији и нашем начину.

Користи хадиса:

Прва корист: Рекли су учењаци да је похвално улепшати и украсити глас приликом учења Кур'ана, учити га исправно (по тертилу). Ово је један од суннета (праксе) Посланика, мир над њим, прве генерације муслимана, друге генерације муслимана, као што је потврђено од Бера', Бог био задовољан са њим, да је казао: „Чуо сам Веровесника, мир над њим, да је, на вечерњој молитви, учио поглавље: **Тако ми смокве и маслине,**¹⁰⁴ и никада нисам чуо лепши глас и учења од његовог.“¹⁰⁵

Такође, преноси се веродостојна предаја од Мухаммеда ибн Џубејра ибн Мут'има, а он од свога оца, Бог био задовољан са њима, у којој се наводи да је, пре примања Ислама, био заробљеник у Бици на Бедру, и свезан у џамију Аллаховог Посланика, мир над њим. Казао је: „Чуо сам Веровесника, мир над њим, како је, на предвечерњој молитви, учио поглавље Ет-Тур. Када је учио одломке: **Зар су они без Створитеља створени или су они сами себе створили?! Зар су они небеса и Земљу створили?! Не, него они неће да верују. Зар је у**

¹⁰³ Бележи Ахмед, Ебу Давуд, Ибн Маџе, Ед-Дарими. Учењак Албани га је оценио исправним.

¹⁰⁴ Кур'ан, Ет-Тин, 1.

¹⁰⁵ Бележи Бухарија и Муслим.

њих благо Господара твога, или, зар они владају?!¹⁰⁶
Осећао сам као да ми срце лети.^{”107}

У овом хадису налазимо како је Посланик, мир над њим, учио Кур’ан лепим гласом, као и помно слушање Мухаммеда ибн Џубејра ибн Мут’има оног што се учило, и дубоко размишљање о проученим ајетима.

Једна од особина учења Кур’ана нашег Веровесника, мир над њим, била је “тертил” тј. пажљиво, течно учење, како му је наредио његов Узвишени Господар у Кур’ану: ***и изговарај Кур’ан пажљиво.*** (Кур’ан, Муземил, 4.)

Преноси се веродостојна предаја од Муталеба ибн Еби Веда’ате Ес-Сехми, од Хафсе, Бог био задовољан са њом, да је казала, описујући кирает Веровесника, мир над њим: “Када би Посланик, мир над њим, учио суру, она би, иако краћа, због јасноће, правилног и лепог учења, изгледала дужа од неке суре која је по величини дужа од ње.”¹⁰⁸

Такође, Умму Селеме, Бог био задовољан са њом, је описала учење Веровесника, мир над њим, у предаји од Ја’ла ибн Мемлек, да је питао Умму Селеме, супругу Аллаховог Посланика, мир над њим, о каквоћи учења и молитви Веровесника, мир над њим, па је рекла: “Где сте ви, а где је његова молитва?” Затим је описала учење

¹⁰⁶ Кур’ан, Ет-Тур, 35-17.

¹⁰⁷ Бележи Бухари и Ахмед.

¹⁰⁸ Бележе Муслим и Ахмед.

Аллаховог Посланика, мир над њим, да је било јасно учење, слово по слово.”¹⁰⁹

Ебу-Бекр Искрени, Бог био задовољан са њим, је био од следбеника који су имали леп и тужан глас приликом учења Кур’ана, како је то потврђено од Аише, Бог био задовољан са њом, да јој је Аллахов Посланик, мир над њим, казао: **“Нареди Ебу-Бекру да предводи људима молитву.”** Па је рекла: „Рекох: „Он је тужан, осетљив човек. Када буде дошао на твоје место растужиће се, разнежиће се.“ А у другој предаји стоји: „Када буде дошао на твоје место расплакаће се, и неће моћи да учи.“¹¹⁰

Такође, владар правоверних, Омер ибн Хаттаб, Бог био задовољан са њим, је имао тужан и дирљив глас приликом учења Аллаховог Говора. Преноси се од Абдуллаха ибн Шедада ибн Хадија, Бог био задовољан са њим, да је казао: “Чуо сам јецање Омера ибн Хаттаба, а био сам у последњим редовима, док је учио:¹¹¹ **“Ја тугу своју и јад свој пред Аллаха износим, а од Аллаха знам оно што ви не знате” - рече он.**¹¹²

Ебу-Муса Ел Еш’ари је имао леп и пријатан глас док је учио Кур’ан, а његово учење је било разноврсно. Казао му је Посланик, мир над њим: **“Да си ме видео јуче док сам слушао како учиш. Дата ти је гласна жица од гласних жица Давидове породице.”**¹¹³

¹⁰⁹ Овај хадис бележе Ахмед, Ен-Несаи, Ет-Тирмизи и други.

¹¹⁰ Бележе Бухари и Муслим.

¹¹¹ Кур’ан, Јусуф, 86.

¹¹² Бележи Бухари.

¹¹³ Бележе Бухари и Муслим.

Касим ибн Селам наводи да је Ебу Осман Ен-Нехди казао: „Ебу-Муса Ел-Еш'ари нам је предводио молитву, никада нисам чуо мелодију, нити било шта лепше од његовог гласа.“¹¹⁴

Такође, Ибн Еби Шејбе и други преносе од Ебу Османа Ен-Нехди да је казао: „Клањао нам је предвечерњу молитву Ебу Мес'уд Ел-Бедри и учио је: „Реци: Он је Аллах – Један!“¹¹⁵, пожелео сам да је проучио суру Ел-Бекару његовим лепим гласом.“

Друга корист: од најузвишенијих благодати улепшавања гласа током учења Кур'ана јесте што Узвишени Господар слуша учача Кур'ана док га учи, као што је дошло у хадису: „**Аллах ништа не слуша као што слуша Веровесника који мелодично учи Кур'ан.**“¹¹⁵

Трећа корист: присуство анђела и њихово слушање учења Кур'ана. Преноси Ебу 'Абид са ланцем преносилаца од Усејда ибн Худајра да је једне ноћи учио поглавље Ел-Бекару, а поред њега је био свезан коњ, који се наједном узнемирио. Када је прекинуо учење, он се одмах смирио. Поново је почео да учи, а коњ се поново узнемирио. Још једном је престао да учи, а он се одмах смирио, да би се након новог почетка (учења) поново узнемирио. Он је одустао, а његов син Јахја је био близу коња, па се бојао да га коњ не удари. Након што га је преместио, подигао је главу према небу и видео је нешто што је већ нестајало. Када је свануло, испричао је Посланику, мир над њим, шта се десило, а он му је рекао: „**Учи, Ибн-Худајре, учи, Ибн-Худајре!**“

¹¹⁴ „Феваидул Кур'ан“.

¹¹⁵ Хадис се налази у две најпознатије хадиске збирке.

„Побојао сам се“, рекох, „да коњ не удари Јахју који је био близу њега, подигао сам главу и отишао до њега, па подигох главу ка небу, видео сам нешто слично тамном облаку на коме су се налазиле светиљке. Посматрао сам то све док се није удаљило толико далеко да га више нисам могао видети.“ „Знаш ли шта је то?“, упита ме Посланик. „Не“, одговорих. „То су анђели који су дошли да слушају твој глас. Да си наставио да учиш, они би тако остали до свитања, и људи би их гледали, а да се они уопште не би крили од њих.“, рече он“. А у другој предаји стоји: „Учио је у својој кући Кур'ан, а глас му је био леп“.

Преноси Абдур-Ррезак од Еби Абдур-Рахмана Ес-Сулемија да је казао: „Подстицао је Алија ибн Еби Талиб људе на коришћење мисвака, и говорио: „Када човек почне учити Кур'ан анђео се приближи како би слушао његово учење. Неће престати да му се приближава, све док не приближи своја уста његовим устима, и када год проучи неки одломак он допре до уста анђела.“

Четврта корист: најпознатији наши учењаци из области науке о учењу Кур'ана термилошки су разврстали учење Посланика, мир над њим, у три степена: *тахкик*, *тедвир* и *тертил*. Ова подела је прихваћена и пренета усмено, са колена на колена.

Пета корист: казао је Маверди, Аллах му се смиловао, у свом делу „Ел-Хавиј“: „Учење Кур'ана по дефинисаним, утврђеним мелодијама је забрањено уколико се таквим учењем не поштују својства слова, ако се додају или одузимају самогласници, непрописно крате или додају дужине, развлачење учења, развлачењем сакрије глас чиме се промени значење. Онај који овако учи је грешан, као и они који га слушају.

А уколико учењем са мелодијом не излази из оквира правила учења Кур'ана, такво учење је дозвољено, јер је то додатак улепшавања тона.

Преноси Касим ибн Селам од Енеса ибн Малика, Бог био задовољан са њим, да је чуо човека како учи Кур'ан са мелодијама које су људи увели, тј. такво учење није било познато првим генерацијама, па је презрио такво учење и забранио га.

Преноси Мустегфири да је Фадил ибн Ајад упитао о мелодичном учењу Кур'ана попут певања, па је казао: „Овакво учење су започели људи који су жудели за певањем, охалали је, и убацили су део певања у учење Кур'ана. Ако проуче двојица од њих Кур'ан, човек који је бољи, али чији глас их не одушевљава, и други, чији глас их опчињава, рекли би: „Како је лепо његово учење“, па и ако му такво учење не прелази његов гркљан.“

Казао је Ебу Убејд, од Јахје ибн Сеида, а он од Шу'убе: „Забранио ми је Ејјуб да преносим овај хадис: „Улепшавајте Кур'ан вашим гласовима.“ Ејјуб је презирао то што су људи узели овај хадис сматрајући га дозволом од Посланика, мир над њим, да уче Кур'ан уведеним, певачким тоновима, какви нису били познати у време Посланика, мир над њим. Због тога ми је забранио да преносим овај хадис.“

Такође, казао је Ебу Убејд: „Чуо сам да је Ебул Харис Ел-Мекфуфи питао Језида ибн Харуна о тумачењу¹¹⁶ па му је казао: „Новотарија и заблуда.“ Казао је: „А шта кажеш о тужном учењу?“, па му је

¹¹⁶ Вероватно је мислио на тумачење снова без знања. (оп. прев.)

одговорио: „Тужно учи када си сам у својој кући.“ Казао је: „А шта кажеш о певачком учењу?“, па му је одговорио: „Новотарија.“ Додао је: „О сине Халидов, али народ то жели!“ па му је одговорио: „Ти другачије поступај.“

Казао је Мухаммед ибн Хусејн Ел-Ацуриј: „Презирем учење Кур’ана певачким гласовима. Већина учењака га је презирала, као што су Језид ибн Харун, Есмејј, Ахмед ибн Ханбел, Ебу Абдул Касим ибн Селам, Суфјан ибн Унејна и други. Наређивали су учачу скрушено учење, тужно, које подстиче на сузе и богобојазност срца.“

Тридесет и први хадис: Похвала човека ако то заслужује и ако је сигуран од искушења

Преноси се од Ебу-Мусаа Ел-Еш'арија, Бог био задовољан са њим, од Посланика, мир над њим, да му је казао: „**Да си ме видео јуче док сам слушао како учиш. Дата ти је гласна жица од гласних жица Давидове породице.**“¹¹⁷

У другој предаји се наводи од Ебу-Мусаа: „Казао сам: „**Аллахов Посланиче, да сам знао где си још бих због тебе више улепшао** (глас).“¹¹⁸

Коментар:

Преноси се од Омера ибн Ел-Хаттаба, Бог био задовољан са њим, да је казао Ебу-Мусау: „Подсети нас на нашег Господара“, па је Ебу-Муса учио и мелодично

¹¹⁷ Хадис се налази у две најпознатије хадиске збирке.

¹¹⁸ Бележи Ибн Хиббан.

изговарао, па је казао: „Ко може мелодично учити Кур'ан као Ебу-Муса нека то ради.“¹¹⁹

Користи хадиса:

Прва корист: похвалити особу када то заслужи и када си сигуран да га то неће уобразити и ставити у искушење, као што је то урадио Аллахов Посланик, мир над њим, у случају Ебу-Мусаа Ел-Еш'арија, Бог био задовољан с њим.

Друга корист: Охрабривање и подстицање ученика и омладине је карактеристика упуте Посланика, мир над њим, и његових следбеника, Бог био задовољан са њима. Један од примера подстицања његових следбеника јесте случај када је упитао Убејја ибн Ка'аба, Бог био задовољан са њим: „Ебу Мунзире, знаш ли који је највеличанственији одломак у Кур'ану?“, казао сам: „Аллах и Његов Посланик то најбоље знају.“ Упитао је: „Ебу Мунзире, знаш ли који је највеличанственији одломак у Кур'ану?“, казао сам: „Аллаху ла илахе илла Хуве-л-хајју-л-кајјум...“. Ударио ме је по прсима и казао: „Пријатно ти знање, Ебу Мунзире.“

Од примера како је Посланик, мир над њим, подстицао следбенике, такође, је хадис од Ибн Аббаса Бог био задовољан са њима, да је казао: „Омер ме је уводио у друштво учесника Бедра, па као да неким од њих није било по вољи, па је казао: „Зашто да он улази у наша дружења, јер и ми имамо децу његових година? Па им је Омер казао: „Он је од оних које ви већ знате.“ Затим их је једног дана позвао, а и мене је са њима увео,

¹¹⁹ Бележи Ет-Таберани и Ибн Хиббан.

а мислим да ме тада није позвао међу њих осим да им покаже. Упитао их је: „Шта кажете о речима Узвишеног и Племенитог Аллаха: **Када Аллахова победа и помоћ дођу?**“¹²⁰ Неки рекоше: „Наређено нам је да захваљујемо Аллаху и молимо Га да нам опрости када нам дођу помоћ и победа.“ Други су ћутели и нису ништа казали. Тада је мене упитао: „Да ли и ти тако кажеш, Ибн Аббасе?“ „Не“, рекох. „А шта кажеш?“ упита. Рекох: „То је ецел – смртни час Аллаховог Посланика, мир над њим, који му је обзнањен речима: **Када Аллахова помоћ и победа дођу.** То је знак твога ецела – смртног часа, „а ти величај Господара свога хвалећи Га и моли Га да ти опрости, Он је увек покајање примао.“ Омер ибн Ел-Хаттаб тада рече: „Ја о том одломку не знам ништа осим овога што си ти казао.“

Преноси Ебу 'Абид од Ебу Абдуррахмана Ел-Хубулија да је чуо Укбета ибн Амира да је казао: „Казао је Омер: „О, 'Укбе, проучи ми то и то поглавље, па му је проучио (суру Ет-Тевба), а он је заплакао и казао: „Доживео сам потпуни осећај њене објаве.“ 'Укбе је био један од следбеника са најлепшим гласом када би учио Кур'ан.

Такође, један од примера подстицања је и предаја коју преноси Ебу 'Абид од Ибрахима да је казао: „Учио је Алкаме пред Абдуллахом ибн Мес'удом, Бог био задовољан с њим, па као да је мало убрзао са учењем, Абдуллах ибн Мес'уд му је казао: „Дао бих за тебе и оца и мајку, учи по *тертилу*, заиста је такво учење украс Кур'ана.“ Казао је: „Алкаме је имао један од најлепших гласова.“

¹²⁰ Кур'ан, Ен-Наср, 1.

Ебу Ну'ајм бележи предају, такође, од Алкаме ибн Кајса, да је казао: „Аллах Узвишени ми је дао леп глас када бих учио Кур'ан, и Абдуллах ибн Мес'уд би ме позивао да му учим, и ја бих тако учинио. Када бих завршио са учењем, он би казао: „Продужи нам учење.“

Трећа корист: Од примера подстицања јесте и указивање на најбоље ученике, и упућивање људи да се окористе о њиховом знању, као што је дошло у веродостојној предаји од Месрука, Бог био задовољан са њим, да је казао: „Споменут је Абдуллах ибн Мес'уд у присуству Абдуллаха ибн Амра, Бог био задовољан са њима, па је казао: „Нисам престао да волим тог човека од када сам чуо Посланика, мир над њим, да је казао: „Узмите Кур'ан од четворице: Абдуллаха ибн Мес'уда, Салима, ослобођеног роба Ебу Хузејфе, Му'аза ибн Цебела и Убејј ибн Ка'ба.“¹²¹ Њих четворица су се издвојила по прецизности изговора и чврстине учења Кур'ана у време Посланика, мир над њим, јер су уложили велики напор узимајући учење Кур'ана директно слушајући изговор Посланика, мир над њим, са његових благословљених уста. Стога, желео је Посланик, мир над њим, обавестити људе да узимају од њих учење Кур'ана, и да чувају њихов положај и њихову вредност, за живота Посланика, мир над њим, и након његове смрти.

Четврта корист: на овај начин треба да поступа учењак, професор, одгајатељ, и сваки онај који подучава људе добру, да следи пут Посланика, мир над њим, и пут часних следбеника, Бог био задовољан са њима, када је у

¹²¹ Бележи Бухарија и Муслим.

питању подстицање ученика и издвајање најбољих међу њима.

Пета корист: Потребно је да учењак, одгајатељ буде чистог срца, без имало зависти и подлости, праведан према ученицима, да не ускраћује њихова права, нити да крије знање од њих бојећи се да не постану бољи од њега, и слично томе. Преноси Ебу Абид од Абдуллаха ибн Бурејде да је казао: „Изгрдио је неки човек Ибн Аббаса, Бог био задовољан са њим, па му је казао: „Зашто ме грдиш, а при себи носим три карактерне особине: када чујем за неког муслиманског владара да поступа праведно ја се обрадујем, а немам никакву потребу да се судим пред њим. Затим, када чујем да је киша пала у некој муслиманској земљи ја се обрадујем, а немам никакве користи од ње. И када наиђем на неки одломак из Аллахове Узвишене Књиге пожелим да сви људи знају више о њему него што ја знам.“

Шеста корист: неопходно је да учењак, професор и одгајатељ не спутава оне који одрастају, нити да их деморалише хладним говором и срцем пуним незнања и ружног расуђивања, убијајући амбиције ученика и њихове наде.

Седма корист: углед професора је повезан са угледом његових ученика. Ако буде добро посијао, пожњеће углед и част. Ако буде лоше посијао, пожњеће разочарање и кајање.

Тридесет и други хадис: Онај који учи Кур'ан ради неког другог а не ради Аллаха

Преноси се од Ебу-Хурејре, Бог био задовољан са њим, у дугом хадису да је казао: „Чуо сам Аллаховог Посланика, мир над њим, да је казао: „**Први човек коме ће на Судњем дану бити пресуђено, па је споменут човек који је учио знање и друге њему подучавао и који је учио Кур'ан, биће доведен и биће му показане благодати које је имао па ће их признати. Па ће му Аллах рећи: „Па шта си са њима радио?“ Рећи ће: „Учио сам знање и друге њему подучавао и учио сам Кур'ан због Тебе.“ Аллах ће му рећи: „Лажеш, ти си учио знање да би се казало да си учен и учио си Кур'ан да би се казало: „Он је учач,“ и речено је тако.“ Затим ће бити наређено да се ухвати и да се на лице довуче и баци у Ватру.“**

У овом часном хадису обавестио је Посланик, мир над њим, о пропасти онога који се буде претварао пред створењима, тежећи њиховој близини и

задовољству, следећи њихове прохтеве. Таквом ће Аллах Узвишени ускратити част и поштовање, осрамотиће га у његовом кићењу, његово дело је пропало, и он тражи немогуће. Казао је Узвишени Аллах: ***И Ми ћемо приступити делима њиховим која су чинили и у прах и пепео их претворити.*** (Кур'ан, Ел-Фуркан, 23.)

Улагање труда ради Аллаха, и пут ка Аллаху је благодат вредна хвале. Казао је Узвишени Аллах: ***Оне који се буду због Нас борили Ми ћемо, сигурно, путевима који Нама воде упутити; а Аллах је, заиста, на страни оних који добра дела чине!*** (Кур'ан, Ал-Анкебут, 69.)

Преварен је онај који оставља дела вредна хвале, а даје предност ономе за шта неће добити никакву награду.

У овом хадису је подстицање на чињење дела само ради Аллаха Узвишеног, а видео сам неке како су оставили учење Кур'ана напамет када су прочитали или чули овај хадис због претње која се у њему налази. Хадис не треба да га одбије од учења напамет, већ мора да томе приђе и да се бори против своје душе, јер роб поправља своју намеру онако како може и моли Аллаха да му поправи намеру, а Аллах неће одбити оног ко Га замоли и то је оно чему се надамо од нашег Узвишеног Господара.

Писао је неки човек Шихабу Сехревердију, обавештавајући га о ономе што осећа у свом срцу, речима: „Ако будем оставио рад и дела остаћу беспослен, а ако будем радио, осетићу умишљеност, па шта ми је прече?“ На то му је Шихаб написао одговор: „Ради, а тражи опрост од Аллаха за умишљеност.“

Тридесет и трећи хадис: Кур'ан је доказ за тебе или против тебе

Преноси се од Ебу Малика Ел-Еш'арија, Бог био задовољан са њим, да је казао: „Казао је Аллахов Посланик, мир над њим: **„Кур'ан је доказ за тебе или против тебе, сви људи јутром рано излазе да раде, па неки од њих себе купе и ослободе а други упропасте.“**¹²²

Кур'ан је Говор Господара свих светова, спуштен је преко поверљивог анђела Гаврила најодабранијем Посланику. Он је чврсто Аллахово уже, јасно светло, мудри спомен, Прави пут, не могу га искривити ничији прохтеви, нити га језици могу изменити. Њега се учени не могу заситити, нити се сталним понављањем може истрошити, нема краја његовим наднаравностима. У њему су вести о ономе што је било пре вас, и навести онога што ће бити после вас, као и суд о ономе што је међу вама. Он је јасан говор и није лакрдија. Ко говори по Њему – истину говори, ко по њему ради – биће

¹²² Бележи Муслим.

награђен, ко по њему суди – праведан је, а ко позива Њему – упућен је на Прави пут.“

Кур'ан је доказ за тебе или против тебе. Ако будеш веровао у њега, примењивао његове наредбе, клонио се забрана, Кур'ан ће бити доказ за тебе на Дан сакупљања свих људи, као што је казао Узвишени Аллах: *А од Аллаха вам долази светлост и Књига јасна, којом Аллах упућује на путеве спаса оне који настоје стећи задовољство Његово и изводи их, по вољи Својој, из тмина на светло и на Прави пут им указује.* (Кур'ан, Ел-Маиде, 15-16.)

А уколико будеш радио супротно овоме, окретао се од Кур'ана и бежао од његових одломака, значења и рада по њему, и не будеш извршавао прописане обавезе, Кур'ан ће бити сведок и доказ против тебе на Дан туге и кајања, као што је казао Узвишени Аллах: *А онај ко окрене главу од Књиге Моје, тај ће тешким животом живети и на Судњем дану ћемо га слепим оживити. Господару мој," - рећи ће - "зашто си ме слепог оживео када сам вид имао?" Ево зашто" - рећи ће Он: "Докази Наши су ти долазили, али си их заборављао, па ћеш данас ти исто тако бити заборављен." И тако ћемо Ми казнити све оне који се похотама превише одају и у доказе Господара свога не верују. А патња на ономе свету биће, уистину, болнија и вечна."* (Кур'ан, Та-Ха, 124-127.)

Преноси Ебу 'Абид од Ша'бија тумачење речи Узвишеног: *Они су је, после, иза леђа своја бацили, и нечим што мало вреди заменили.*¹²³ Казао је: “Књига је била испред њих, али су оставили рад по њој.” Ово ти

¹²³ Кур'ан, Али-'Имран, 187.

обашњава да онај који изостави нешто из Књиге, такав ју је бацио иза леђа.

Један од најузвишенијих говора следбеника, нека је Аллахово задовољство на све њих, у вези са Говором Узвишеног Аллаха, а који преноси АбдуРезак и други од Абдуллаха ибн Мес'уда да је казао: “Заиста је овај Кур'ан Аллахов одгој и ризница, па, узмите знање из његовог одгоја колико сте у могућности. Доиста је овај Кур'ан Аллахово уже чије прихватање је наређено људима. Он је Јасно светло, користан лек, савршена заштита ономе који заштиту тражи, успех ономе који га следи, нема противречности које траже исправку, нити је извитоперен па да заслужије критику. Његова чуда не престају, нити се сталним понављањем може истрошити. Учите Кур'ан, доиста ће вас Аллах наградити за свако слово десет добрих дела. Не кажем да су Елиф-лам-мим слово, него је елиф слово, лам је слово, и мим је слово.“

Бележи Ебу Абид да је дошао човек код Абдуллаха ибн Мес'уда и казао: „Када чујеш Узвишеног Аллаха да је казао: **О, ви који верујете**¹²⁴, добро начули уши, јер је то добро које ти се наређује, или зло које ти се забрањује.“

Бележи Ебу 'Абид и други од Ебу-Муса Ел-Еш'арија, Бог био задовољан са њим, да је казао: „Заиста је овај Кур'ан опомена, награда и одговорност. Следите Кур'ан, а немојте допустити да Кур'ан вас следи. Онај ко буде следио Кур'ан ући ће због тога у рајска прострства. А онај кога буде Кур'ан следио, гураће га, све док га не стровали у паклену ватру.“

¹²⁴ Кур'ан, Ел-Бекара, 104.

Бележи се од Ебу 'Алијета да је казао: „Казао је човек Убеј ибн Ка'бу: „Опоручи ми нешто“, па му је казао: „Нека ти Аллахова Књига буде водиља, буди задовољан да ти она буде судија, заиста вам је, као такву, одредио Ваш Посланик. Она је заговорник и водиља, сведок у којег се не сумња, у њој је ваш спомен и спомен оних пре вас, она пресуђује међу вама, у њој су вести о вама и ономе што ће бити после вас.“¹²⁵

Бележи Ебу 'Абид са ланцем преносилаца од Феуфела ибн Неуфела ел-Ешце'ија да је казао: „Хабаб ибн Ерат ми је био комшија, па ми је казао једног дана: „Приближи се Аллаху Узвишеном што више будеш могао. И знај да му се не можеш приближити ни са чиме што Му је драже од Његовог Говора.“

¹²⁵ „Хилје“, од Ну'ајма.

Шесто поглавље: О вредности појединих поглавља Тридесет и четврти хадис: Вредност поглавља Ел- Фатихе

Преноси се од Ебу Се'ида Ибнул-Му'алла, Бог био задовољан са њим, да је казао: „Клањао сам па ме Веровесник, мир над њим, позвао, а нисам му одговорио. Казао сам: „Аллахов Посланиче, клањао сам.“ Казао је: „Зар није Аллах казао: *О верници одазовите се Аллаху и Посланику када вас позову?*“¹²⁶ Затим је казао: „Пре него што изађеш из џамије подучићу те највреднијој сури у Кур'ану, па ме узео за руку и кад смо хтели да изађемо, казао сам: „Аллахов Посланиче, казао си да ћеш ме подучити највреднијој сури у Кур'ану.“ Казао је: „Ел-Хамду лиллахи раббил-'алемин (Хвала Аллаху Господару свих светова). То је седам ајета који се понављају и Кур'ан Часни који ми је дат.“¹²⁷

Појашњење:

Ел-Фатиха је темељ од основа молитве како је то пренесено од Веровесника, мир над њим, и молитва без ње је неисправна, и муслиман мора поправити своје учење кад учи поглавље Ел-Фатиху, пред учењаком који је задужен за подучавање за Кур'ан, а без претеривања. И нема сметње, драги брате, да у учењу и исправљању

¹²⁶ Кур'ан, Ел-Енфал, 24.

¹²⁷ Бележи Бухари.

учења Ел-Фатихе проведеш и седмицу или месец. Каже учењак Ибн 'Усејмин, Аллах му се смиловао: „Када човек не би нашао некога да га подучава осим да му плати, треба и то да учини, као што је случај са оним ко не може да нађе воде да се абдести (да се телесно очисти) осим да плати, па то уради.“¹²⁸

Ел-Фатиха је меканско поглавље, а названа је тим именом јер се њоме отпочиње, „отвара“ Кур'ан, написана је пре осталих сура и њом се отпочиње учење Кур'ана у намазу. Названа је „Уммул-Кур'ан“, „мајка Кур'ана“ јер је обухватила значења Кур'ана: захвалу Аллаху Узвишеном, обожавање са наредбом и забраном, обећање и претњу, као и остале зикрове који се односе на Аллаха, Његова својства и дела, основна верска начела, живљење на овом свету, и стање на будућем.

Ел-Фатиха има и друга имена: Ел-Вафије (сура која се у намазу учи цела), Еш-Шафије (сура у којој је лек за физичке и духовне болести), Ел-Кафије (Довољна), Суратул-хамд (сура Захвале), елхамдулиллах (Хвала Аллаху), Суратус-салат (Намаз), Еш-Шифа' (Лек), Есасул-Кур'ан (сура која је почетак и суштина Кур'ана), Сурату-Шукр (сура Захвалности), Сурату-Дуа' (Дова) и друга.

Тумачење поглавља Фатихе:

Казао је писац књиге: „Обавестио ме је наш учењак Зухејр Еш-Шавејши путем учењака Абдур-Рахмана ибн Са'дија, Аллах му се смиловао, да је казао у тумачењу Фатихе:

¹²⁸ “Ел-Ихтијарат 'ала Ел-Мумти.”

„**Бисмиллах**“ – значи: почетак са сваким Аллаховим именом, јер име Аллах обухвата сва друга лепа имена.

„**Аллах**“ – једино истинско божанство које заслужује да му се упућује богослужење. Описујемо Га божанским, потпуним, савршеним својствима.

„**Ер-Рахман и Ер-Рахими**“ – два имена која указују да је Узвишени Аллах Тај чија велика милост обухвата све и прожима свако живо биће. Прописао је милост богобојазнима, онима који следе Његове Веровеснике и Посланике. Њима припада апсолутна милост, осталима припада део Његове милости.

Потребно је да знаш да постоји консензус међу најученијим нашег народа када су у питању правила веровања у Аллахова имена и својства. На пример, верују да је Аллах Милостиви Самилосни, Онај који поседује својство милости којим се описује, а које је повезано са оним коме се та милост указује.

Свака благодат је један од трагова Његове милости, и тако је са осталим именима. Каже се: Онај који све зна – Он је Онај који све зна, који поседује својство знања, који све зна. Онај који све може – Он је Онај који све може, који поседује својство моћи, у могућности је све да учини.

„**Елхамдулиллах**“ – захваљивање Аллаху које се исказује Његовим савршеним својствима, и делима која су потпуно праведна и благодарна. Њему припада потпуна, савршена и свестрана захвала.

„**Раббил-'алемин**“ - Господар – Који управља и брине о свим световима, зато што их је створио, а све мимо Њега су светови. Он их је опремио свим

егзистенцијалним средствима, и подарио им је велике благодати. Када би их изгубили, не би могли опстати на Земљи. Све што поседују од благодати им је дар од Њега Узвишеног.

Брига Господара према Његовим створењима се дели на две врсте: општа и посебна.

Општа брига обухвата само стварање Његових створења, њихова опскрба, упута на оно што им користи, оно у чему је њихова егзистенција на овом свету.

Посебна брига обухвата бригу за његове одабране, вољене робове (евлије), које је опскрбио веровањем, учврстио их на веровању, употпунио им њихову веру, одагнао све оно што их одвраћа са Правог пута и уклонио препреке између њих и Њега. Суштински то значи бригу која подразумева успех у сваком добру, чистоту од сваког зла. Ваљда је то тајна, због свега наведеног, зашто се у већини молитва Веровесника користи израз „Ја Рабби“. Свака њихова молба од Аллаха Узвишеног потпада под ову врсту.

Његов говор „**Раббил-'алемин**“ упућује на Његову Једноћу у стварању и одређивању, пружању благодати, потпуној независности о робовима, и потпуној зависности робова о Њему, у сваком смислу.

„**Малики Јеумид-Дин**“ – Ел-Малик – Онај који се описује својством власти, из које произилази да Он наређује и забрањује, награђује и кажњава, опходи се како Он хоће. У одломку је додаток да је Он Владар на Судњем дану, а то је „Јеуму-л-Кијаме – Дан Стајања“, Дан у коме ће се судити људима сходно добрим и лошим делима, зато што је то Дан у којем Њему припада апсолутна власт, правда и мудрост, када ће нестати свака

власт створења. То је Дан у којем ће на истом положају бити владари и поданици, робови и слободни. Сви ће бити потчињени спрам Његове Узвишености и понизни спрам Његове славе, чекајући да им Он пређе преко њихових лоших дела, надајући се Његовој награди и бојећи се Његове казне. Због тога је у одломку издвојена посебно Његова власт на Судњем дану, иако је Он Владар свих осталих дана.

Његове речи „**Ијјакe н'абуду ве ијјакe несте'ин**“ – значе: издвајамо тебе Јединог у упућивању богослужења и тражења помоћи. Када у арапском језику у реченици објекат дође испред глагола то указује да се та радња обавља искључиво и само над тим објектом. Дакле, потврђује се радња споменутом објекту, а негира свему осталом. Као да је Он казао: „Тебе обожавамо, и никога другога. Тражимо помоћ од Тебе и ни од кога другога.“

У овом одломку богослужење је споменуто пре тражења помоћи, а то је од правила да опште претходи посебном, желећи да се укаже на предност Аллаховог права у односу на право роба.

Ибадет (богослужење): је заједничка именица за све оно што Аллах воли и чиме је задовољан, у шта убрајамо јавна и тајна речи и дела.

Истиа'нех: (Тражење помоћи) представља ослањање на Аллаха Узвишеног у прибављању неке користи, или отклањању неке штете, са потпуним уверењем у постизање оног што се намерава.

Чињење богослужења Узвишеном Аллаху и тражење помоћи од Њега су средства остварења вечне среће и спаса од сваког зла, и не постоје друга средства ка остварењу успеха мимо њих. Богослужење се може

назвати богослужењем онда када је у складу са праксом Аллаховог Посланика, мир над њим, и када се њиме намерава Аллахово Лице и Аллахово задовољство. Ово су две компоненте које сачињавају богослужење. Спомињање тражења помоћи одмах након богослужења је због потребе роба за Аллаховом помоћи у свим богослужењима. Ако га Аллах не помогне, неће постићи оно што жели тј. неће постићи извршавање наређења и удаљавање од забрана.

Затим је казао Узвишени: „**Ихдинес-Сиратал-мустеким**“ – „**Упути нас на Прави пут**“ – значи: упути нас, усмери нас и подари нам успеха на Правом путу. То је јасан пут који води до Аллаха и Раја, спознаја истине и рад по њој. Упути нас на том путу. Захтев и тражење Ислама као вере, а остављање сваке друге вере. Упута на Прави пут обухвата сваки део вере, било да је у питању знање или рад по знању, и зато је ова молитва једна од најобухватнијих и најкориснијих молитви за роба. Због тога је обавеза човеку да моли Аллаха њоме на сваком рекату у молитви, због њене нужности.

Прави пут је „**Пут оних којима си милост своју даровао**“ од веровесника, искрених, бораца, добрих људи, а не „**Пут оних који су против себе срџбу изазвали**“, они који су спознали истину и одбацили је, попут Јевреја и сличних њима. Такође, „**нити на пут оних који су залутали**“, оних који су одбацили истину због незнања и заблуде, као што су хришћани и слични њима.

Ово кратко поглавље садржи у себи оно што ниједно кур'анско поглавље не садржи. Она је обухватила све три врсте тевхида (исправног веровања – монотеизма). Тевхид рубубијет садржан је у речима *Господар свих светова*. Тевхид улухијет, а то је

Аллахова једноћа у упућивању богослужења, садржан је у одломку *хвала Аллаху*, као и у речима **Само Тебе обожавамо**. Тевхид есмаи-ве-сифати, а то је потврђивање Аллахових савршених својстава, својства које је Он потврдио Себи, и које је потврдио Његов Посланик, без мањкавости, навођења примера, упоређивања, а на то указује одломак (потпуна и савршена) „**Хвала Аллаху**“, као што је претходио говор о томе. Такође, потврда посланства налази се у одломку „**Упути нас на Прави пут**“, јер је упута немогућа без посланице.

Потврда да ће се на Судњем дану награђивати, односно кажњавати сходно делима налази се у Његовим речима: *Владару Дана судњег*, зато што Јеуму-Дин означава Дан у коме ће се праведно награђивати или кажњавати.

Такође, она обухвата потврду судбине (ел-кадер), а роб је тај који ради дела, за разлику од погрешних уверења кадерија и џебрија. Напротив, у одломку: „**Упути нас на Прави пут**“ је одговор свим следбеницима новотарија, јер је **Прави пут** спознаја истине и рад по њој. Сваки следбеник новотарије и заблуде је на супротном путу од овог.

Речи: *Само Тебе обожавамо и само од Тебе помоћ тражимо*, садрже искреност исповедања вере, и упућивање богослужења и тражења помоћи од Аллага Узвишеног.

Па, драги брате, буди амбициозан када је хифз (памћење Кур'ана) у питању, буди mudar и научи поглавље Ел-Фатиху исправно и усменим путем. Немој говорит године су прошле, старост је дошла, смрт се

приближила, него затражи помоћ од Аллаха и остави лењост.

Тридесет и пети хадис: Вредност суре Ел-Бекаре и суре Али 'Имран

Преноси се од Ебу Умаме Ел-Бахилија, Бог био задовољан са њим, да је казао: „Чуо сам Веровесника, мир над њим, да каже: „Учите Кур'ан, јер ће он на Судњем дану доћи као заговорник онима који га буду учили. Учите Захравејн, Ел-Бекаре и Али 'Имран, јер ће оне на Судњем дану доћи као два облака или као два јата птица раширених крила које штите онога ко их је учио. Учите суру Ел-Бекару, јер је њено учење берекет (благослов), а њено запостављање губитак. Против ње Ел-Бетале¹²⁹ ништа не могу.“¹³⁰

Значење појединих речи:

„Захравејн“ – две светлице, због светла у њима, упуте, велике награде. Назване су тако зато што садрже мноштво шеријатских (исламско-правних) прописа, лепих Аллахових имена и савршених својстава.

„Оне“ – добра дела од њиховог учења и рада по њима, и ово је правац следбеника Посланикове, мир над њим, праксе, за разлику од правца следбеника новотарија.

„ће доћи на Судњем дану“ – бити присутне,

¹²⁹ Тј. не могу је савладати врачари.

¹³⁰ Бележе Муслим, Ахмед и други.

„**као два облака**“ - два облака која ће правити хлад онима који су их учили и радили по њима од жеге на Судњем дану,

„**или као два јата птица**“ – неће бити ништа јаче по интензитету, и ближе глави онеме коме буду правиле хлад. Као што се поступа са владарима, па им се направи хлад и светло истовремено.

„**раширених крила**“ – скупина поредана у ред, или збијених, спојених крила, једно са другим. Ово је почаст какву нико није доживио на овом свету, осим Соломона, мир над њим,

„**које штите онога који их је учио**“ – бране га, и заузимају се код Аллаха Узвишеног, траже заговорништво и највеће рајске степене.

Коментар:

Прво: методолошки хадис иде од општег ка посебном. Наређено је учење Кур’ана и оно је повезано са заговорништвом. Затим су издвојене „Захравејн“, а за њих се веже одсуство тешке жеге на Судњем дану онеме ко их буде учио, због њиховог заузимања за њега. Затим је издвојена сура Ел-Бекара, и за њу се вежу три ствари: прво, „**њено учење је берекет, благослов**“, тј. ко је буде прихватио, континуирано учио, размишљао о њеним значењима и радио по њој, добиће велику корист. Друго, „**њено запостављање је губитак**“, тј. велико кајање на Судњем дану, као што је дошло у хадису: „**Ни за чим неће туговати становници Раја, осим за тренутком који је прошао а да нису спомињали Аллаха у њему**“.¹³¹ Треће, „**против ње Ел-бетале ништа не**

¹³¹ Бележи Ет-Таберани.

могу“, тј. не могу достићи њену вредност, не могу је савладати врачари, зато што је оно са чиме они долазе „батил“ тј. лаж, па не могу бити у могућности да је надвладају. Може се још и рећи да нису у стању да је упропасте, науде, као ни оног ко је буде учио, као што каже Узвишени Аллах: **али нису могли тиме никоме без Аллахове воље наудити.** (Кур'ан, Ел-Бекара, 102.)

Друго: реч „или“ која је дошла у хадису, како кажу учењаци, може значити сумњу преносица, а може значити и избор у поређењу ове две суре. Прече је да је то због поделе оних који уче, зато што је то говор Посланика, мир над њим, а не двоумљење преносилаца, јер се равије слажу у погледу хадиса.

Казао је Тибиј: „Може значити категоризацију учача. Први, они који их буду читали, али не разумију њихова значења. Други, они који су спојили њено учење и разумевање. И трећи, они који подучавају друге њиховом учењу и разумевању. Ово је ближе исправном, а Аллах најбоље зна.

Треће: казао је Ет-Тирмизи, Аллах му се смиловао: „Значење овог хадиса код учењака је да он указује на награду учења Кур'ана. Тако су учењаци протумачили овај хадис, и сличне њему. У хадису којег преноси Невас, Бог био задовољан са њим, од Веровесника, мир над њим: „Следбеници Кур'ана су они који су радили по њему на овом свету“, указује се да хадис садржи и награду за рад по Кур'ану.

Четврто: онај који није у стању да научи напамет цели Кур'ан, нека научи суру Ел-Бекару и Али 'Имран, због велике награде које оне доносе, и мноштва прописа који се налазе у њима. Као што говоре учењаци: „У сури

Ел-Бекари се налази хиљаду наредби, хиљаду забрана, хиљаду прописа и хиљаду обавештења.“

Тридесет и шести хадис: Вредност суре Ел-Кехф

Преноси Ебу-Дерда, Бог био задовољан са њим, од Веровесника, мир над њим, да је казао: „**Ко напамет научи десет одломка са почетка поглавља Ел-Кехф биће сачуван искушења Деццала (Антихриста).**“ А у другој предаји стоји: „**Са краја поглавља Ел-Кехф.**“

А од Ен-Невваса ибн Сем'ана Ел-Килабија, нека је Аллах задовољан са њим, у дугом хадису се преноси да је казао: „**Споменуо је Аллахов Посланик, мир над њим, Деццала (Антихриста), па је казао: „Ко га од вас види нека му учи почетак поглавља Ел-Кехф.**“¹³²

И такође од Ебу Се'ида Ел-Худрија, Бог био задовољан са њим, се преноси да је Веровесник, мир над њим, казао: „**Ко петком проучи поглавље Ел-Кехф осветлиће му светло оно што је између две џуме.**“¹³³

Појашњење:

Учење поглавља Ел-Кехф почиње од езана (позива на молитву) за сабах-намаз (јутарњу молитву) до езана за акшам-намаз (до заласка сунца), а то се сматра дужином дана код муслимана. Један део учењака дозвољава учење овог поглавља од почетка акшама (предвечерја) уочи дана џуме, и може се рећи да има потпору по овом питању.

У овом поглављу се налазе вредности поглавља Ел-Кехф и учења напамет њених одломака. Ово

¹³² Бележи Ибн Маџе, а учењак Албани га је оценио веродостојним.

¹³³ Бележи Ел-Бејхеки, а учењак Албани га је оценио добрим.

поглавље је мекканско, а број њених одломака је стотину десет.

У њој су споменуте четири приче: прича о становницима пећине, власницима две баште, Мојсију и Хидру, нека је мир над њима, и прича о Зулкарнејну. Све ове приче повезује заједничка тема, а то је искушење у животу на овоме свету.

Прва прича: прича о становницима пећине. То је прича о искушењу у вери. Заштита од таквог искушења је у бежању ка Аллаху Узвишеном, напуштање следбеника заблуде, трагање за добрим, богобојазним друштвом и спомињање оносветских ужитака, као што су урадили становници пећине.

Друга прича: прича о власницима две баште. То је прича о искушењу иметка. Заштита од тог искушења јесте спознаја да је човек слаб и сиромашан у односу на Аллаха Узвишеног, макар поседовао одређени иметак и висок положај. Аллах је Богат, Онај Који опскрбљује, Који даје и ускраћује. Овосветске благодати, ма колике да су, пролазне су, а оносветска добра неће проћи и нестати.

Трећа прича: прича о Аллаховом веровеснику Мојсију, мир над њим, и Хидру, мир над њим. То је прича о искушењу знања. Заштита од ове смутње јесте спознаја да изнад сваког ученог има још ученији.

Четврта прича: прича о Зулкарнејну. То је прича о искушењу власти. Заштита од овог искушења јесте искреност у тајним и јавним делима, придржавање за Аллахов Шеријат (исламски верозакон), промовисање тевхида (монотеизма), одбацивање многобоштва и отклањање неправде.

Ове заблуде су тешка искушења људима, а њихов главни покретач је проклети ђаво, онај који их улепшава. Због тога је дошло у ајету: *А кад смо рекли анђелима: "Поклоните се Адаму!" - Сви су се поклонили осим Сотоне, он је био један од џинна и зато се огрешао о заповест Господара свога. Па зар ћете њега и пород његов, поред Мене, као пријатеље прихватити, кад су вам они непријатељи? Како је ђаво лоша замена неверницима!* (Кур'ан, Ел-Кехф, 50.)

На крају овог поглавља налази се највећи разлог успеха и заштите од ових искушења. Казао је Узвишени Аллаx: *Реци: 'Ја сам човек као и ви, мени се обављује да је ваш Бог - један Бог. Ко жуди да од Господара свога буде лепо примљен, нека чини добра дела и нека, обожавајући Господара свога, Њему никога не придружује!* (Кур'ан, Ел-Кехф, 110.)

Дакле, онај који жели бити заштићен од ових искушења, мора да учврсти свој монотеизам, да упућује своје богослужење само Једином Аллаxу Који нема друга, а Његов Посланик је истински Посланик, онај који само истину говори, и он је Његов роб, а не божанство.

Користи хадиса:

Прва корист: подстицај на учење напамет првих или последњих десет одломака поглавља Ел-Кехф.

Друга корист: муслиман може да изабере да ли ће научити првих или последњих десет одломака поглавља Ел-Кехф, и то је олакшица у нашој вери.

Трећа корист: ако неко пита: “У хадису је споменуто памћење првих десет и посљедњих десет одломака поглавља Ел--Кехф. У чему је мудрост?”

Одговор гласи: “Мудрост је у подстицају памћења целог поглавља, зато што се у њој налазе многе наднаравне ствари, и многе поуке.”

Четврта корист: ако неко пита: “Шта је тајна ових одломака, и због чега ће онај ко их научи бити заштићен од Антихриста?” Одговор: “Ово поглавље, њен почетак, средина и крај, обухватила је многе наднаравне и чудесне догађаје, Аллахову моћ у свемиру и Његовом стварању, уобичајене и неуобичајене ствари. Када муслиман учи ову суру, и научи је напамет, разуме њена значења, схватиће да је Аллах Тај Који све може, да не постоји истинско божанство у овом свемиру које заслужује да се обожава осим Њега, да му нико не може прибавити користи, нити га може штета задесити осим са Аллаховом дозволом. Такав неће бити изненађен Антихристом и његовим искушењем када буде спустио кишу са небеса, нити када буде усмртио човека, а затим га оживео, као што су нам дошле обавести о томе. Муслиман неће бити преварен његовим искушењем и знаће да је он лажни месија Антихрист, створење попут других Аллахових створења, а да је Аллах једини Бог, да је Он Свемогући, Слављени и Узвишени.

Пета корист: Ко зна и разуме значења овог поглавља, неће бити изненађен од стране ниједног мањег антихриста и чаробњака на овом свету.

Тридесет и седми хадис: Вредност поглавља Ел-Мулк

Преноси се од Ебу-Хурејре, Бог био задовољан са њим, а он од Веровесника, мир над њим, да је казао:

Заиста, поглавље¹³⁴ која се састоји од тридесет ајета и која ће се за човека заговарати док му не буде опроштено. То је: *Узвишен је Онај у чијој је руци власт.*¹³⁵

А од Ибн Мес'уда, Бог био задовољан са њим, се преноси, да је казао: „Казао је Аллахов Посланик, мир над њим: „**Поглавље Тебарек је она која спречава казну у загробном животу.**“¹³⁶

Појашњење:

Ово поглавље указује на вредност суре Мулк, вредност њеног учења напамет и читања. Ово поглавље је мекканско, а има тридесет одломака. Назива се и сура Тебарек, Мани'а, Вакија, Мунџија.

Коментар:

Сура Мулк садржи три главна циља: потврду узвишености и моћ Аллахову да оживи и усмрти. Садржи и успоставља доказе једноће Господара светова, објашњава завршетак оних који угоне истину у лаж и боре се против ње. Ово поглавље усмерава поглед човека ка стварању Земље, небеса, живота, смрти, птице, опскрбе, слуха, вида, жетви, воде, ваздуха, космоса...

Она подстиче на размишљање, посматрање са разумевањем царства небеса и Земље, позива на њихово истраживање како би, неминовно, произишао закључак да је Аллах Створитељ овог свемира, Он Слављени,

¹³⁴ Кур'ан, Ел-Мулк, 1.

¹³⁵ Бележи учењак Ахмед и сви преносиоци “Сунена”. Ет-Тирмизи каже да је хадис добар. И учењак Албани га је таквим оценио.

¹³⁶ Учењак Албани га је оценио веродостојним

Једини Који заслужује да му се упућује богослужење, изражавајући му љубав и величање. Он нема судруга, нити партнера, нити било шта што Му је слично, Слављени, Узвишени и Свети.

Буди упоран када је у питању памћење напамет овог поглавља и њено учење. Потруди се да сваког дана научиш један одломак, па неће проћи ни месец дана, а ти ћеш је целу научити и твоје памћење ће да буде чврсто. Ако проведеш и целу годину учећи, нема сметње, не пожуруј добро које ће доћи ако Аллах да.

Користи хадиса:

Прва корист: ово поглавље ће се заузимати за онога ко буде устрајавао у њеном учењу пре спавања, као што је то потврђено у хадису од Џабира, Бог био задовољан са њим, да Веровесник, мир над њим, не би заспио док не би проучио суру Ес-Сеџде и Ел-Мулк.¹³⁷

Друга корист: Благодат учења напамет овог поглавља и разумевања њеног значења.

Трећа корист: Ово поглавље ће бити спас од патње у гробу ономе који је буде учио, спречава казну од њега, биће му заговорник на Судњем дану, и отклања зло на овом свету и на будућем.

Тридесет и осми хадис: Вредност поглавља Ел-Ихлас, Ел-Фелек и Ен-Нас

Преноси се од Ебу Се'ида Ел-Худрија, Бог био задовољан са њим, да је неки човек чуо другог да учи *Кул хуваллаху ехад* (Реци: „Он је Аллах- Један!)¹³⁸ и да

¹³⁷ Бележи Ет Тирмизи.

¹³⁸ Кур'ан, Ел-Ихлас, 1.

је то понављао. Па кад је дошао Аллаховом Посланику, мир над њим, споменуо му је то, а сам га је видео малим делом, па му је Аллахов Посланик, мир над њим, казао: „Тако ми Онога у чијој је руци моја душа, она заиста вреди трећину Кур'ана.“¹³⁹

А 'Урве преноси од 'Аише, Бог био задовољан са њом, да је рекла: „Аллахов Посланик, мир над њим, би сваке ноћи, када би легао у постељу, скупио дланове и пухнуо у њих и проучио: *Кул хуваллаху ехад*,¹⁴⁰ *Кул е'узу би раббил-фелек*,¹⁴¹ и *Кул е'узу би раббин-нас*.¹⁴² Затим би рукама потрао оно што може од свог тела. Почињао би од главе, лица и предњег дела тела. Чинио би тако три пута.¹⁴³

Појашњење:

Поглавље Ел-Ихлас је мекканско поглавље и има четири одломка. Она говори о својствима Аллаха Узвишеног, Свевишњег, Једног и Јединог. Он је тај Који поседује сва савршена својства и особине, Вечни, Независтан је о Његовим створењима, Чист је од сваке мањкавости и несавршености, не постоји ништа што му је равно, нема судруга, нити постоји ико као Он. Ово поглавље је дошло као доказ против хришћана, који говоре да је Аллах један од тројице, као и против многобожаца, који сматрају да Аллах има потомство и децу, нека је Узвишен Аллах и врло високо изнад онога што они говоре.

¹³⁹ Бележи Бухари, Ебу Давуд, Ахмед и други.

¹⁴⁰ “Реци: „Он је Аллах-Један!” Кур’ан, Ел-Ихлас, 1.

¹⁴¹ “Реци: „Утичем се Господару свитања.” Кур’ан, Ел-Фелек, 1.

¹⁴² “Реци: „Утичем се Господару људи.” Кур’ан, Ен-Нас, 1.

¹⁴³ Бележи Бухари, Ебу Давуд и други.

Названа је „Ихлас“ тј. искреност, јер је прожета Аллаховим својствима и зато што отклања многобоштво од онога ко је учи.

Речи Посланика, мир над њим: **„Заиста она вреди трећину Кур'ана“**, обухватају три општа значења:

Прво, обавештења о монотеизму. Кур'ан говори о Аллаховој једноћи у Његовом господарству, божанствености и Његовим лепим именима и својствима, искрености у обожавању Њега Узвишеног, негацији да Аллах има сличног Себи, супругу и децу.

Друго, обавештења о створењима. Кур'ан говори о претходним народима који су имали своје посланике, о уништавању неправедних и помагању следбеника монотеизма против неверника који су се борили против њих, о рајским ужицима које је Аллах обећао богобојазнима и о пакленој ватри коју је обећао неверницима.

Треће, прописи. Кур'ан говори о шеријатским (исламско-правним) прописима из права, богослужења и поставио је људима прописе по којима требају поступати, и животни систем њиховог овосветског живота.

Ово нам обашњава значење речи Посланика, мир над њим: **„Заиста ово поглавље вреди трећину Кур'ана“**, јер оно обухвата једноћу Господара Узвишеног и спомиње Његова имена и својства.

Повод објаве овог поглавља:

Говорили су многобошци Посланику, мир над њим: „Којег је порекла твој Господар?“, па је Аллах објавио ово поглавље.

Коментар поглавља:

Казао је Узвишени Аллах: **Реци: "Он је Аллах - Један! Аллах је Уточиште сваком! Није родио и рођен није, и нико Мураван није!** (Кур'ан, Ел-Ихлас, 1-4.)

Реци: О Мухаммеде. Овде налазимо доказ да је Кур'ан спуштени, нестворени Говор Узвишеног Аллаха. Од Њега је потекао, и Њему ће се вратити. Да је он говор Мухаммеда, мир над њим, не би било обављено: **Реци:**

Аллах је Један! – значи: реци, о Мухаммеде, ономе који те пита о твом Господару и Његовим својствима: Аллах је Један, нема никог ко му је сличан, Он нема помагача и нема сличног Себи. Узвишени Аллах је Један у Његовим делима господарства, Он је Један у обожавању Његових робова, Он је Један у Његовим својствима и именима, Узвишени.

Аллах је Уточиште сваком! – значи: реци: заиста је мој Господар Онај од кога траже уточиште сва створења, која од Њега траже испуњење њихових потреба и битних ствари. Он је Величанствени, који поседује особине потпуне величанствености, славе, узвишености, као и у свим осталим Његовим својствима, нека је Слављен и Узвишен.

Није родио и рођен није – значи: реци: заиста је мој Господар Једини, уточиште је сваком. Он нема дете, родитеља, нека је Узвишен и врло високо изнад онога што му хришћани и многобошци приписују. Како ће

Аллах имати дете, а он је Створитељ свега што постоји, нека је Слављен и Узвишен изнад онога што говоре.

и нико Мураван није – значи: нема никог ко Му је једнак, ко му је сличан и личи на Њега.

Неке користи поглавља:

Прва корист: ово поглавље је сачињено из негације и потврде.

У речима: *Реци: 'Он је Аллах - Један! Аллах је Уточиште сваком'*, налазимо савршена својства Узвишеног Аллага, а речи: *Није родио и рођен није, и нико Мураван није!*, представљају негацију недостатака и мањкавости Аллага Узвишеног.

Друга корист: поглавље обухвата следећа својства:

Аллах – једино истинско божанство које се обожава љубављу и величањем,

Једини – својство једноће које указује на одсуство било каквог партнера или друга,

Он је уточиште сваком – својство које упућује да су сва створења у потпуности у потреби за Аллахом.

Негирање да Аллах има дете, зато што је Независтан о својим створењима, а такође, и о детету. Он је уточиште другима, и Независтан је о својим створењима у савршеном и потпуном смислу, а као последица тог Његовог својства је апсолутна зависност Његових створења о Њему, Слављеном и Узвишеном: *О људи, ви сте сиромаси, ви требате Аллага, а Аллах је независан и хвале достојан.* (Кур'ан, Фатир, 15.)

Негирање да је Аллах рођен, зато што је Он Створитељ свега, Он је Први, ништа није било пре Њега.

Негирање да постоји неко или нешто попут Њега, ко Му је сличан у Његовим својствима. Нико није као Аллах, Он поседује савршена, потпуна својства.

Потврда да су сва Аллахова својства савршена, а негирање мањкавости или крњавости Његових особина.

Поглавље Ел-Фелек је мединско поглавље, садржи пет ајета.

Њена тематика се односи на подучавање робова како да траже уточиште код Аллаха Јединога од зла Његових створења, јавних и тајних, од зла јутра када се појави, од зла ноћи када тмине прекрију, од зла враџбине и врачара, од зла сваког завидника, и од сваког зла општенито.

Реци: 'Утичем се Господару свитања' – значи: реци, о Мухаммеде, утичем се и тражим заштиту од Господара свитања. “Фелек” односи се на јутарње време, којим се прекида ноћ, и нестају тмине. Арапи кажу: “Он је јаснији од свитања зоре”. Казао је Узвишени да: **Он чини да зора свиће**. Такође, све што се појави из нечега, живот, зрње, кошпице, каже се да је “фелек”, као што каже Узвишени: **Аллах чини да зрње и кошпице проклију**. (Кур'ан, Ен'ам, 95.)

Од зла онога што Он ствара – значи: тражи уточиште код Аллаха Јединог од зла свега створеног, људи, џинна и ђавола и другог. Такођер, и од зла душе, зато што душа (нефс) наводи човека на зло. Када кажеш: “од зла онога што је Он створио”, првенствено упућује на твој нефс (душу), као што је дошло у говору

Посланика, мир над њим, на хутби на хаџу: “**Утичемо се зла наших душа.**”

И од зла мркле ноћи када разастре тмине – значи: тражи заштиту од Твог Господара Јединог од зла ноћи, када наступи са њеним тминама, зато што се у ноћима повећају греси и проблеми. Због тога, заштита од зла мркле ноћи значи заштиту од ноћи и од онога што се у њима дешава.

И од зла оних које у чворове дувају – то су врачари који дувају у ужад, учећи нејасне враџбине у којима има многобоштва, где се изговарају имена ђавола на свим чворовима, затим се у њих дува и веже, и тако више пута, а затим, својом прљавом душом, циља одређену особу. Враџбина утиче на ту особу повезивањем ђавола са њом. У одломку је Аллах споменуо врачара у женском роду, зато што у највећем броју случајева су жене те које се баве овом врстом враџбина. Али, може се, исто тако, под “нефасат” сврстати обоје: и мушкарци и жене.

И од зла завидљивца кад завист не крије! – значи: тражи заштиту код Аллаха Јединог од сваког завидљивца када завиди, тј. када испољава своју завист, желећи ми наудити и нанети зло. Завидљивац је особа која жели да нестану благодати код других, због своје покварености и злобе.

Користи из овог поглавља:

Прва корист: обавеза је тражити заштиту код Аллаха Јединог, Који нема судруга, од зла сваког створења, јавног и тајног, јер је Аллах Створитељ свега, познаје и јавно и тајно и Он све може.

Друга корист: тражење заштите у ономе што човек нема моћи да уради јер то може једино Аллах, јесте богослужење који се сме упутити само Аллаху Једином. Онај који ово богослужење упути неком другом мимо Аллаха, учинио је дело великог многобоштва које изводи из вере Ислама, да нас Аллах сачува тога.

Трећа корист: прописаност учења рукје (лечења Кур'аном) и спомињањем Аллаха из Аллахове Књиге, као и исправних молитви је пракса Аллаховог Посланика, мир над њим.

Четврта корист: забрана рукји и бајалица у којима има многобоштва.

Пета корист: онај ко се бави враџбинама, мушко или женско, је неверник, а шеријатска прописана казна за њега је смртна казна.

Шеста корист: узневеровао је онај који оде прорицатељу или видовњаку.

Седма корист: забрана покућене зависти, а то је жеља да нестану благодати код другог. То је врло опасна болест, први грех који је учињен, када је Сотона позавидео Адаму, мир над њим, као и када је Кабил позавидио Хабилу па га је убио, и када су касније Јосефова браћа из зависности направили Јосефу замку, као и многи други примери.

Осма корист: похваљена, или пожељна завист је жеља да се поседује благодат коју неко има, али без тежње да нестане код њега, као што је дошло у хадису, који смо претходно коментарисали: **“Нема зависти осим у два случаја.”**

Девета корист: ако би неко упитао: “Каква је мудрост у понављању тражења заштите четири пута: од зла у јутарње време, од зла мркле ноћи, од зла врачара и од зла завидљивца?” Одговор би гласио: “Понављање тражења заштите четири пута је из разлога да се не заборави тражење заштите од ових зала, јер због њихове скривености човек их често заборави, као и зато што се зло сваког од њих разликује у односу на остале.

Десета корист: посебно спомињање ове четири ствари у контексту тражења значења од њих, јесте због тога да би се упозорио роб на њих, а оне спадају у велике грехе који проузрокују мноштво нереда и штете коју наносе створењима. Потребно је да верник тражи заштиту од њих!

Поглавље Ен-Нас је мединско поглавље, неки кажу мекканско поглавље. Има шест одломка, са суром Ел-Фелек заједно чине “**Муавезетејн**”¹⁴⁴.

Срж овог поглавља чини подучавање роба начину тражења Аллахове заштите од зла Сотоне и његових помагача међу људским и циннским ђаволима, који заводе људе уношењем сумњи и улепшавањем заблуде.

Реци: „*Тражим заштиту Господара људи*“ – значи: реци, о Мухаммеде, тражим заштиту и утичем се Господару људи, онај који их је створио ни из чега, који их је опскрбио и који им одређује.

Једно од својстава Господара Величанственог и Узвишеног јесте да је он **Владар људи**, тј. Онај Који влада њима и свиме што је везано за њих. Он је власник

¹⁴⁴ Назива се тако јер први одломци почињу тражењем заштите код Аллаха.

царства небеса и земље, Слављени истински Владар, Једини који заслужује да му се упућује богослужење, из љубави и величања.

Он је **Бог људи**, тј. њихово истинско божанство, које се истински обожава, са љубављу и величањем, зато што је Он њихов Господар, Владар, Једино истинско божанство, Величанствени, Слављени и Узвишени. Зато, тражи заштиту само од Господара, Моћног Владара, Истинског Бога, Оног са чијим допуштењем ти може доћи корист или настати штета.

Од зла ђавола напасника – “весвас”, то је ђаво. “Ел-ханнас” је једна од ђаволских особина. Казао је Ибн Аббас, Бог био задовољан са њима: “Ђаво дође до срца сина Адамовог, па, када заборави на Аллаха и буде немаран, онда му он уноси весвесе, сумње, а када спомене Аллаха он одустане и побегне.

који зле мисли уноси у срца људи – значи: ђаво уноси зле мисли скривеним гласом, који стижу у срце људи, па му, у његовим очима, ружно постане лепо, а лепо постане ружно.

Од џинна и од људи! – значи: и утичем се Аллаху од зла сваког злобника који је скривен, попут џинна, и који је јаван, попут људи. Каже Узвишени Аллах: **И тако смо сваком веровеснику непријатеље одређивали, ђаволе у виду људи и џинна који су једни другима украшене беседе говорили да би их обманули.** (Кур'ан, Ел-Ен'ам, 112.)

Користи из поглавља Ен-Нас:

Прва корист: обавеза је тражити заштиту од Аллаха Јединог који нема друга, од зла сваког створења,

видљивог или невидљивог, зато што је Аллах Створитељ свега, Њему је познато тајно и јавно и Он све може.

Друга корист: у сури су споменута три лепа имена Узвишеног Аллаха која обухватају потпуна и величанствена својства.

Рабб: тј. Господар. Он је Стваралац, Онај који одређује и који ради са свемиром шта Он хоће, који опскрбљује благодатима сва створења.

Мелик: тј. Владар. Он влада свим стварима, одређује свемирска кретања како Он жели, нема никог ко је у стању да му се супротстави у Његовим одређењима, Он је Слављени у чијој руци је сва власт. Каже Узвишени Аллах: ***Реци: 'О Аллаху, који сву власт имаш, Ти власт ономе коме хоћеш дајеш, а одузимаш је од онога од кога хоћеш; Ти онога кога хоћеш узвисујеш, а онога кога хоћеш понизујеш; у Твојој руци је свако добро - Ти, уистину, све можеш!'*** (Кур'ан, Али 'Имран, 26.)

Илах: тј. Бог. Једини који заслужује да се обожава, са љубављу, величањем, покајнички. Он је Онај коме срца теже, кога обожавају и ослањају се на Њега, из љубави, страха и наде. Под овим именом спадају сва лепа имена и узвишена својства.¹⁴⁵

Трећа корист: Ако би неко упитао: “Каква је мудрост понављања речи “људи” у сури, када је познато да је Аллах Господар свих људи, њихов Владар и Бог?”

Одговор би гласио: “Понавља се из почастии према потомству Адамовом. Казао је Узвишени Аллах:

¹⁴⁵ Из говора Ибн Кајјима.

Ми смо синове Адамове, доиста, одликовали; дали смо им да копном и морем путују, и опскрбили смо их укусним јелима, и дали смо им велике предности над многима које смо створили. (Кур'ан, Ел-Исра, 70.)

Људи су посебно споменути из почастии према њима, како би захваљивали Аллаху на благодатима, само Њему упућивали богослужења и само од Њега тражили заштиту од јавних и тајних зала.

Четврта корист: Налазимо у сури да Аллах није створења створио без циља, и није им одредио непријатеља против кога не би имали снаге да се одбране. Напротив, упутио их је на начин како да се одбране од њега и да га отерају од себе, а то је путем тражења уточишта и заштите код Њега Јединог, Који нема сличног.

Пета корист: Од Аллахове милости и блалости према Његовим створењима јесте и то што је дао да су њихови непријатељи слаби, и да немају никакве власти, осим што улепшавају грехе и уносе сумње међу њима. Казао је Узвишени: *Јер је ђаволско лукавство заиста слабо.*¹⁴⁶ Такође, Аллах нас обавештава о говору ђавола када ће ђаво рећи својим следбеницима у Паклу: *Али, ја нисам никакве власти над вама имао, само сам вас позивао и ви сте ми се одазивали; зато не користе мене, већ сами себе.* (Кур'ан, Ибрахим, 22.)

Од слабости ђавола јесте и то што не може поднети спомињање Аллага, које га, попут бича и стреле, погађа у срце, као што су речи: “Е’узубиллах – тражим заштиту код Аллага”, “Ла илахе иллаллах – нема

¹⁴⁶ Кур'ан, Ен-Ниса', 76.

истинског бога осим једног Аллаха”, и бежећи одлази када год се сетиш и споменеш Аллаха. Али сваки пут када заборавиш да споменеш Аллаха он настоји напасти те, уношењем сумњи и лажи.

Шеста корист: Кур’ан се завршава поглављима Ел-Фелек и Ен-Нас, а почиње поглављем Ел-Фатихом, и у томе се налази лепа намера да се укаже на то да роб тражи помоћ од Аллаха и иде ка Њему од почетка до краја, и да роб нема заштитника нити помагача у животу осим Аллаха, од кога тражи уточиште и заштиту у свим својим пословима.

Тридесет и девети хадис: Вредност Ајета-Курсије.

Преноси се од Ебу-Хурејре, Бог био задовољан са њим, да је казао: **Аллахов Посланик, мир над њим, ме је овластио да чувам зекат садакатул-фитра¹⁴⁷, па ми је једном дошао неки човек и узео мало хране. Ухватио сам га и рекао да ћу то казати Аллаховом Посланику, мир над њим. Он ме замолио: „Пусти ме! Ја сам у оскудици, имам породицу и велике потребе!“ Пустио сам га, а када је свануло Веровесник ме упитао: „Шта је јуче урадио твој заробљеник?“ Рекао сам: „Аллахов Посланиче, жалио се да има велике**

¹⁴⁷ Милостиња која се даје на крају поста месеца Рамазана.

тешкоће и да је у оскудици, па сам се сажалио и пустио га!“ Посланик је рекао: „Слагао ти је, он ће се поново вратити!“ Сада сам знао да ће се вратити, са обзиром да је то рекао Аллахов Посланик, мир над њим, па сам стражарио и он је опет дошао и узео мало хране. Опет сам га ухватио и запретио да ћу казати Аллаховом Посланику, мир над њим, а он је поново молио: „Пусти ме! У великој сам оскудици, имам бројну породицу! Нећу се враћати више!“ Поново сам се сажалио и пустио га да оде, а кад је освануло, Аллахов Посланик ме је упитао: „Шта је јуче урадио твој заробљеник?“ Казао сам: „Аллахов Посланиче, жалио се да је у оскудици и да има велику породицу, па сам се сажалио и опет га пустио да оде!“ Он ми одврати: „Слагао ти је, вратиће се!“ Сад сам и трећи пут стражарио чекајући га, и он је дошао опет и узео мало хране, а ја сам га опет ухватио. „Е, сад ћу све рећи Аллаховом Посланику, јер ево је трећи пут како си тврдио да се нећеш враћати, па си опет дошао!“ Он ми рече: „Пусти ме, научићу те неколико речи у којима ће ти Аллах дати користи.“ Рекао сам: „Које су то?“ Рекао је: „Када легнеш у своју постељу проучи ајет-Курсију, па ћеш од Аллаха стално имати једног чувара и ђаво ти се неће моћи приближити све док не осванеш.“ Па сам га пустио, и дочекао јутарњу молитву, па ми је Аллахов Посланик, мир над њим, рекао: „Шта је јуче урадио твој заробљеник?“ Па сам рекао: „Аллахов Посланиче, тврдио је да ће ме подучити речима којима ће ми Аллах дати користи, па сам га пустио.“ Рекао је: „Које су то речи?“ Рекао сам: „Казао ми је: „Када легнеш у своју постељу проучи ајет-Курсију од почетка до краја: *Аллах, нема бога осим Њега, Живи, Одржаватељ*. И рекао ми је: „Уз тебе ће стално бити чувар од Аллаха, и ђаво ти се

неће приближити док не осванеш.“ А асхаби су жудели за сваким добром више него било чим другим. Па је, мир над њим, рекао: „Па он ти је рекао истину иако је велики лажљивац. Знаш ли, о Ебу-Хурејре, са ким си већ три ноћи разговарао?“ Рекао је: „Не знам.“ Рекао је: „То је био ђаво.“¹⁴⁸

Појашњење:

Овај хадис говори о вредностима ајет-Курсије, а она је највреднији одломак у Кур'ану, зато што је обухватила Аллахов монотеизам, Његова лепа имена и савршена својства, чиста од мањкавости и недостатака.

У њој су садржане велике речи и вишеструке користи а неке од њих су:

Прва корист: она је штит од зла ономе који је учи и тера ђавола од њега.

Друга корист: похвално ју је учити напамет и читати пре спавања, како је дошло у хадису, са јутрањим и вечерњим зикром, после обавезне молитве, као и свакој особи која има проблеме са уроком, сихром, брачним, менталним и физичким проблемима.

Трећа корист: понекад грешник и лажљивац могу донети добро, па да се узме то од њега и да се човек окористи. Јер, лажљивац, некада проговори истину, а ђаво је у основи лажљивац.

Четврта корист: ђаво се показује у неким облицима и јасно се види његов лик. Џинни једу храну коју људи користе и могу говорити људским говором.

¹⁴⁸ Бележи Бухари.

Пета корист: налазимо у хадису прихватање изговора и сакривање нечега ономе који тиме жели доброчинство и истину.

Шеста корист: потврда пет Аллахових имена која су споменута у ајет-Курсији: „Аллах“, „Ел-Хајј, тј. Живи“, „Ел-Кајјум, тј. Одржаватељ свега“, „Ел-Алиј' тј. Свевишњи“, и „Ел-Азим тј. Величанствени“, и онога што је обухваћено од Његових својстава.

Седма корист: Потврда упућивања богослужења само и једино Узвишеном Аллаху, у речима: *Аллах је – нема бога осим Њега!*, тј. нема истинског божанства коме треба упућивати богослужење осим Аллага, Слављеног и Узвишеног. У делу одломка: *Нема бога осим Њега*, налазимо негацију и потврду, па када кажемо: „Нема бога“ негирамо свако божанство, а речима „осим Њега“, потврђујемо обожавање Аллага Јединог.

Осма корист: ништавост неверничког веровања, оних који чине многобоштво Аллаху и који, поред Аллага, обожавају неко лажно божанство.

Девета корист: потврда Аллаховог својства „Живи“, а то је савршени живот, без недостатака, без могућности умирања, без мањкавости, као што је казао Узвишени Аллах: *Он је Први и Последњи, и Видљиви и Невидљиви; и Он зна све!*¹⁴⁹ И казао је Узвишени: *Ти се поуздај у Живо, који не може умрети!*¹⁵⁰ И казао је:

¹⁴⁹ Кур'ан, Хадид, 3.

¹⁵⁰ Кур'ан, Ел-Фуркан, 58.

Остаје само Лице Господара твога, Величанствено и Племенито.¹⁵¹

Десета корист: Потврда Аллаховог својства “Ел-Кајјум” тј. Онај који све одржава. Ово својство припада само Аллаху, а не створењима, јер нема створења које није зависно од другог, а сви су зависни и у потреби за Аллахом, Силним и Узвишеним, као што каже Узвишени: ***О људи, ви сте сиромаси, ви требате Аллага, а Аллах је независан и хвале достојан.***¹⁵² И не постоји нико ко одржава и бдије над другим створењима у свим стањима, осим Аллага, напротив, свако створење је у зависности и потреби. Због тога каже Узвишени Аллах: ***Зар Аллаху, који над сваким бди, што год уради, зар да Њему друге сматрају равним?***¹⁵³

Једанаеста корист: негација својства дремежа Аллаху Силном и Узвишеном, а то је увод у сан. Та негација представља савршенство Његове особине живљења и бдења над створењима, Њему Узвишеном се не може приписати ни најмањи недостатак, због речи Узвишеног: ***Не обузима Га дремеж ни сан.*** Ово су негирајуће особине, а веровање у њих обухвата две ствари: прво, негирање споменуте особине, и друго, потврду савршенства њене супротности. У том смислу, Говор Узвишеног: ***Не обузима Га дремеж ни сан,*** је негација ових особина и упућује на савршенство особине “Живи” и “Онај који све одржава.”

Дванаеста корист: у речима Узвишеног Аллага: ***Његово је оно што је на небесима и оно што је на***

¹⁵¹ Кур’ан, Ер-Рахман, 27.

¹⁵² Кур’ан, Фатир, 15.

¹⁵³ Кур’ан, Ер-Р’ад, 33.

Земљи! Налазимо универзалност Аллахове власти, и да су сва створења под Његовом моћи и влашћу, и да им је Он, Слављени и Узвишени, послао посланике како би им доставили Аллахов Шеријат (верозакон) и позвали у оно што Он жели, оно што воли и са чиме је задовољан, и упозорили на оно што Га срдџи.

Тринаеста корист: речи Узвишеног: *Ко се може пред Њим заузимати за некога без допуштења Његовог?!* Указују на потпуност и универзалност Аллахове власти, тако да неће моћи нико ни за кога да се заузима, осим после Његове дозволе и задовољства оним за кога се тражи заговорништво.

Четрнаеста корист: у ајет-Курсији налазимо потврду заговорништва на Судњем дану, са дозволом Узвишеног Аллаха и под условом да је Аллах задовољан са оним који тражи заговорништво као и са оним за кога се тражи заговорништво, због речи Узвишеног: *А колико на небесима има анђела чије посредовање никоме неће бити од користи, све док Аллах то не дозволи ономе коме Он хоће и у корист онога којим је задовољан.*¹⁵⁴

И такође: *Они не говоре док Он не одобри.*¹⁵⁵ Аллах није задовољан осим са монотеистом, оним који обожава само Јединог Аллаха, а говор о томе се налази у коментару трећег хадиса.

Петнаеста корист: у речима Узвишеног Аллаха: *Он зна шта је било пре њих и шта ће бити после њих.* Налази се потврда свеобухватности Аллаховог знања.

¹⁵⁴ Кур'ан, Ен-Неџм, 26.

¹⁵⁵ Кур'ан, Ел-Анбија, 27.

Аллахово знање је једно од Његових личних својстава, и Аллах зна оно што је било и оно што ће бити, и оно што није било како би било да је било, нека је Слављен и Узвишен. И не постоји ништа што је Аллаху скривено пре него што је створио створења. У томе је одговор секти кадерија и следбеницима новотарских уверења који негирају Аллахово знање о делима створења пре него што се догоде,¹⁵⁶ да Аллах сачува.

Шеснаеста корист: Његов Говор: *А од онога што Он зна - други знају само онолико колико Он жели*, упућује на Узвишеност Аллага и свеобухватност Његовог знања. Каквоћа Узвишеног Аллага се не може обухватити знањем, баш као што се не може обухватити слухом или видом. Казао је Узвишени: *Погледи до Њега не могу допрети, а Он до погледа допире.*¹⁵⁷ И такође: *А они знањем не могу Њега обухватити.*¹⁵⁸

Из овог дела одломка закључујемо да не можемо достићи никакво знање, осим онолико колико нас Он научи, због Његових речи: *А од онога што Он зна - други знају само онолико колико Он жели*. А део одломка: *само онолико колико Он жели*, значи 'само оно што нас је подучио Аллах у Његовој Књизи, и пракси Посланика, мир над њим. Па, ко припише Исламу нешто што није споменуто у Кур'ану и суннету, такав је слагао на Аллага Узвишеног.'

¹⁵⁶ Кадерије тврде да Аллах познаје само она дела која се десе, а негирају да Он Узвишени познаје дела створења пре него што се она догоде. (оп. прев.)

¹⁵⁷ Кур'ан, Ел-Ен'ам, 103.

¹⁵⁸ Кур'ан, Таха, 110.

Седмнаеста корист: Забрана говора о каквоћи Аллахових својстава, зато што нас Аллах Узвишени није обавестио о каквоћи Његових својстава, и када бисмо тврдили да имамо знање о томе говорили бисмо о Аллаху без знања. У томе је одговор онима који пореде Аллага са нечим, јер у томе је говор о Аллаху без знања, због речи Узвишеног: ***Нико није као Он!***¹⁵⁹

Осамнаеста корист: Потврда Аллаховог хтења у речима Узвишеног: ***само онолико колико Он жели.***

Деветнаеста корист: речи Узвишеног: ***Његов Курсиј обухвата и небеса и Земљу.*** Величина Курсија указује на величину Онога који га је створио, зато што величина створеног упућује на величину створитеља. Курсиј је место стопала Узвишеног и Слављеног Господара, како тврде Ибн Аббас, Ебу Муса, Бог био задовољан са њима, и други.

Двадесета корист: у речима Узвишеног: ***И Њега не оптерећује одржавање њихово,*** налазимо потврду моћи Узвишеног Аллаха, и то да Га одржавање небеса не слаби. Ово је, такође, једно од негирајућих својстава, ко што су речи Узвишеног: ***И није Нас опхрвао никакав умор.***¹⁶⁰ У овом делу одломка налазимо потврду Аллахових својстава: знање, моћ, живот, милост, мудрост, снага. Такође, закључујемо из овог дела одломке да су небеса и Земља у потреби за одржавањем, као што каже Узвишени: ***И Њему не дојади одржавање њихово.*** Када их Аллах не би одржавао, она би се пореметила, као што каже Узвишени: ***Аллах чува да се равнотежа небеса и Земље не поремети. А ако би се***

¹⁵⁹ Кур'ан, Еш-Шура, 11.

¹⁶⁰ Кур'ан, Каф, 38.

*пореметила, нико их други осим Њега не би задржао; Он је заиста благ и прашта грехе.*¹⁶¹

Двадесет прва корист: речи Узвишеног: *Он је Свевишњи, Величанствени!* Потврђују узвишеност Аллаха над Његовим створењима одувек и заувек, и “Узвишеност” је једно од Аллахових личних својстава.

Стога, Аллах је Узвишен, Узвишене моћи и својстава, Њему припадају потпуна својства и савршени опис, узвишена власт, и Он је тај који влада својим робовима, све може, у стању је да промени шта Он хоће и нико га не може ни у чему спречити.

Двадесет друга корист: у одломку је одговор онима који говоре да Аллах није Узвишен, већ да се налази на сваком месту, као и онима који говоре: “Не описујемо Аллаха својством узвишености, Он није доље, ни десно, ни лево, ни спојен, ни раздвојен”, Узвишен је Аллах од онога што они говоре.

Муслимани верују у оно што их је обавестио Аллах о Себи, и у оно што је обавестио Његов Веровесник о Њему, да је Он, Слављени и Узвишени, изнад свега, изнад небеса, уздигао се над својим Аршом, а Арш је једно од Његових створења, није саставни део Њега, нека је Слављен и Узвишен Аллах.

Двадесет трећа корист: Потврда својства узвишености. “**Величанствени**” обухвата сва узвишена и потпуна својства.

Двадесет четврта корист: потврда потпуности Аллахових својстава и негација мањкавости. У делу

¹⁶¹ Кур'ан, Фатир, 41.

одломка: *Аллах је - нема бога осим Њега*, налазимо негацију божанства било коме, и потврду божанства само Аллаху.

У делу одломка: *Живи, Онај који све одржава*, налази се потврда својства живота и одржавања. У речима: *Не обузима Га ни дремеж, ни сан*, налазимо негацију дремежа и сна Узвишеног Аллага. Речи: *Његово је оно што је на небесима и оно што је на Земљи!* Потврђују Његову потпуну власт над свим световима, доњим и горњим. Речи: *Ко се може пред Њим заузимати за некога без допуштења Његовог?!* Негирају могућност заговорништва осим са Његовом дозволом, због Његове потпуне Узвишености, и негирају тражење заузимања од Његових створења. Речи: *Он зна шта је било пре њих и шта ће бити после њих*, потврђују Његово потпуно знање, онога што је било и оно што ће бити. Речи: *а од онога што Он зна - други знају само онолико колико Он жели*, објашњавају зависност робова о Њему, и независност Аллага о робовима. Његове речи: *Његов Курсијј обухвата и небеса и Земљу*, потврђују постојање Курсијја, потпуност Његове Узвишености и Величанствености, а маленкост Његових створења у односу на Њега. Део поглавља: *и Њега не оптерећује одржавање њихово*, негирају немоћ и умор Слављеног. Речи: *И Он је Свевишњи, Величанствени!* потврђују Аллахову Величанственост и Узвишеност.¹⁶²

Двадесет пета корист: Заиста, одломак који садржи оваква значења, несумњиво је најузвишенији

¹⁶² Резиме говора учењака Ибн Усејмина, Бог му се смилвао.

одломак у Аллаховој Књизи, и чува онога који га учи од сваког зла и ђавола.

Четрдесети хадис: Вредност последња два одломка поглавља Ел-Бекаре

Преноси се од Ебу Мес'уда Ел-Бедрија, Бог био задовољан са њим, да је казао: **„Казао је Аллахов Посланик, мир над њим: „Два одломка са краја поглавља Ел-Бекаре, ко их проучи у ноћи биће му довољна.“**¹⁶³

Појашњење:

Речи: **'биће му довољна'** значи да ће га чувати од сваког зла и било чега лошег.

Ово поглавље третира вредности посљедња два одломка поглавља Ел-Бекаре, а то је Говор Узвишеног: ***Посланик верује у оно што му се обављује од Господара његовог,***¹⁶⁴ до краја поглавља. Ови одломци садрже основе веровања у Аллаха, врхунац препуштања, прихватања и покоравања Аллаховим наредбама, послушност и покорност Аллаху, искрену молитву за добра овог света и будућег.

Преноси се хадис у вези повода објаве ова два одломка, од Ебу-Хурејре, Бог био задовољан са њим, да је казао: **„Кад је Посланику, мир над њим, објављено: *Аллахово је све што је на небесима и што је на***

¹⁶³ Хадис се налази у две најпознатије хадиске збирке.

¹⁶⁴ Кур'ан, Ел-Бекара, 285.

Земљи! Показивали ви оно што је у душама вашим или то крили, Аллах ће вас за то питати; опростиће ономе коме Он хоће, а казниће онога кога Он хоће – Аллах је у могућности све. Следбеницима је било тешко. Стога дођоше Посланику, мир над њим, седоше на колена и рекоше: „Дакле, Аллахов Посланиче, дужни смо радити дела која смо у стању обавити, као што су: молитва, пост, борба, удељивање милостиње. Сада ти је обављен овај одломак по којем нисмо у стању да радимо.” А Аллахов Посланик, мир над њим, је рекао: “Хоћете ли да кажете као што су пре вас говорили следбеници две књиге (јевреји и хришћани): ‘Чули смо и не покоравамо се?’ Не, него реците: “Чујемо и покоравамо се; опрости нам, Господару наш; теби ћемо се вратити.”

Они рекоше: “Чујемо и покоравамо се; опрости нам, Господару наш; теби ћемо се вратити.” Пошто су следбеници неуморно понављали овај одломак, Узвишени Аллах, је објавио: *Посланик верује у оно што му се обављује од Господара његовог, и верници – сваки верује у Аллаха, и анђеле Његове, и књиге Његове, и посланике Његове: ‘Ми не издвајамо ниједног од посланика Његових.’ И они говоре: ‘Чујемо и покоравамо се; опрости нам, Господару наш; теби ћемо се вратити.’*¹⁶⁵

Пошто су то урадили, Аллах га је дерогирао објавивши следећи одломак:¹⁶⁶ *Аллах никога не оптерећује преко могућности његових: у његову*

¹⁶⁵ Кур'ан, Ел-Бекара, 285.

¹⁶⁶ Кур'ан, Ел-Бекара, 286.

*корист је добро које учини, а на његову штету зло које уради. Господару наш, не казни нас ако заборавимо или што нехотице учинимо!*¹⁶⁷ А код Муслима се бележи од Ибн Аббаса, Бог био задовољан са њима, да је Узвишени казао: **“Већ сам то учинио.”**

Користи хадиса:

Прва корист: подстицање на учење ова два одломка, њихово памћење напамет, због споменутих вредности које садрже.

Друга корист: речи Посланика, мир над њим: **“Ко их проучи у ноћи биће му довољна.”** Значе: чуваће га од зла и биће му довољна као заштита од неваљалих ствари и зла људи и џинна.

Казао је учењак Ибнул Кајјим, Аллах му се смиловао: „Исправно је да се део хадиса: **„биће му довољна“** односи на заштиту од зла које му може наудити, а не на то да му је довољна као замена за ноћну молитву. То је неисправно мишљење“.¹⁶⁸

Трећа корист: речи Посланика, мир над њим: **„Ко их проучи у ноћи биће му довољна“** указују на похвалност учења ових одломака од заласка сунца, зато што ноћ наступа почетком предвечерње молитве, до појаве зоре, и оне су му заштита од почетка до краја ноћи. Онај који није у могућности, онда их може проучити у било које време.

¹⁶⁷ Бележи Муслим.

¹⁶⁸ „Ел-Вабилу Ел-Сајб“, Ибн Кајим.

Четврта корист: последња два одломка суре Ел-Бекаре, ајет-Курсија, Ел-Фатиха, Ел-Ихлас, Ел-Фелек и Ен-Нас су најбоља рукја (лечења Кур'аном) која се препоручује муслиману, како би био њима заштићен.

Пета корист: Казао је учењак Ибнул-Усејмин, Аллах му се смиловао: „У овим ајетима Аллах Узвишени нас обавештава да нам не ставља у дужност оно што немамо снаге поднети, не оптерећује нас преко наших могућности, и да нас неће казнити за мисли које се налазе у нашим прсима, под условом да се не слажемо са тим мислима, да нисмо задовољни и да не радимо по њима.“

У хадису од Веровесника, мир над њим, се преноси да је казао: „**Аллах је, доиста, опростио мом народу оно што им њихове душе дошаптавају, све док то не ураде или не изговоре.**“¹⁶⁹

Шеста корист: У поглављу Ел-Бекари налазимо префињен стил почетка и краја суре. Аллах Узвишени је отпочео суру обашњењем да нема сумње да је Кур'ан истина, и да је у њему упута за богобојазне, затим спомиње особине богобојазних и основе веровања. Затим спомиње обавештења о неверницима и лицемерима, упућује на многе основе уверења, веровања, спомиње прописе попут: поста, хаџа, развода, борбе, обавештава о расправама заблуделих претходних народа, а посебно Јевреја, који су достигли врхунац у препирању и расправама. Поглавље се завршава сведочењем веровања Посланику, мир над њим, и верницима, затим молитвама са којима је Аллах

¹⁶⁹ Бележи Бухари.

задовољан, потпуним поковањем и потчињеношћу њиховом Господару, Ономе који их је створио у најлепшем облику и који води бригу о њима, одликовао их је здравом природном вером и потпуним створењем, очистио им је душе од прљавштине и нечистоће, све док нису доспели на пут среће и успели и на овом свету и на будућем.

Завршено 25.12.1427. хиџретске године, хвала Аллаху.

Нека је захвала Аллаху, са чијом благодати се употпуњују добра дела, и нека је мир и благослов на нашег Веровесника, мир над њим, његову породицу, следбенике, и све оне који их следе у добру до Судњег дана.

Садржај:

	Наслов	стр.
1	Предговор	1
2	Начин учења хадиса напамет	5
3	Увод	6
4	Вредност међусобног изучавања Кур'ана	7
5	Једно слово из Кур'ана вреди десетероструко	14
6	Заговорништво Кур'ана на Судњем дану за оне који су га учили	18
7	Пример верника који учи Кур'ан и дволичњака	26
8	Награда онога ко вешто учи Кур'ан и онога ко при учењу замуцкује.	32
9	Вредност учења Кур'ана у молитви	37
10	Вредност оних који раде по Кур'ану	39
11	Вредност учења поглавља Ел-Бекаре у дому	45
12	Вредност онога ко учи јавно Кур'ан и онога који учи тајно	47
13	Љубав према слушању Кур'ана	51
14	Срећа учача Кур'ана	56
15	Начин Посланиковог учења Кур'ана	59
16	Временско раздобље у коме се проучи Кур'ан	64
17	Лепо је да онај ко проучи одломак сецде (падање лицем на тло) да исту и учини	68
18	Покуђеност подизања гласа при учењу Кур'ана, ако ће то сметати онима који су у близини	95
19	Посланиково понашање, мир над њим	98
20	Дозвола учења Кур'ана на јахалици уз његово понављање	102
21	Забрана путовања са Кур'аном у неверничку земљу ако постоји бојазан за то	106
22	Шта да чини онај коме се Кур'ан побрка због	110

	јачине поспаности	
23	Речи оног који подучава Кур'ану свом ученику: „Довољно је“	112
24	Онај ко научи Кур'ан и њему подучава друге је од најбољих и највреднијих припадника народа	114
25	Високо место учача Кур'ана макар били и робови	118
26	Учачи Кур'ана су Аллахова посебна створења	121
27	Вредност учача Кур'ана када уђе у Рај	123
28	Вредност хафиза (оног који је научио цео Кур'ан) Кур'ана и велике награде које ће имати	125
29	Племенито понашање према учачима Кур'ана, њихово поштовање, цењење, без узнемиравања	129
30	Чување Кур'ана и његово понављање	136
31	Чување Кур'ана ноћу и дању, у супротном, Он ће се заборавити	138
32	Шта треба рећи онај коме је учињено да заборави одломак или поглавље	142
33	Побољшавање гласа и његово улепшавање при учењу Кур'ана колико је могуће	144
34	Похвала човека ако то заслужује и ако је сигуран од искушења	151
35	Онај који учи Кур'ан ради неког другог а не ради Аллаха	156
36	Кур'ан је доказ за тебе или против тебе	158
37	Вредност поглавља Ел-Фатихе	162
38	Вредност поглавља Ел-Бекаре и Али 'Имран	169
39	Вредност поглавља Ел-Кехф	172
40	Вредност поглавља Ел-Мулк	176
41	Вредност поглавља Ел-Ихлас, Ел-Фелек и Ен-Нас	178
42	Вредност Ајета-Курсије	190
43	Вредност последња два ајета поглавља Ел-Бекаре	200

Заиста је знање Кур'ан и суннет, и њихово разумевање и преношење су најчаснији и најузвишенији циљ, најскупоценија жеља, најбоља опскрба, најбитнија и најпреча ствар.

Узвишени Аллах је појаснио вредност, част и узвишеност оваквог знања, а о чему нас је обавестио Посланик, мир над њим, у многобројним хадисима и предајама.

У овој књизи писац је навео четрдесет одабраних хадиса о вредности Кур'ана, коментаришући сваки хадис посебно, наводећи многобројне кур'анске ајете и говор великих исламских учењака.

